

ผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
เบญจวรรณ นุชโส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2552

ผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

ปริญญานิพนธ์
ของ
เบญจวรรณ นุชโส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

บทคัดย่อ
ของ
เบญจวรรณ นุชโส

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย

ตุลาคม 2552

เบญจวรรณ นุชโส. (2552). ผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้ของครูปฐมวัย. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :

รศ.ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, รศ.ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัย ปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 10 คน จากครูทั้งหมด 15 คน ระยะเวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ จำนวน 32 ครั้ง วันละ 20 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา และแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One way Repeated ANOVA) และ Partial η^2 และในการเปรียบเทียบรายคู่ใช้ LSD แบบวัดซ้ำ

ผลการศึกษาพบว่าก่อนและระหว่างการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาของครูปฐมวัยมีระดับคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .01$ ทั้งโดยรวม ($F=6126.544$) และรายด้านคือ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ($F=2990.216$) ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($F = 1020.233$) ด้านการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($F = 901.293$) ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ($F = 1030.909$) ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ($F = 1942.253$) โดยการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวมร้อยละ 99.9 (Partial $\eta^2=.999$) และส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยรายด้านร้อยละ 99.7 , 99.1 , 99.0 , 99.1 และ 99.5 ตามลำดับ โดยบางช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปว่าการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาส่งเสริมคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

THE EFFECT OF BUDDY SUPERVISION ON THE PRESCHOOL TEACHERS'
INSTRUCTIONAL QUALITY

AN ABSTRACT
BY
BENJAWAN NUCHSO

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

October 2009

Benjawan Nuchso. (2009). *The Effect of Buddy Supervision on the Preschool Teachers' Instructional Quality*. Master thesis. M.Ed. (Early Childhood Education).

Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University, Advisor Committee:

Assoc.Prof.Dr. Sirima Pinyoanuntapong, Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this research was to investigate the quality of instruction of preschool teachers through buddy supervision. The samples used in the study were 10 preschool teachers of 1st – 3rd year classes in 1st semester of 2009 academic year at Christasongkroh Kindergarten in Ongkharak District, NakhonNayok Province. They were selected from the total of 15 teachers by using purposive random sampling. The experiment was carried out 32 times within the period of 8 weeks and 20 minutes per day. The instruments used in the study were the buddy supervision plans and the observation form for instructional behavior of preschool teachers with the index of consistency (IOC) between 0.70 – 1.00 and the reliability of .89. The data were analyzed by using one way repeated ANOVA, Partial η^2 and repeated LSD.

The results of study revealed that the means of instructional quality of the preschool teachers before and after the use of buddy supervision were different with statistical significance at the level $p < .01$ both in general ($F = 6126.544$) and in individual areas of experience planning ($F = 2990.216$), learning management forms ($F = 1020.233$), environmental arrangement to facilitate learning for children ($F = 901.293$), evaluation of preschool children development ($F = 1030.909$), and characteristics and personalities of preschool teachers ($F = 1942.253$). The buddy supervision affected the quality of instruction of preschool teachers in general at 99.9% (Partial $\eta^2 = .999$), and in the individual areas at 99.7%, 99.1%, 99.0%, 99.1% and 99.5% respectively. They were increasingly changed in some weeks with statistical significance at the level .01. The results indicated that the use of buddy supervision could obviously increase the quality of instruction of preschool teachers

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์
ในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลทางสถิติ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาครั้งนี้ที่ทำให้
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ ที่ได้กรุณาเป็นประธาน
และ อาจารย์ ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์
และได้ให้ข้อเสนอเพิ่มเติมทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ดารารัตน์ อุทัยพยัคฆ์ อาจารย์สรยุทธ ฉันทวรรณภ
อาจารย์เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส อาจารย์ชุตติกาญจน์ เบญจพรวัฒนา อาจารย์แหววรี ลีพหวนิช
อาจารย์วรรณวดี สุขแจ่ม ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบาทหลวงอเนก ธรรมนิต ผู้บริหารและคณะครูประจำชั้นปฐมวัยปี
ที่ 1 – 3 โรงเรียนดาราสมุทร ศรีราชา ชลบุรี ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือเอื้อเฟื้อสถานที่และ
อำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือตลอดระยะเวลา 1 สัปดาห์

ขอกราบขอบพระคุณอธิการบาทหลวงมานพ ปรีชาวุฒิ ผู้จัดการบาทหลวงอนุสรณ์
พงศ์ศิริพัฒน์ ผู้อำนวยการยุพิน เพ็ชรบูรณ์ และคณะครูโรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ ที่ได้
กรุณาให้ความร่วมมือเอื้อเฟื้อสถานที่และอำนวยความสะดวกในการทดลองเครื่องมือตลอด
ระยะเวลา 8 สัปดาห์

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน
ให้ความรู้ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ การศึกษาปฐมวัยภาคพิเศษ วิชาการศึกษาปฐมวัยทุกท่านที่ให้ความ
ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณคุณพ่อปณชัย นุชโส และสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่ทำให้กำลังใจเป็น
พิเศษ รวมถึงผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่ได้กล่าวนามในที่นี้ ซึ่งผู้วิจัยระลึกถึงเสมอ

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา
ที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาและขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้
ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

เบญจวรรณ นุชโส

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา	10
หลักการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย	10
ความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษาปฐมวัย	12
ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน	15
รูปแบบการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย	17
กระบวนการนิเทศภายในระดับปฐมวัย	18
กิจกรรมการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย	20
การประเมินผลการนิเทศการสอน	20
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา	25
ความหมายของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา	25
จุดประสงค์ของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา	25
กระบวนการและเครื่องมือในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา	26
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย	29
หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย	29
คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	41
งานวิจัยในประเทศ	41
งานวิจัยต่างประเทศ	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีการดำเนินการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	44
แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง	47
วิธีดำเนินการทดลอง	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	54
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
สรุปการศึกษาวิจัย	76
ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า	82
ข้อเสนอแนะทั่วไป	83
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	89
ภาคผนวก ก	90
ภาคผนวก ข	92
ภาคผนวก ค	118
ประวัติย่อผู้วิจัย	121

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	47
2 การสังเกตการณ์เพื่อการสอนแบบคู่สัญญา	49
3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยรวม.....	57
4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยรวม.....	58
5 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ ครูปฐมวัยโดยรวม.....	59
6 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์.....	60
7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	61
8 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัด ประสบการณ์.....	62
9 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้.....	64
10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	65
11 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	65
12 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ของเด็ก.....	67
13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	68
14 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนคุณภาพด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	69
15 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย.....	70
16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย.....	71
17 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย.....	72
18 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย.....	73
19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครู ปฐมวัย.....	74

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
20 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครู ปฐมวัย.....	74

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาเป็นการนิเทศที่เน้นทั้งคนและงาน	25
3 กระบวนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา	26
4 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย	59
5 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	63
6 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	66
7 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย	69
8 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย	72
9 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ...	76

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 22 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 10) โดยเฉพาะหมวดที่ 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนต้องมีความรู้ ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับนี้ที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่กล่าวว่านโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 9 ครูมีวุฒิ / ความรู้ ความสามารถ ตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดีและมีครูเพียงพอ มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นเด็กเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา. 2549: 6) และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่ว่า เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นรากฐานอันสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนามนุษย์ในทุก ๆ ด้าน เด็กที่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้อง จะช่วยในการพัฒนาเซลล์สมองและช่วยวางรากฐานทางเจตคติต่อการเรียนรู้ อันจะทำให้ทักษะการเรียนรู้พัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต สอดคล้องกับ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545: 1) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้แก่เด็กวัย 3 – 6 ปี ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพราะช่วงวัยนี้เป็นช่วงแห่งการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวัยที่เรียกว่า ช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโตของทางชีวิต ฉะนั้น การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต้องประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 3 ประการ คือ กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา ทั้ง 3 กระบวนการนี้มีความสำคัญที่เท่าเทียมกันต้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2540: 3)

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่ง ที่มีระบบการชี้แนะ แนะนำ และให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยแบ่ง “กระบวนการ” ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและเป็นการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนโดยผ่านตัวกลาง คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา (เยาวพา เดชะคุปต์. 2542: 85) ซึ่งการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษาปฐมวัยก็เช่นเดียวกัน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความหมายสำคัญที่ช่วยบริการ ช่วยเหลือ

ครูที่สอนเด็กเล็กให้ทำงานได้อย่างดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2538: 216–217) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับปรัชญาและหลักการทางการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมุ่งเน้นพัฒนาการทั้ง 4 ด้านให้แก่เด็กปฐมวัยและพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวการจัดประสบการณ์ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น การนิเทศการศึกษาจึงมีหลายรูปแบบ รูปแบบหนึ่งที่จะพัฒนาครูและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ คือ การนิเทศภายใน เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นกระบวนการส่งเสริม สนับสนุน การทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไข เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและพัฒนาคุณภาพงาน อันที่จะส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาพฤติกรรมและความสามารถที่พึงประสงค์ต่อเนื่องไปตามพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสมตามวัย และศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล สุเวทิน ไกรนรา (2542: 6) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นกระบวนการจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษานั้น โดยการนำของผู้บริหารโดยตรง ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้นด้วยความเต็มใจของทุกฝ่าย ดังนั้น สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2538: 240) กล่าวว่า การนิเทศภายในมีความสำคัญมากต่อผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญและนำไปปฏิบัติให้เกิดผลในการจัดการศึกษาให้กับเด็กเล็ก แต่ในทางปฏิบัตินั้น การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนยังพบปัญหาในเรื่องต่างๆ อีกมาก เช่น การไม่เห็นความสำคัญในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหาร การขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารและบุคลากร โรงเรียนมีการดำเนินงานยังไม่เป็นระบบและไม่มีกระบวนการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง และจากผลการวิจัยเรื่อง แนวโน้มการนิเทศศึกษาระดับปฐมวัย ของ สรัญธร จันทรรพภาพ (2544: 94) พบว่า การนิเทศการศึกษาปฐมวัยในด้านยุทธศาสตร์นั้น ควรส่งเสริมให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการถึงตัวครูผู้สอนในลักษณะแบบพาทำโดยร่วมคิดแบบกัลยาณมิตร ที่ผู้นิเทศให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงให้ครูมีความมั่นใจในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ของ ประนอม ทรงสะอาด (2545: 59) ที่กล่าวว่า ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศโดยใช้กระบวนการนิเทศแบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสูงขึ้น เพราะเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายนิเทศและฝ่ายรับการนิเทศได้ปรึกษากัน และร่วมกันแนวทางแก้ปัญหาแบบกัลยาณมิตร

การนิเทศแบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) เป็นการนิเทศอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความน่าสนใจ เนื่องจาก เป็นการนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครู 2 คนได้ดึงเอาศักยภาพทางการสอนที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่สัญญาเพื่อสร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกัน และใช้สัมพันธ์ภาพอันดีนี้เป็นตัวนำไปสู่กิจสัมพันธ์หรือความสำเร็จในการทำงาน อันได้แก่ การนิเทศการสอน โดยทั้ง 2 ฝ่ายต่างสัญญาต่อกันว่า จะทำหน้าที่เป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพให้อีกฝ่ายหนึ่ง ได้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยในการสอนของแต่ละคน รวมทั้งเปิดใจพร้อมที่จะนำจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละฝ่ายมาวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา การปรับปรุง หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

(บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2545: 125) ดังนั้น การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาจึงเป็นการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาบุคลากรครูปฐมวัย ในเรื่องของการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินผลพัฒนาการของเด็ก และคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย โดยใช้การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ซึ่งจะทำให้ครูมีความสัมพันธ์ที่ดีและมีความจริงใจต่อกันในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพและนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายในการวิจัยการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยหลังได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาในแต่ละสัปดาห์
2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยจำแนกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ก่อนและระหว่างการได้รับใช้นิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ช่วยให้ผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยใช้การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เพื่อการปรับปรุงคุณภาพการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัยและด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย โดยเพื่อนครูผู้นิเทศจะให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง อันจะส่งผลถึงคุณภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและผู้เรียนให้สูงขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครนายก ปัจจุบันทำการสอนในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 จำนวน 3 ห้องเรียน ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 จำนวน 3 ห้องเรียน ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมทั้งหมด 9 ห้องเรียน รวมประชากรที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัย จำนวน 15 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเลือกสุ่มโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 10 คน เป็นครูประจำชั้นระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 จำนวน 6 คน ครูประจำชั้นระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 จำนวน 2 คน ครูประจำชั้นระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 จำนวน 2 คน รวม 10 คน ทั้งหมดจำนวน จำนวน 7 ห้องเรียน ซึ่งปัจจุบันทำการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครนายก

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์
 - 2.2 ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 2.3 ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
 - 2.4 ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
 - 2.5 ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ครูปฐมวัย** หมายถึง ครูประจำชั้นระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครนายก

2. **การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา** หมายถึง การนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครู 2 คน ได้ตั้งเอาศักยภาพทางการจัดกิจกรรมที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่สัญญา ในการสร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกัน และใช้สัมพันธภาพอันดีนี้เป็นตัวนำไปสู่

กิจสัมพันธ์หรือความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีวิธีการคือครูและเพื่อนร่วมกันมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การเสนอแนวคิด หมายถึง ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาให้ครูในโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างนำไปปฏิบัติภายใต้การสนับสนุนทุกรูปแบบ และมีการให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือจากผู้วิจัย เช่น สื่อที่เป็นใบความรู้ แผ่นพับและแผ่นปลิว เป็นระยะ ๆ ให้กับผู้นิเทศตลอดการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยใช้ระยะเวลา 1 วันก่อนดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาให้ครูในโรงเรียนทำความเข้าใจถึงหลักการ จุดประสงค์ กระบวนการและการวัดและประเมินผลของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาและสามารถนำไปปฏิบัติได้โดยผู้วิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ครูที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนเหมือนกันหรือสอนในระดับชั้นเดียวกันมาจับเป็นคู่สัญญากัน

ขั้นตอนที่ 3 ครูคู่สัญญาสนทนาปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ หรือประเด็นที่เป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้มองเห็นชัดเจนเกี่ยวกับพฤติกรรม การเรียนการสอนหรือพฤติกรรมนักเรียนที่เป็นปัญหาและที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนและตกลงกันในเรื่องพฤติกรรมที่จะสังเกตในห้องเรียน

ขั้นตอนที่ 4 คู่สัญญาทำแผนการจัดประสบการณ์ และทำความเข้าใจเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูลพฤติกรรมต่าง ๆ

2.2 การสาธิตการจัดกิจกรรม หมายถึง ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันทำหน้าที่สาธิตการจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา แล้วทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย แล้วนำข้อมูลมารวบรวมกันวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนาและสร้างนวัตกรรมหรือหาแนวทางแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ร่วมกัน โดยสาธิตการจัดกิจกรรมเป็นระยะเวลา 2 วัน : สัปดาห์ ได้แก่ วันจันทร์ และ วันอังคาร จนครบ 8 สัปดาห์ และร่วมกันวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนาร่วมกัน ในวันพุธของทุกสัปดาห์

2.3 การลงมือปฏิบัติ หมายถึง ครูที่เป็นคู่สัญญากันนำนวัตกรรมหรือวิธีการจัดกิจกรรมที่ได้มาปรับปรุงการจัดกิจกรรมในกิจกรรมเดิม โดยคู่สัญญาผลัดกันจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา แล้วทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยอีกครั้ง โดยลงมือจัดกิจกรรมเป็นระยะเวลา 2 วัน : สัปดาห์ ได้แก่ วันพฤหัสบดี และ วันศุกร์ จนครบ 8 สัปดาห์

2.4 การวัดและประเมินผล หมายถึง ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันประเมินพัฒนาการของนักเรียน หากยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ คู่สัญญาต้องกลับไปค้นคว้าหาความรู้หรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมใหม่ แต่หากบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้คู่สัญญาแสดงความยินดีร่วมกัน โดยคู่สัญญาจะร่วมกันดำเนินการหลังจากจัดกิจกรรมตามข้อ 2.3 เรียบร้อยแล้วในทุกสัปดาห์

3. คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย หมายถึง การพัฒนาความสามารถของครูปฐมวัยในด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ดังนี้

3.1 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง การวางแผน ออกแบบและเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 โดยบูรณาการสาระการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก

3.2 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการสอนในรูปแบบที่เหมาะสม เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการคิดอย่างสร้างสรรค์ และใช้สื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กสอดคล้องกับพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็ก

3.4 การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย หมายถึง การใช้กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรมแล้วจดบันทึกลงในเครื่องมืออย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.5 คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของครูปฐมวัยที่มีลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู

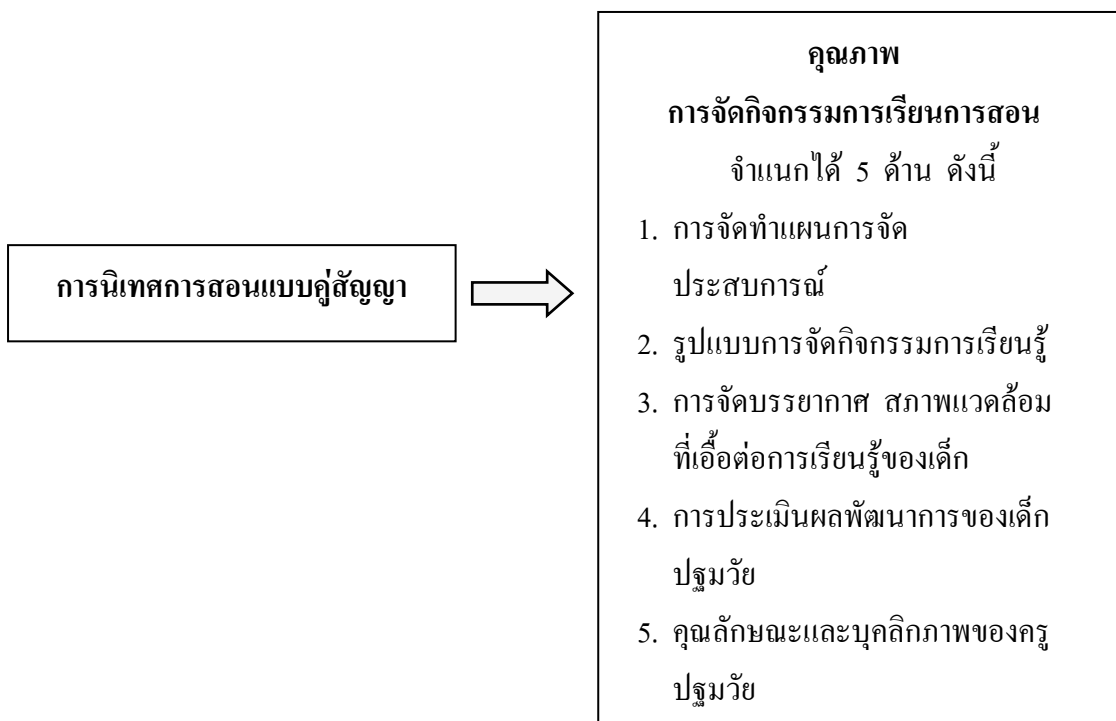
คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยสามารถวัดได้โดยแบบสังเกตพฤติกรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นการนิเทศโดยเปิดโอกาสให้ครู 2 คน ได้ดึงเอาศักยภาพทางการจัดกิจกรรมที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่สัญญาและใช้ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันมาร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนต่าง ๆ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา การสาธิตการจัดกิจกรรมที่ครูที่เป็นคู่สัญญาจะผลัดกันสาธิตการจัดกิจกรรม สังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญาและร่วมกันวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมในการลงมือปฏิบัติที่ครูที่เป็นคู่สัญญาจะนำมาจัดกิจกรรมในกิจกรรมเดิมโดยผลัดกันจัดกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา และร่วมกันวัดและประเมินผลพัฒนาการของนักเรียน โดยมีการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมที่จำแนกเป็นรายด้าน 5 ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญามีคะแนนเฉลี่ย จากการประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์สูงขึ้น
2. ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาคะแนนเฉลี่ย ของการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้เสนอตามลำดับหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
 - 1.1 หลักการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย
 - 1.2 ความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษาปฐมวัย
 - 1.3 ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน
 - 1.4 รูปแบบการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย
 - 1.5 กระบวนการนิเทศภายในระดับปฐมวัย
 - 1.6 กิจกรรมการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย
 - 1.7 การประเมินผลการนิเทศการสอน
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.1 ความหมายของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.2 จุดประสงค์ของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.3 กระบวนการและเครื่องมือในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.3.1 กระบวนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.3.2 เครื่องมือในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.3.3 การประเมินผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.3.4 บทบาทของคู่สัญญาในฐานะผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ
 - 2.3.5 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
 - 3.1 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.1.1 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.1.2 ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย
 - 3.2 คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
 - 3.2.1 แผนการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย
 - 3.2.2 รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.2.3 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
 - 3.2.4 การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
 - 3.2.5 คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

1.1 หลักการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2537ก: 228) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย มีหลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การนิเทศการศึกษาควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารควรสร้างหลักการ จุดมุ่งหมาย และขอบข่ายของการนิเทศทุกรูปแบบในสถานศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในระดับนี้

2. การนิเทศการศึกษาควรยึดหลักประชาธิปไตย โดยเน้นเรื่องสิทธิของครู ให้โอกาสแสดงความคิดเห็น อภิปราย ถกเถียง แสดงความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดอย่างอิสระเสรี ทุกคนมีโอกาสร่วมปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนอย่างเสรี ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ต่อความเจริญก้าวหน้าในการเรียนการสอนในระดับนี้

3. การนิเทศการศึกษาควรยึดหลักทางวิทยาศาสตร์ วิธีการต่างๆ ที่ผู้บริหารนำไปใช้กับบุคลากร ควรตั้งอยู่บนพื้นฐาน การทดลองทำ การสังเกต วินิจฉัย และความเชื่อถือได้

4. การนิเทศการศึกษาควรเป็นเสมือนวิชาชีพ ซึ่งเหมือนวิชาชีพอื่นๆ ที่ต้องยึดหลักการบริการ มีการประเมินผลตนเองตลอดเวลา ในด้านปรัชญา จุดมุ่งหมาย วิธีการ บุคลากรและอื่นๆ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์การประเมินเพื่อการพัฒนา และพยากรณ์เพื่อวางแผนที่ดีต่อไป

ซารี มณีสรี (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2537ก: 227; อ้างอิงจาก ซารี มณีสรี, 2527: 24) กล่าวถึง หลักพื้นฐานในการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นการกระตุ้นเตือน การประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป

2. การนิเทศการศึกษาตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย

3. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์

4. การนิเทศการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงหลักสูตร

5. การนิเทศการศึกษา คือ การสร้างมนุษยสัมพันธ์

6. การนิเทศการศึกษามุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ

7. การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายที่จะขจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยเฉพาะในชนบท

กรองทอง จิรเดช (2550: 5) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียน ดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

3. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการ / จำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียน

เยาวพา เดชะคุปต์ (2542: 134-135) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนที่ผู้เกี่ยวข้องน่าจะต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ สรุปเป็นข้อๆ ดังนี้คือ

1. การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบและมีส่วนร่วมรับรู้ต่อความก้าวหน้าของครูในโรงเรียนที่มีผลต่อเนื่องจากโรงเรียน
2. ต้องทำงานร่วมกันและใช้วิธีการประชาธิปไตยกับการดำเนินงาน
3. ต้องเริ่มต้นด้วยการรู้สภาพปัญหาที่แท้จริง แล้วกำหนดแผนหรือแนวทางในการแก้ปัญหาอื่นๆ
4. ต้องมุ่งเพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนไม่ใช่การจับผิด จึงต้องพยายามให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจและดำเนินงานให้เป็นไปตามอุดมการณ์
5. บุคลากรในโรงเรียนต้องยอมรับความจริงว่า ไม่มีใครจะมีความสามารถหรือเชี่ยวชาญไปทุกเรื่อง
6. มุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน ทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สังัด อุทรานันท์ (2530: 15-19) สรุปหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา 3 ประการคือ

หลักการที่ 1 การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ

การให้ความหมายของการนิเทศในลักษณะของ กระบวนการ มีความสอดคล้องกับแนวคิดและหลักการที่ดีของการนิเทศการศึกษาในปัจจุบัน กล่าวคือ คำว่า กระบวนการ จะมีความหมายครอบคลุมถึงการทำงานที่เป็นขั้นตอน (Steps) มีความต่อเนื่อง (Continuity) ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้อง ปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของการนิเทศที่ดี

หลักการที่ 2 การนิเทศการศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของนักเรียน แต่การดำเนินงานนั้นจะกระทำโดยผ่าน ตัวกลาง คือ ครู หรือบุคลากรทางการศึกษา

ในประเด็นนี้ ต้องการชี้ให้เห็นเป้าหมายของการจัดให้มีการนิเทศการศึกษาด้วย คือคุณภาพของนักเรียนไม่ใช่ผลประโยชน์ที่ครูพึงจะได้ การที่กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นการทำงานโดยผ่านตัวกลางก็คือ เป็นการทำงานร่วมกับครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ส่งผลต่อคุณภาพในการเรียนของนักเรียนในชั้นปลาย

หลักการที่ 3 การนิเทศการศึกษา (ในประเทศไทย) เน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย

การให้ความหมายของคำว่า ประชาธิปไตย ในกระบวนการนิเทศการศึกษานั้น ไม่ได้มองเฉพาะบรรยากาศแห่งการทำงานร่วมกันนั้น แต่จะรวมถึงการยอมรับซึ่งกันและกัน การเปลี่ยน

บทบาทในฐานะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนความรับผิดชอบต่องานร่วมกันด้วย ในปัจจุบันนี้ถือว่า ผลงานที่เกิดขึ้นจากการนิเทศจะดีหรือไม่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศทุกคนจะต้องรับผิดชอบโดยเท่าเทียมกัน ดังนั้น การนิเทศแบบประชาธิปไตยจึงช่วยสร้างความร่วมมือและสร้างสรรค์บรรยากาศที่ดีในการทำงานได้เป็นอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 52-53) กล่าวถึงหลักการในการนิเทศภายในโรงเรียนที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศ
2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียน จะต้องดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้คณะครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของครูในโรงเรียนและสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครู

เพ็ญจันทร์ มินะจรัส (2551: 14) กล่าวถึง หลักการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัยว่า จะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องรู้ร่วมกันในการนิเทศ เพื่อที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยยึดหลักการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ซึ่งจะทำได้ทั้งบรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการนิเทศการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้พอสรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย ควรสอดคล้องกับปรัชญา จุดมุ่งหมาย พัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยอย่างเหมาะสมโดยมีกระบวนการที่เป็นระบบ ผู้บริหาร บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้มีคุณภาพ และเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู

1.2 ความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษาปฐมวัย

การนิเทศภายในสถานศึกษาปฐมวัย เป็นการดำเนินงานภายในโรงเรียนที่มุ่งให้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีแนวคิดในการปฏิบัติงานที่มีรูปแบบและทิศทางเดียวกัน ในเรื่องของจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน การใช้คู่มือครู การเขียนแผนการสอนและวัตถุประสงค์การเรียนการสอนได้ถูกต้องเหมาะสม มีประโยชน์สูงสุดและเพื่อสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของครู และเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของครูแล้วนำไปเป็นข้อแนะนำ ช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสม

ไมเนอร์ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2537: 241; อ้างอิงจาก Minor. 1974: 27-31) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

1. เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจเด็กมากขึ้น
2. เพื่อพัฒนาครูให้เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน

3. เพื่อช่วยเหลือครูในการจัดหาและเลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสอน

4. เพื่อช่วยปรับปรุงการเรียนการสอน

5. เพื่อสร้างลักษณะความเป็นผู้นำแก่ครู โดยการนำเอาความรู้ความสามารถพิเศษและประสบการณ์เข้ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ สามารถแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารได้

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2537ก: 220-221) ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการนิเทศในสถานศึกษาปฐมวัย ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ครูปฐมวัยมีความเข้าใจในปรัชญา แนวคิด หลักการ และจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาระดับนี้จะแตกต่างกับการศึกษาระดับอื่น คือมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนต้องอาศัยเทคนิคต่างๆ ครูที่จะทำงานด้านนี้ต้องมีความรู้ ผู้บริหารจึงเป็นคนสำคัญที่จะให้ความรู้แก่ครูปฐมวัยในสถานศึกษาของตน

2. ช่วยสร้างเสริมให้การศึกษাপฐมวัยเป็นไปในแนวทางที่สมบูรณ์และสร้างสรรค์ยิ่งขึ้น

3. ช่วยปรับปรุงและแนะแนวทางให้ครูที่มีความรู้ทางด้านพัฒนาการเด็กและทฤษฎีการเรียนรู้ให้สามารถนำไปปฏิบัติต่อเด็กได้

4. ช่วยแนะแนวทางให้ครูสามารถจัดประสบการณ์กิจกรรมตลอดจนใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆ ได้เหมาะสมกับวัยของเด็ก

5. ช่วยในการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน รวมทั้งแนะนำข้อที่ควรแก้ไขตามความเหมาะสม

6. ช่วยทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการอยู่เสมอ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ

7. ช่วยปรับปรุงและแนะแนวทางทำให้ครูตื่นตัวอยู่เสมอ เช่น ครูหลายคนที่สอนเด็กปฐมวัยโดยไม่ได้จบทางด้านนี้โดยตรง ถ้ามีผู้บริหารคอยนิเทศและแนะนำให้ก็จะเหมือนกับมีที่ปรึกษาคอยช่วยครูที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในด้านความต้องการเข้ารับการอบรมเรื่อง การผลิตและการใช้สื่อการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการสอน และการประเมินพัฒนาการเด็ก

8. เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ครูผู้สอนในระดับนี้ ไม่คิดว่าการสอนระดับปฐมวัยต่ำต้อยกว่าครูระดับอื่น เพราะมีผู้บริหารหลายท่านนำครูที่สอนไม่ดีหรือครูที่มีอายุมาลดชั้นสอนระดับปฐมวัย ดังนั้นการให้กำลังใจช่วยให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและภูมิใจในการสอนเด็กๆ

9. เป็นการสนับสนุนและส่งเสริมประสานงานเพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างดีในระบบงานของสถานศึกษานั้น ๆ

10. เพื่อเป็นการรักษามาตรฐานและพัฒนางานในด้านการศึกษাপฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นในสถานศึกษาปฐมวัยจึงควรมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเป็นสำคัญ รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ ประสพการณ์ใหม่ ๆ และที่สำคัญผู้บริหารในสถานศึกษาปฐมวัยควรตระหนักถึงความสำคัญในการ นิเทศการสอนของครูด้วย

สังต์ อุทรานันท์ (2530: 116–117) กล่าวว่า ในภาวะปัจจุบันการนิเทศภายในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งด้วยเหตุผลดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์โดยตำแหน่งมีจำนวนจำกัด ไม่สามารถสนองความต้องการในการนิเทศ การศึกษาของโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง

2. สภาพปัญหาและความต้องการของโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เหมือนกัน จึงเป็นการยากที่ ศึกษาวิเคราะห์ซึ่งอยู่ภายนอกจะรู้สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของโรงเรียนได้ การสนอง ความต้องการจึงเป็นไปได้ยาก

3. ในสภาพปัจจุบันบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถพอเพียงและบาง คนยังมีความชำนาญในเฉพาะสาขาวิชาอีกด้วย จึงสมควรจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ให้เกิดประโยชน์ มากที่สุดและยังเป็นการยอมรับซึ่งกันและกันอีกด้วย

4. เป็นการสอดคล้องกับปรัชญา หลักการ และวิธีการของการนิเทศสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งการ นิเทศสมัยใหม่จะเกิดขึ้นได้โดยความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต้องมีคนมาคอยชี้แนะให้ ทำงานอยู่ตลอดเวลา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538ก: 62) ได้สรุปความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาภายใน โรงเรียนไว้ดังนี้ คือ

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมคุณภาพด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียน
2. ครูควรได้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนาความเจริญด้านการสอนและทางวิชาการ
3. โรงเรียนต้องมีการนิเทศ เพราะโครงการที่ประกอบด้วยข้อมูลจากการนิเทศ ช่วยใน การจำแนกคุณภาพครู และยังสามารถช่วยในการตัดสินใจแก้ปัญหาบางอย่างของโรงเรียนได้

4. การนิเทศสามารถกระตุ้นนำทางความคิดใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับครูภายในโรงเรียน โดยเฉพาะกรณีที่น่าเอาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนงานการวิจัยมาใช้ในการช่วยในการเก็บ ข้อมูลในการนิเทศการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ

5. โรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องให้ครูทำการพัฒนาต่อเนื่องกันไป เพราะไม่มีหลักประกัน ว่า ครูที่ผ่านสถาบันฝึกหัดครูแล้วจะสามารถเป็นครูที่มีประสิทธิภาพได้ตลอดไปโดยไม่ต้องมีการ นิเทศ เพราะความก้าวหน้าทางวิชาการมีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

6. เพื่อเป็นการให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป ปรัชญาของ โรงเรียน วัตถุประสงค์ของโรงเรียน เพื่อช่วยในการดำเนินการสอนบรรลุวัตถุประสงค์

7. เพื่อเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครู และก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย ในการทำงาน เพื่อจะได้ร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายอันเดียวกัน มีความ สามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีความรักและภูมิใจในอาชีพที่ตนปฏิบัติอยู่

ธีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์ (2532: 17) กล่าวถึงการนิเทศภายในว่ามีความสำคัญมากเพราะสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งผู้ให้และผู้รับการนิเทศรู้จักมักคุ้นกันดีอยู่แล้ว ไม่ต้องเสียเวลาสร้างสายสัมพันธ์หรือสมานจิต และทุกฝ่ายนั่งอยู่ในปัญหาอยู่แล้วไม่ต้องเสียเวลาทำความเข้าใจมากนัก สามารถดำเนินการได้เป็นระยะ กระทำได้ทั้งการป้องกัน การแก้ไข และการพัฒนา ช่วยให้ผู้บุคลากรในโรงเรียนรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญ ตนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551: 10) กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศภายในระดับปฐมวัยว่าการนิเทศมีความสำคัญทั้งด้านการบริหารและพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งถือเป็นภารกิจอย่างหนึ่งที่สถานศึกษาจะต้องช่วยกันในการพัฒนาการเรียนการสอนของครูในระดับปฐมวัย มีความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่การสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และยังช่วยให้ครูมีความคิดที่ก้าวไกล

จากความสำคัญของการนิเทศภายในโรงเรียนดังกล่าว สรุปได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษามีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษา และเป็น การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกคน

1.3 ความหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศภายในโรงเรียน

ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีผู้ให้ความหมายที่แตกต่างกันไป ตามทัศนะและความเชื่อของแต่ละบุคคลซึ่งจะให้ความหมายตามแนวคิดในการจัดการศึกษา การนิเทศการศึกษา ตามความหมายของนักวิชาการมีดังนี้

กูด (Good. 1973 : 575) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกอย่างของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษา ในการให้คำแนะนำครูหรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษา ให้รู้วิธีการเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพการศึกษา ช่วยในการพัฒนาครูและนักเรียน

แฮร์ริส (Harris. 1975 ; 19) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง สิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคลหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินงานหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของโรงเรียน มุ่งให้โรงเรียนเกิดประสิทธิผลในด้านการสอนเป็นสำคัญ

ซุลลิแวน; และกลานซ์ (Sullivan; & Glanz. 2000 ; 24) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน การนิเทศการศึกษาเป็นเสมือนหนึ่งศูนย์กลางแห่งการพัฒนาการเรียนการสอน

สุเทพ เมฆ (2540: 47) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึงการช่วยเหลือ แนะนำให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือ ในการดำเนินการนิเทศ และสนับสนุนภาคปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2540: 18) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การนิเทศทั่วไป (General Supervision) ในด้านการศึกษา หรือกิจกรรมที่ปฏิบัติทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้มีประสิทธิภาพ

สังต์ อุทรานันท์ (2530: 12) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538: 3) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงาน และความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ดังนั้นความหมายของการนิเทศการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้พอสรุปได้ว่า เป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

คราจิวิสกี้, มาร์ติน; และวาลเดิน (Krajewski, Matin; & Walden. 1983 : 97) กล่าวว่า การนิเทศภายในเป็นส่วนหนึ่งของการนิเทศการศึกษาที่บุคลากรในโรงเรียนดำเนินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เหมาะสมขึ้นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

กิติมา ปรีดิฉก (2532: 30) ได้ให้คำอธิบายว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การนิเทศโดยบุคลากรในโรงเรียนเอง ผู้นิเทศอาจได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชาการและหัวหน้าฝ่ายต่างๆ ที่โรงเรียนคัดเลือก หรือแต่งตั้งขึ้น

สังต์ อุทรานันท์ (2530: 118) กล่าวถึง การนิเทศภายในโรงเรียนว่า หมายถึง กระบวนการทำงานของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายในการพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรภายในโรงเรียน ให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนของนักเรียน

ธีรวุฒิ ประทุมพนรัตน์ (2532: 14) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การนิเทศการศึกษาที่จัดทำภายในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งโดยบุคลากรภายในโรงเรียน ภายใต้การนำของผู้บริหารโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ การช่วยครูอาจารย์ของโรงเรียนให้มีความรู้สึกที่ดี มีกำลังใจในการสอน สามารถปรับปรุงการสอนของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งผลสุดท้ายที่หวังให้เกิดขึ้นตามมาคือการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนนั้นก้าวหน้าไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538: 62) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การทำงานของผู้บริหารที่ทำงานร่วมกับครู ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้

สุเทพ เมฆ (2540: 46) การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการดำเนินการโดยบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาบุคลากรภายในโรงเรียนให้มีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจสังคม การปกครอง โดยเฉพาะความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

อัญชลี กำพลรัตน์ (2534: 78) การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาแต่ละแห่งร่วมกันทำเพื่อให้เกิดการส่งเสริม การพัฒนาและการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษานั้นๆ ทำให้บุคลากรทุกระดับที่เกี่ยวข้องได้พัฒนาความรู้ความสามารถ มีทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และส่งผลให้การเรียนการสอนและการดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2540: 132) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมในกระบวนการที่ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมมือกันจัดขึ้นเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครูในทุกด้าน รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและเกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551: 9) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการนิเทศที่ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้มีความรู้ ความสามารถจะทำหน้าที่ในการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน

ดังนั้นความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้พอสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนร่วมมือกันพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาและงานทุกด้านของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

1.4 รูปแบบการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2547ก: 237-247) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย มี 4 รูปแบบ ดังนี้

1. การนิเทศภายนอก

เป็นกระบวนการนิเทศแบบหนึ่งที่มาจากบุคคลภายนอกสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารควรคำนึงถึงและนำมาใช้ในโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือและปรับปรุงงานด้านการบริหารและด้านวิชาการให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

2. การนิเทศภายใน

เป็นกระบวนการจัดดำเนินการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยการนำของผู้บริหารโดยตรง ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้นด้วยความเต็มใจของทุกฝ่าย ดังนั้น การนิเทศภายใน จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญและนำไปปฏิบัติให้เกิดผลในการจัดการศึกษาให้กับเด็กเล็ก

3. การนิเทศแบบคลินิก

การนิเทศแบบคลินิกในสถานศึกษาปฐมวัย มีความหมายของการปรับปรุงพฤติกรรม การแสดงออกของบุคลากรคือครู ซึ่งทำหน้าที่ดูแลและให้การศึกษากับเด็ก ๆ

4. การนิเทศกับการประเมินผล

เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการนิเทศการศึกษา เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญซึ่งจะทำให้ทราบว่าการปฏิบัติการนิเทศได้บรรลุผลเพียงใด

1.5 กระบวนการนิเทศภายในระดับปฐมวัย

กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการดำเนินการตามกระบวนการนิเทศการศึกษาผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและกำหนดแนวทางในการดำเนินการที่ชัดเจนและให้ความรู้ ความเข้าใจกับครูและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอรูปแบบของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน ดังต่อไปนี้

ซารี มณีสรี (สิริมา วิทยุโณนันทพงษ์. 2537ก: 229; อ้างอิงจาก ซารี มณีสรี. 2527) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้งานประสบผลสำเร็จ ดังนี้

1. การวางแผน ได้แก่ การคิดวางแผนเกี่ยวกับงานที่ทำ การจัดทำตารางงานหรือตารางระบบการนิเทศ การทำโครงการรวมของแผนงาน และการปรับปรุงแผนงานให้ดีขึ้น
2. การจัดการ ได้แก่ การจัดจำแนกงานการนิเทศการศึกษา เช่น การฝึกอบรม จัดทำหลักสูตรหรือจัดบุคลากร การประสานงานกับบุคคลทุกฝ่าย การจัดวัสดุอุปกรณ์ การสร้างความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
3. การนำในการตัดสินใจ ให้ข้อเสนอแนะ สร้างแรงจูงใจ การเอาใจใส่ การสื่อความหมายที่ดี การคิดริเริ่มในสิ่งใหม่ๆ การสาธิตทางด้านวิชาการ เผยแพร่วิธีการต่างๆ
4. การควบคุมและการประเมินผลการนิเทศ ทุกด้านที่จัดกระทำในโรงเรียน

สัจด์ อุทรานันท์ (2530: 84-87) ได้สรุปกระบวนการในการนิเทศการศึกษา ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญในการนำเอาหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดต่างๆ ไปสู่ภาคปฏิบัติ ก็คือ กระบวนการของการทำงานเพื่อไปถึงจุดมุ่งหมายปลายทางที่กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผนเกี่ยวกับการนิเทศ (Planning – P) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารจะทำการประชุมปรึกษาหารือให้ได้มาซึ่งปัญหาความต้องการจำเป็นของสิ่งที่ต้องมีการนิเทศ รวมทั้งการวางแผนถึงขั้นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะต้องจัดขึ้นด้วย

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ในสิ่งที่จะต้องทำ (Information – I) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจ ถึงสิ่งที่ดำเนินการว่า จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไร

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (Doing – D) ประกอบด้วยงาน 3 ลักษณะ

1. การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ เป็นขั้นที่ผู้นิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการดำเนินการในขั้นที่ 2
2. การปฏิบัติการของผู้ให้การนิเทศขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง

3. การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้การสนับสนุนในเรื่องวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะช่วยในการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (Reinforcing – R) ขั้นนี้เป็นขั้นเสริมแรงของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจ และบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานขั้นนี้อาจดำเนินงานพร้อมๆ กับขณะที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นไปแล้ว

ขั้นที่ 5 การประเมินผลผลิตของการดำเนินงาน (Evaluation – E) เป็นขั้นที่ผู้นิเทศทำการประเมินผลการดำเนินงานที่ได้ดำเนินการผ่านไปแล้วว่าเป็นอย่างไรหลังจากการประเมินผลการนิเทศ ได้พบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้การดำเนินการไม่ได้ผลก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข อาจทำได้โดยการให้ความรู้ในสิ่งที่ทำใหม่อีกครั้ง สำหรับในกรณีที่ผลงานออกมายังไม่ถึงขั้นที่พอใจ หรือดำเนินการปรับปรุงวิธีการทั้งหมดใหม่ สำหรับกรณีที่กระบวนการดำเนินงานเป็นไปไม่ได้ผล

แฮร์ริส (Harris. 1975) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการนิเทศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ ดังนี้

1. การวางแผน ได้แก่ การวางแผน การกำหนดจุดมุ่งหมาย การพัฒนาวิธีการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การวางแผนโครงการ และการคาดคะเนประโยชน์ที่เกิดขึ้น

2. การจัดระบบงาน ได้แก่ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานของงาน การรวบรวมทรัพยากรทางด้านวัสดุและกำลังคน การสร้างขอบข่ายความสัมพันธ์ของงาน การจัดและกระจายงาน การมอบหมายงาน การประสานงาน การเขียนโครงสร้างขององค์กร การกำหนดนโยบาย

3. การเป็นผู้นำ ได้แก่ การสรรหา คัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน การกระตุ้นให้บุคคลทำงาน การคิดริเริ่มให้งานใหม่ การสาธิต สั่งสอน แนะนำ การให้คำแนะนำ ปรีกษา การสื่อความหมาย การสร้างขวัญและกำลังใจ การคิดวิธีการใหม่ๆ การบริการความสะดวกต่างๆ

4. การควบคุม ได้แก่ การวางแผนกฎเกณฑ์ เงื่อนไข ระเบียบ การว่ากล่าวตักเตือน การแก้ไขข้อผิดพลาด การรับ การให้ และการปรับเปลี่ยนบุคคลเข้าทำงาน

5. การประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ การวัดและประเมินผลงาน การวิจัย ค้นคว้า หรือหาวิธีการใหม่ๆ ในการทำงานเพื่อให้เกิดผล

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551: 15) กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในระดับปฐมวัย ว่าเป็นกระบวนการให้ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศได้ปฏิบัติงานร่วมกันในการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาวิธีปฏิบัติงานในหน้าที่ของการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งๆ ขึ้น

ดังนั้นในการนิเทศการศึกษาจึงมีกระบวนการที่ชัดเจนโดยมีการวางแผนการดำเนินการ การให้ความรู้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง ลงมือปฏิบัติ ประเมินผล และการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้รับการนิเทศ ซึ่งกระบวนการในการนิเทศจะเกิดประสิทธิภาพได้นั้นจำเป็นที่บุคลากรทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกันอย่างมีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงานต่างๆ

1.6 กิจกรรมการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย

กิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารควรพิจารณาเลือกกิจกรรมที่จำเป็นตามความต้องการของครูและนักเรียนในแต่ละระดับ และเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อการเพิ่มพูนคุณภาพการศึกษาโดยตรง กิจกรรมการนิเทศที่ควรจัดในการศึกษาปฐมวัย (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2537ก) คือ

1. การปฐมนิเทศครูใหม่ เพื่อให้ครูปรับตัวเข้ากับห้องเรียน และบรรยากาศที่เหมาะสมกับเด็ก
2. การจัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อชี้แจงโครงการ แผนงานใหม่ๆ ที่จะปฏิบัติในภาคเรียน ตลอดจนแนวการสอนให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในแต่ละระดับ
3. การสังเกตการสอนในชั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องหาโอกาสเข้าไปสังเกตการสอนของครูเพื่อดูว่าครูมีความเข้าใจปรัชญา หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับตัวเด็กหรือไม่ เพื่อหาทางในการแก้ไขปัญหานี้ในโอกาสต่อไป
4. การเยี่ยมชั้นเรียน ดูการเรียนการสอน การจัดห้อง การจัดอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งความสัมพันธ์ที่ดีต่อตัวเด็ก
5. การสาธิตการสอน ให้โอกาสครูมีความรู้ ความสามารถ สาธิตการสอนให้ครูผู้อื่นได้ดูแล้วนำไปปฏิบัติ
6. การจัดสัมมนาครูเกี่ยวกับวิธีการสอน พัฒนาการของเด็ก การใช้สื่อ อุปกรณ์ และนวัตกรรมอื่นๆ
7. การให้ไปดูงานและฝึกงาน การให้ครูไปดูงานและฝึกงาน ช่วยให้มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับการสอนเด็กปฐมวัยมากขึ้น
8. การนิเทศด้วยการให้คำปรึกษา หรือเป็นรายบุคคล หรือหมู่ใหญ่ นำปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาที่เกิดขึ้นกับส่วนรวมมาช่วยกันแก้ปัญหา แล้วนำผลไปปฏิบัติเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน

1.7 การประเมินผลการนิเทศ

หลักการของการประเมินผลการนิเทศ

ชาลี มณีสรี (2538: 193) กล่าวถึงหลักการประเมินผลการนิเทศ ดังนี้

1. ประโยชน์ การประเมินผลนำไปสู่ข้อยุติ มีความจำเป็นเพราะใช้ปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน กระทำโดยตลอดและแจ้งผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ
2. สมบูรณ์ การประเมินผลทางการเรียนโดยใช้วิธีทดสอบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และการประเมินค่าในตัวครู โดยยึดถือเอาผลการเรียนของนักเรียนเป็นหลัก ยังไม่เพียงพอจะต้องประเมินทั้งทางด้านการบริหาร การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร สื่อทัศนูปกรณ์ การตีค่าการประเมินผลการนิเทศ

3. ความร่วมมือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น ประสพการณ์ที่ได้รับจากการดำเนินการประเมินผลจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ช่วยปรับปรุงความรู้และทักษะ ตลอดจนการขยายโลกทัศน์ของทุกคนให้กว้างขวางขึ้น

4. กระบวนการต่อเนื่อง การประเมินผลที่ทำเป็นครั้งคราวย่อมไม่ก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาข้อสรุป และการตัดสินใจที่ได้จากการประเมินผลอาจมีข้อผิดพลาด ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การปกครองและด้านอื่นๆ ฉะนั้น ควรมีการประเมินผลหลายเทคนิควิธีและกระทำอย่างต่อเนื่อง

5. กระทำอย่างพินิจพิเคราะห์ การประเมินผลกระทำเพื่อตรวจสอบผลสำเร็จที่ได้กระทำไปแล้ว ประเมินทั้งคุณภาพและปริมาณ ซึ่งกระทำได้โดยการตั้งเกณฑ์ที่เที่ยงตรงเพื่อวัด

6. ก้าวหน้า การประเมินเพื่อค้นหาข้อดีและข้อเสีย ข้อค้นพบจากการประเมินจะนำไปสู่การปรับปรุง จึงมีลักษณะก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538: 111-112) กล่าวถึงหลักการประเมินผลการนิเทศ ดังนี้

1. การประเมินผลที่ทำได้ติดต่อกันและทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะถ้านานๆ ปล่อยไปอาจไม่ทันเหตุการณ์ ควรจะเป็นระยะและแก้ไขด้วย

2. ควรจะประเมินร่วมกันทั้งครูและศึกษานิเทศก์และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในวงการ เช่น ศึกษานิเทศก์ วิทยากร

3. ในการประเมินผล เราจะต้องถือจุดมุ่งหมายการนิเทศเป็นมาตรฐานสำหรับเทียบว่าวิธีการนั้นๆ ใช้ได้ผลหรือไม่

4. ในการประเมินผล เราควรดำเนินการเป็นประชาธิปไตยที่สุด โดยฟังความคิดเห็นของบุคคลคณะเท่าเทียมกัน ผู้นำในการประเมินเป็นเพียงผู้รวบรวมข้อมูลเท่านั้น จึงไม่มีหน้าที่ชี้ขาดว่าเป็นอย่างไรมาก่อน เมื่อได้ข้อมูลทั้งหมดมาแล้วจะต้องตั้งคณะกรรมการพิจารณาข้อมูลเหล่านั้นเมื่อได้ผลออกมาแล้ว ควรจะแจ้งให้ทุกคนทราบด้วย

5. ในการประเมินผลจะต้องประเมินผลทุกด้าน เช่น ด้านการบริหาร ด้านตัวบุคคล ด้านการประสานงาน ด้านใดด้านหนึ่งอาจจะดีหรือไม่ดี

6. ในการประเมินผล ควรจัดให้สมาชิกวัดตัวเองและผลงานของกลุ่มของตนเองด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบพิจารณา ซึ่งได้จากทัศนะของผู้ปฏิบัติเองบ้าง ในทัศนะของผู้อื่นบ้าง

7. ในการประเมินผล ควรกำหนดเลือกและใช้เทคนิคในการประเมินผลไว้อย่างกว้างขวางพอที่จะให้ทุกคนสามารถนำไปใช้และสามารถดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของตน เช่น ควรมีกรรมการร่างเครื่องมือประเมินผลแบบต่างๆ เพื่อให้ครูได้เลือกปฏิบัติตามที่เหมาะสม

8. ในการประเมินผล จะต้องเตรียมวิธีบันทึกผลการประเมินผลไว้เป็นหลักฐาน และสรุปการประเมินไว้ในแห่งเดียวกัน ศึกษาง่าย พิจารณาง่าย เป็นเอกสารที่นำไปอ้างอิงเพื่อปรับปรุงในขั้นต่อไป

9. ในการประเมินผล ควรพิจารณาประเมินผลสิ่งที่เมื่อประเมินผลข้อมูลพิจารณาแล้วสามารถนำมาปรับปรุงการนิเทศให้ดีขึ้น

10. ในการประเมินผล ควรเป็นส่วนหนึ่งของงานนิเทศการศึกษาด้วย

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2543: 152-153) ได้กล่าวถึงหลักการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

1. การประเมินผลควรทำติดต่อกัน และทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะถ้าปล่อยไว้อาจไม่ทันเหตุการณ์ ควรจะเป็นระยะและแก้ไขด้วย

2. ควรจะประเมินร่วมกันทั้งครูและศึกษานิเทศก์และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ในการประเมินผลจะต้องถือจุดมุ่งหมายของโครงการเป็นมาตรฐานสำหรับเทียบว่าวิธีการนั้นๆ ใช้ได้ผลหรือไม่

4. ควรดำเนินการเป็นประชาธิปไตยที่สุด โดยรับฟังความคิดเห็นของบุคคลในคณะทำงานร่วมกัน ผู้นำในการประเมินเป็นเพียงผู้รวบรวมข้อมูลเท่านั้น จึงไม่มีหน้าที่ชี้ขาดว่าเป็นอย่างไร เมื่อได้ข้อมูลมาทั้งหมดแล้วจะต้องตั้งคณะกรรมการพิจารณาข้อมูลเหล่านั้นเมื่อได้ผลออกมาแล้วควรแจ้งให้ทุกคนทราบด้วย

5. ต้องประเมินผลทุกด้าน เช่น ด้านการบริหาร ด้านตัวบุคคล ด้านประสานงาน ซึ่งด้านใดด้านหนึ่งอาจดีหรือไม่ดี

6. ควรให้สมาชิกวัดตนเองและผลงานของกลุ่มตนเองด้วย เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา ซึ่งได้มาจากทัศนะของผู้ปฏิบัติเองบ้างและในทัศนะของผู้อื่นบ้าง

7. ควรกำหนดการเลือกใช้เทคนิคในการประเมินผลไว้อย่างกว้างขวางพอที่จะทำให้ทุกคนสามารถนำไปใช้และสามารถดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการปฏิบัติงานของตน

8. ต้องเตรียมวิธีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และสรุปผลการประเมินไว้ในที่เดียวกัน ศึกษาง่าย พิจารณาง่าย เป็นเอกสารที่นำไปอ้างอิงเพื่อปรับปรุงโครงการในขั้นต่อไป

9. ควรพิจารณาประเมินผลสิ่งที่เมื่อข้อมูลพิจารณาแล้วสามารถนำมาปรับปรุงโครงการนิเทศให้ดีขึ้น

10. การประเมินผลโครงการนิเทศควรเป็นส่วนหนึ่งของงานการนิเทศการศึกษาด้วย

ดังนั้นหลักการในการประเมินผลการนิเทศการสอน ต้องประเมินผลให้ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก และด้านบุคลิกภาพของครู ในการประเมินผลประกอบด้วยผู้บริหาร ครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง หลังจากประเมินผลการนิเทศแล้วควรนำผลการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนา ระบบการนิเทศการสอนให้มีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการนิเทศ

วิธีการและเครื่องมือในการประเมินผลมีหลายแบบ การที่จะใช้วิธีการหรือเครื่องมือใดจะต้องพิจารณาจุดมุ่งหมายและเป้าหมายของแต่ละกิจกรรมการนิเทศที่ตั้งไว้ เครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลงานนิเทศ อาจประกอบด้วยแบบดังต่อไปนี้ (ชาร์ลี มณีศรี. 2538: 193-195)

1. แบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือที่ใช้แพร่หลาย วัดความรู้สึก ความคิดเห็น ความต้องการ ของบุคคลในเรื่องต่างๆ ได้ ใช้ประเมินผลการอบรม การสัมมนาหรือการประชุมต่างๆ

หลักสำคัญในการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินผลที่สำคัญ คือ

1.1 จุดมุ่งหมาย เป้าหมายของโครงการหรือกิจกรรมการนิเทศที่จะประเมินผลเป็นเกณฑ์นำมาทำเนื้อหาแบบสอบถาม

1.2 ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย สั้น กระชับรัด สามารถสื่อความหมายได้ คนอื่นเข้าใจตามที่ต้องการจะถามหรือไม่

1.3 เขียนคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามให้ชัดเจน ควรมีตัวอย่างประกอบพยายามเก็บแบบสอบถามเก็บคืน อย่างน้อยร้อยละ 80 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ลักษณะของแบบสอบถามอาจจะเป็นทั้งแบบปลายปิด คือระบุคำตอบไว้พร้อมให้เลือกตอบ หรือแบบปลายเปิดเพื่อให้ตอบได้โดยเสรี

2. แบบทดสอบ

การใช้แบบทดสอบในงานนิเทศการศึกษา เมื่อจัดกิจกรรมการนิเทศการศึกษาแล้วทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้นหรือไม่ การใช้แบบทดสอบเพื่อการประเมินผล อาจจะเปรียบเทียบได้ 4 แนว คือ

2.1 เปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติ เช่น หลังจากให้ครูใช้คู่มือ ครูที่ศึกษานิเทศก์จัดทำทดสอบนำผลไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติว่าสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์ปกติอย่างไร

2.2 เปรียบเทียบก่อนการใช้กิจกรรมนิเทศและหลังใช้กิจกรรมนิเทศ เช่น การสาธิตทดสอบนักเรียนไว้ก่อน เมื่อครูดูการสาธิตแล้วไปสอนแล้วทดสอบอีกครั้งหนึ่ง นำผลการทดสอบครั้งแรกกับครั้งหลังมาเปรียบเทียบกันว่าผลการเรียนการเรียนดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

2.3 เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโดยใช้วิธีในข้อ 2.2 และข้อ 2.3 ผสมกัน คือ ทดสอบกลุ่มที่ใช้กิจกรรมนิเทศและกลุ่มที่ไม่ใช้กิจกรรมนิเทศ โดยทดสอบก่อนและหลังแล้วนำผลต่างระหว่างการทดสอบก่อนและหลังในแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน

3. แบบสำรวจ

เป็นเครื่องมือวัดผลทางด้านปริมาณ เช่น จำนวนนักเรียนสอบได้ ตก จำนวนนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน จำนวนผลงานประดิษฐ์ของนักเรียน เอกสารงานวิชาการของครู เป็นต้น โดยวิธีการจะดูเป้าหมายที่ตั้งไว้กับจำนวนที่คาดการณ์ไว้ แบบสำรวจอาจทำเป็นรูปแบบตาราง หรือช่องว่างให้เติมก็ได้ สร้างกะทัดรัด เพื่อให้เข้าใจตรงกันควรมีคำชี้แจงในการกรอกแต่ละช่อง

4. แบบสอบถามด้วยการสัมภาษณ์

ใช้วัดและประเมินผลเกี่ยวกับความคิดเห็น ความรู้สึก และความต้องการของบุคคล เพื่อให้ได้ผลสมบรูณ์ควรจัดเตรียมหัวข้อสำหรับสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ชัดเจนเที่ยงตรงไว้ ผลการสัมภาษณ์ควรจะได้มีการบันทึกและนำมาสรุปและประเมินผลอีกครั้ง

5. การตรวจสอบผลงานภาคปฏิบัติ

เช่น การให้ครูนำอุปกรณ์การสอน การจัดทำเอกสาร หนังสือต่าง ๆ ใช้การตรวจสอบภาคปฏิบัติ ใช้วิธีสังเกตผลงานให้ระดับคะแนน ดีมากได้ 5 ดีได้ 4 ก่อนข้างดีได้ 3 พอใช้ได้ 2 ไม่พอใช้ได้ 1 เป็นต้น และต้องคำนึงถึงหลักสำคัญ 2 ประการ คือ

5.1 รายละเอียดของสิ่งที่ประเมินว่า จะประเมินเรื่องใดบ้าง

5.2 กำหนดเกณฑ์ในการประเมินคุณลักษณะอย่างไร จะให้ระดับคะแนนเท่าใด

6. การประชุมปรึกษาหารือและทบทวนการปฏิบัติงาน

ประเมินโดยให้ผู้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานได้แถลงการปฏิบัติงานของตนว่าได้ผลมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอะไร

7. การวิจัยในเชิงประเมินผล

การประเมินการนิเทศการศึกษาบางเรื่องอาจใช้กระบวนการวิจัย เพราะจะเชื่อถือได้เที่ยงตรง การใช้วิจัยเพื่อประเมินผลงานนิเทศการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่สำคัญ เริ่มตั้งแต่การวางแผนหัวข้อการวิจัยที่ชัดเจน ตั้งสมมติฐาน สร้างเครื่องมือวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ วิธีนี้ใช้เวลามาก สิ้นเปลืองเวลาและงบประมาณมากกว่าวิธีอื่น

8. การประเมินผลและการรายงานผล

การประเมินผลการนิเทศการศึกษา กระทำเพื่อ (1) ปรับปรุงงานของตน และ (2) ให้ผู้บริหารงานนิเทศการศึกษาทราบถึงผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาเพื่อจะได้บริหารงานนิเทศการศึกษาให้ดีขึ้น ขั้นตอนการประเมินผลเพื่อรายงานผลนั้น ศึกษาวิเคราะห์ควรทำรายงานผลโครงการที่ตนรับผิดชอบแล้วเสนอหัวหน้าหน่วยหรือหัวหน้าฝ่ายแล้วแต่กรณี ลักษณะของรายงานการประเมินผลการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษามี 2 แบบ คือ (1) แบบที่ศึกษานิเทศก์ผู้รับผิดชอบงานหรือโครงการนิเทศการศึกษา รายงานการประเมินผลงานของตนเองให้หัวหน้าหน่วย/ฝ่าย ทราบ และ (2) แบบที่หน่วยหรือฝ่ายนิเทศเสนอต่อผู้บริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการศึกษามีหลายรูปแบบ ดังนั้น การจะเลือกเครื่องมือให้เหมาะสมกับการนิเทศการสอนนั้นควรคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศและเป้าหมายของกิจกรรมการนิเทศนั้นๆ

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

2.1 ความหมายของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

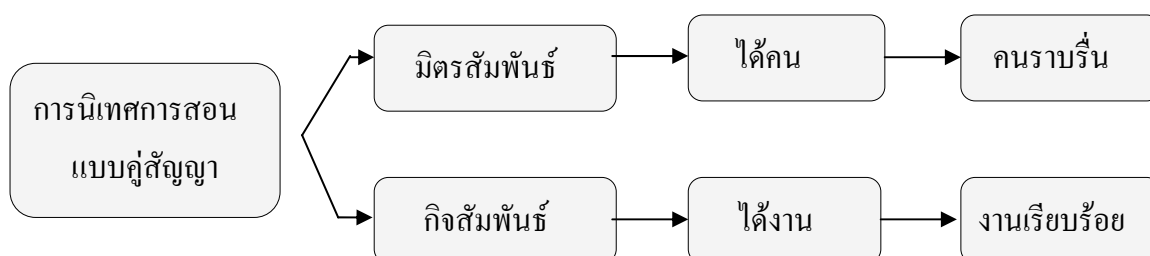
บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545: 125) กล่าวถึง การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา (Buddy Supervision) คือ การนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครู 2 คน ได้ดึงเอาศักยภาพทางการสอนที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่สัญญา เพื่อสร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกัน และใช้สัมพันธภาพอันดีนี้เป็นตัวนำไปสู่กิจสัมพันธ์หรือความสำเร็จในการทำงาน อันได้แก่ การนิเทศการสอน โดยทั้ง 2 ฝ่ายต่างสัญญาต่อกันว่า จะทำหน้าที่เป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนภาพให้อีกฝ่ายหนึ่งได้เห็นจุดเด่นและจุดด้อยในการสอนของแต่ละคน รวมทั้งเปิดใจพร้อมที่จะนำจุดเด่นและจุดด้อยของแต่ละฝ่ายมาวิเคราะห์วิจารณ์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหา การปรับปรุง หรือการพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ตามหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาสรุปได้ว่า เป็นการนิเทศการสอนระหว่างบุคคล การครูที่มีปัญหาเดียวกันหรือสอนในระดับชั้นเดียวกัน มาร่วมกันแก้ปัญหาหรือพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมร่วมกันให้มีประสิทธิภาพ และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.2 จุดประสงค์ของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545:129) กล่าวถึง จุดประสงค์ของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ครูที่สอนวิชาเดียวกันหรือชั้นเดียวกันสามารถนิเทศการสอนซึ่งกันและกันได้
2. เพื่อให้ครูที่สอนวิชาเดียวกันหรือชั้นเดียวกัน ซึ่งมีปัญหาอย่างเดียวกัน สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อใช้แก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันได้
3. เพื่อให้ครูเกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ด้วยการเสริมแรงซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการสอน
4. เพื่อให้ครูเกิดเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียนที่ว่า มิใช่การตรวจตราจับผิด แต่คือการพัฒนาและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของครูในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ

ภาพประกอบ 2 การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นการนิเทศที่เน้นทั้งคนและงาน

ที่มา: บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545). การศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา. หน้า 127.

สรุปการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีจุดประสงค์ คือ การร่วมกันแก้ปัญหาและพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมของบุคลากรครู โดยมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2.3 กระบวนการและเครื่องมือในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

2.3.1 กระบวนการนิเทศแบบคู่สัญญา

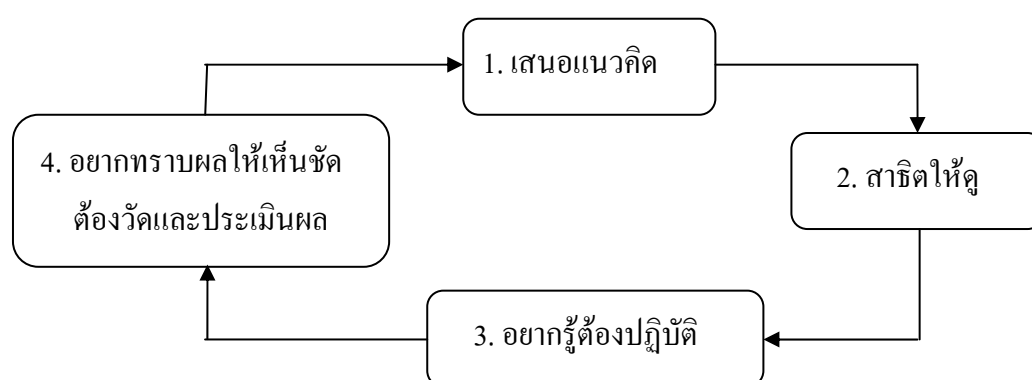
บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545: 130-133) กล่าวถึง กระบวนการในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ไว้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เสนอแนวคิด

ขั้นที่ 2 สาคิดให้ดู

ขั้นที่ 3 อยากรู้ต้องปฏิบัติ

ขั้นที่ 4 อยากทราบผลให้เห็นชัด ต้องวัดและประเมินผล

ภาพประกอบ 3 กระบวนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

ที่มา: บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545). การศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา. หน้า 130.

กิจกรรมการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

ขั้นที่ 1 เสนอแนวคิด

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาให้ครูในโรงเรียนนำไปปฏิบัติ ภายใต้การสนับสนุนทุกรูปแบบ

1.2 เมื่อครูยอมรับหลักการแล้ว ให้ครูจับคู่สัญญาที่มีปัญหาการเรียนการสอนในวิชาเดียวกันหรือชั้นเดียวกัน เพื่อร่วมกันวางแผนการนิเทศ เช่น การสังเกตการสอน เขียนแผนการสอนและเตรียมสื่อการสอน เป็นต้น

1.3 คู่สัญญาแต่ละคนเขียนแผนการสอนในวิชาที่มีปัญหา โดยต่างฝ่ายต่างเขียนแผนการสอนตามแนวคิดของตน

ขั้นที่ 2 สาธิตให้ดู (สมมติว่า ครู A เป็นคู่สัญญากับครู B)

2.1 ครู A สาธิตการสอนตามแผนการสอนของตน โดยมีครู B เป็นผู้สังเกตการสอน และบันทึกจุดเด่น จุดด้อยของครู A ตามแบบสังเกตการสอน

2.2 ครู B สาธิตการสอนตามแผนการสอนของตนในวิชาที่มีปัญหาเดียวกับครู A โดยมีครู A เป็นผู้สังเกตการสอน และบันทึกจุดเด่น จุดด้อยตามแบบสังเกตการสอนเช่นเดียวกัน

2.3 ครู A และครู B ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์จุดเด่น จุดด้อยของกันและกัน เพื่อนำจุดเด่นของแต่ละคนมาพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และช่วยกันปรับปรุงแก้ไขจุดด้อย

2.4 ครู A และครู B นำจุดเด่นของแต่ละคนมาบูรณาการ เพื่อสร้างนวัตกรรมหรือแนวทางแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ที่นำเอาส่วนดีของแต่ละคนมาผสมผสานกัน

ขั้นที่ 3 อയാกรู้ต้องปฏิบัติ

3.1 ครู A และครู B นำวิธีการสอนที่ได้รับการปรับปรุงในข้อ 2.4 มาใช้ปฏิบัติการสอนในวิชาเดิมหรือในบทเรียนต่อไป

3.2 ครู A และครู B นิเทศการสอนซึ่งกันและกันอีกครั้งหนึ่ง แล้วสรุปผลการนิเทศการสอน

ขั้นที่ 4 อยากทราบผลให้ชัดต้องวัดและประเมินผล

4.1 ครู A และครู B ร่วมกันวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน หากยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ คู่สัญญาต้องกลับไปค้นคว้าหาความรู้หรือแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้นเพิ่มเติม เพื่อนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้แก้ปัญหาร่วมกันอันจะนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหาใหม่

4.2 ถ้านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์แล้ว คู่สัญญาควรแสดงความยินดีร่วมกัน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและเป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงาน

สรุปกระบวนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีขั้นตอนโดยเริ่มจากผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้เสนอแนวคิดการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาให้บุคลากรครูยอมรับหลักการและนำไปปฏิบัติ ให้บุคลากรครูที่มีปัญหาหรือสอนในระดับชั้นเดียวกันจับคู่สัญญาแล้วผลัดกันจัดกิจกรรมนั้นตามแนวทางของแต่ละคน และวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของกันแล้วนำมาสร้างนวัตกรรมหรือแนวทางแก้ปัญหานั้นๆ นำวิธีการสอนที่ได้มาจัดในกิจกรรมเดิมแล้วสรุปผลการนิเทศการสอนร่วมกัน และร่วมกันประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนว่าบรรลุจุดประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่บรรลุจุดประสงค์คู่สัญญาต้องกลับไปคิดนวัตกรรมใหม่เพื่อนำมาแก้ปัญหาเดิมหรือถ้าบรรลุจุดประสงค์ก็แสดงความยินดีร่วมกัน

2.3.2 เครื่องมือในการนิเทศแบบคู่สัญญา

บุรุษย์ ศิริมหาสาร. (2545: 133). กล่าวถึง เครื่องมือในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาไว้ดังนี้ 1. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ 2. แบบวิเคราะห์การสังเกตการสอน

แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538: 114) ได้แบ่งประเภทของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน ไว้ 2 ประเภท คือ

1. พวก Categories system เครื่องมือประเภทนี้จะจำกัดอยู่เฉพาะพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งในชั้นเรียนเท่านั้น โดยรวบรวมพฤติกรรมให้เป็นหมวดหมู่ และแยกลักษณะพฤติกรรมของแต่ละหมู่ออกเป็นหน่วยย่อยๆ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแต่ละครั้งจะแสดงให้เห็นจำนวนพฤติกรรม

2. พวก Sign system เครื่องมือประเภทนี้จะเป็นการรวบรวมพฤติกรรมต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในชั้นเรียนไว้ให้มากที่สุด ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตแต่ละครั้งจะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างช่วงเวลาที่ทำการสังเกต และสามารถแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมแต่ละอย่างเกิดขึ้นบ่อยครั้งหรือไม่เพียงใด

สรุปเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและแบบวิเคราะห์การสอน

2.3.3 การประเมินผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

1. การสังเกตการสอน โดยคู่สัญญาผลัดกันทำการสอนและนิเทศการสอน
2. ตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ในการประเมินผลการนิเทศการสอน มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้หลักการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

สรุปการประเมินผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นการร่วมกันประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และประเมินการสอนโดยคู่สัญญาร่วมกันประเมินผล

2.3.4 บทบาทของคู่สัญญาในฐานะผู้นิเทศการสอนและผู้รับการนิเทศ

1. คู่สัญญาต้องเป็นบุคคลที่มีมิตรสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ถ้ายังไม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ต้องสร้างพฤติกรรมนี้ให้เกิดขึ้นก่อน การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาจึงจะได้ผล
2. คู่สัญญาต้องเปิดใจกว้าง ยอมรับคำวิจารณ์เกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยของตน
3. คู่สัญญาต้องมีความรู้และทักษะในการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล โดยปราศจากอคติ

4. คู่สัญญาต้องหมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองและเพื่อนครูที่เป็นคู่สัญญา รวมทั้งการนำความรู้หรือวิธีการใหม่ๆ (นวัตกรรม) มาพัฒนาการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามหลักสูตร

สรุปบทบาทของคู่สัญญาควรเป็นเปิดใจกว้างยอมรับคำวิจารณ์เกี่ยวกับจุดเด่นและจุดด้อยในการสอนซึ่งกันและกัน และสามารถสร้างนวัตกรรมในการสอนรูปแบบใหม่ๆ ได้

2.3.5 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

1. ทำหน้าที่เป็นผู้เสนอแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งจะนำมาใช้ปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้ และท้าทายให้ครูทดลองนำไปปฏิบัติ
2. ให้การสนับสนุนครูในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ หนังสือ หรือเอกสารประกอบการค้นคว้า รวมทั้งให้ขวัญกำลังใจครูด้วยการเสริมแรงแบบต่างๆ
3. ไม่เข้าไปก้าวก่ายหรือแทรกแซงการทำงานของครูมากเกินไปจนเกินความจำเป็น หรือทำให้ครูเกิดความรู้สึกว่าการนิเทศการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นการตรวจตราหรือจับผิด

สรุปบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้เสนอแนวคิดใหม่ ๆ ในการปรับปรุงการสอน และต้องให้การสนับสนุนกับบุคลากรครูในด้านงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ หนังสือ หรือเอกสารต่างๆ เพื่อให้ครูศึกษาค้นคว้า และที่สำคัญผู้บริหารต้องให้ขวัญและกำลังใจกับบุคลากรครูและไม่แทรกแซงการสอนของบุคลากรครูมากเกินไป

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

3.1 การจัดการศึกษาปฐมวัย

3.1.1 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

ภรณ์ คุรุรัตน์ (เยาวพา เตชะคุปต์. 2542: 22; อ้างอิงจาก ภรณ์ คุรุรัตน์. 2523: 1) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยควรมุ่งพัฒนาเด็กใน 3 ประการ ดังนี้

1. ความเสมอภาคทางโอกาส เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากที่ใด สังคมใดจะมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันในการที่จะได้รับการพัฒนาในระดับปฐมวัย เพื่อให้เจริญเติบโตไปสู่ความเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กในชนบท ในถิ่นสลัม หรือเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากไร้ควรได้รับการพิจารณาช่วยเหลือเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้รับการพัฒนาตามแนวทางเช่นเดียวกับที่เด็กในเมืองได้รับ

2. การพัฒนาศักยภาพเด็ก มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพหรือความสามารถอยู่ในตัวซึ่งติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ศักยภาพต่างๆ เหล่านี้สามารถพัฒนาได้ และจะสามารถนำออกมาใช้เมื่อได้รับการกระตุ้นทั้งจากสิ่งเร้าภายนอกและแรงจูงใจภายในตัวเอง การศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้จะต้องพยายามดึงเอาศักยภาพของเด็กแต่ละคนออกมา และพัฒนาศักยภาพนั้นให้เจริญงอกงามสมบูรณ์

3. ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นธรรมชาติของมนุษย์เด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างกันตามคุณสมบัติประจำตัวและสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ การจัดการศึกษาจะต้องตระหนักถึงหลักความจริงนี้ การตระหนักถึงธรรมชาติของมนุษย์ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลจะเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาเด็กตามลักษณะเฉพาะของเขา และเป็นการพยายามเข้าถึงเด็กแต่ละคนด้วย

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2538: 10 -11) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยหรือหลักการจัดประสบการณ์ ไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้เด็กเจริญงอกงามในทุกๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา และใช้วิธีการบูรณาการ การเรียนรู้ของเด็กควรส่งเสริมและส่งผลกระทบต่อตัวเด็กทุกด้านไม่ใช่เฉพาะเพียงด้านใดด้านหนึ่ง

2. การวางแผนการจัดประสบการณ์ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการสังเกตของครู การจดบันทึกข้อมูลความสนใจ ความต้องการเฉพาะของเด็กแต่ละคน รวมทั้งความก้าวหน้าทางพัฒนาการของเด็ก โดยใช้เกณฑ์คำนึงถึงความเหมาะสมของอายุ

3. การวางแผนการจัดประสบการณ์และวิธีการเรียนรู้ ควรเน้นหลักการให้มีปฏิสัมพันธ์ โดยที่ครูจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กใช้การสำรวจอย่างกระตือรือร้น การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ กลุ่มเพื่อนและวัสดุอุปกรณ์ สำหรับการประเมินนั้น ใช้เกณฑ์ตัดสินจากการที่เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเอง มิใช่เกิดจากการตัดสินความถูกต้องจากผู้ใหญ่

4. การจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนรู้ เน้นในรูปของจริงเป็นรูปธรรมและสัมพันธ์กับชีวิตจริงของเด็ก โดยเด็กเรียนรู้จากของจริง ความรู้จะเกิดขึ้นขณะที่เด็กจับต้องสัมผัส ทดลองกับสิ่งต่างๆ ได้ เล่นกับเพื่อนๆ ในที่สุดจากประสบการณ์เด็กจะเกิดความคิดรวบยอด เกิดการพัฒนาเรียนรู้สัญลักษณ์ ภาษาที่ละน้อย มีความเข้าใจในเรื่องรูปธรรมทางด้านสัญลักษณ์เพิ่มขึ้น สื่อที่เหมาะสมสำหรับการจัดประสบการณ์ คือ ทราย น้ำ ดินเหนียว ภาพตัดต่อ อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ หนังสือบล็อกไม้ การศึกษานอกสถานที่ การแก้ปัญหาและการมีปฏิสัมพันธ์กับวัสดุทางศิลปะ ผู้ใหญ่และเพื่อนๆ

5. การจัดเตรียมประสบการณ์เรียนรู้ให้กับเด็กนั้น ให้คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านความสนใจความสามารถมากกว่าความแตกต่างของช่วงอายุปฏิทิน ครูเตรียมแผนการช่วยเด็กที่มีพัฒนาการต่างจากเพื่อนในกลุ่ม จัดวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ให้มีความยากง่ายและสลับซับซ้อนต่างกันไป

6. การจัดเตรียมกิจกรรมและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ หลายๆ แบบ ครูควรเตรียมและเพิ่มความยากสลับซับซ้อนและความท้าทายในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้โดยให้เด็กเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ซึ่งวิธีนี้ช่วยให้เด็กพัฒนาความเข้าใจและทักษะต่างๆ ได้ดี

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 39-40) ที่ว่า เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

เยาวยา เดชะคุปต์ (2542: 119) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก มิฉะนั้นจะไม่ประสบความสำเร็จ

2. การจัดประสบการณ์ต้องดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก

3. การจัดประสบการณ์ต้องสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนตนเองให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

4. การจัดประสบการณ์ต้องเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ อุปกรณ์ในการจัดควรเป็นอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องซื้อมาทั้งหมด อาจนำวัสดุในท้องถิ่นมาดัดแปลงทำเป็นอุปกรณ์ต่างๆ ได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการเตรียมความพร้อมในพัฒนาการของเด็กทุกด้าน ครอบคลุมเด็กทุกประเภท โดยยึดหลักการตอบสนองความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก มีการประเมินผลพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการประสานกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน ในการร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษา

3.1.2 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

อิมม์ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2545: 65; อ้างอิงจาก Hymes. 1969: 65) การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ขวบ การจัดการศึกษาดังกล่าว มีลักษณะที่แตกต่างจากระดับอื่น เพราะว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานทางด้านบุคลิกภาพและการพัฒนาสมอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: 1) การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่เด็ก 5 ขวบแรก เป็นการจัดการศึกษาเพื่อดูแลและสร้างเสริมให้เด็กพัฒนาเต็มศักยภาพด้วยการเรียนรู้ที่ถูกต้องชัดเจน ลักษณะการเรียนการสอนจึงมุ่งจำเพาะไปที่การพัฒนาเด็ก โดยการจัดการเรียนการสอนให้ตรงระดับพัฒนาการตามวัย และส่งเสริมพัฒนาการแบบองค์รวม ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจ สร้างความพร้อมให้เด็กเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ มีพหุธิปไตย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550: 1) การศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่อยู่ในวัยเด็กตอนต้น ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่วัยทารกจนถึงอายุ 6 ปี เพื่อให้เด็กได้มีความเจริญงอกงามตามธรรมชาติ

เยาวยา เดชะคุปต์ (2541: 5) การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาสมอง

นภเนตร ธรรมบวร (2546) ได้กล่าวถึงความหมายของการจัดการเรียนการสอนปฐมวัย สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อพัฒนาการในเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 8 ขวบหรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในที่นี้รวมถึงการจัดการศึกษาทั้งแบบเป็นทางการ และการจัดการศึกษาแบบไม่เป็นทางการด้วย เพราะการเรียนรู้ของเด็กในช่วงวัยดังกล่าวคือรากฐานของการเรียนรู้ในอนาคต

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด – 5 ปี โดยมุ่งที่จะพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมเต็มศักยภาพตามวัย ที่ตอบสนองความต้องการธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้ส่งผลถึงบุคลิกภาพและสมองของเด็ก อันเป็นการวางรากฐานที่สำคัญในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์

3.1.3 ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ประเวศ วะสี (2538) กล่าวว่า เด็กอายุช่วง 3 – 6 ปี เป็นช่วงที่มีการพัฒนาของโครงสร้างทางสมอง ปัญญา อารมณ์ นิสัย ความดีความชั่วของคนจะก่อตัวในช่วงนี้ จึงเป็นช่วงที่สำคัญที่สุด การเลี้ยงดูและสิ่งแวดล้อมของเด็กในช่วงนี้ถือเป็นประเด็นการศึกษาที่รีบด่วนในการสร้างรากฐานคุณภาพของคน ในสังคม ดังนั้นสิ่งที่เด็กในวัยนี้ควรได้รับไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ - จิตใจ สังคมและสติปัญญาจะเป็นพื้นฐานสำหรับชีวิตในอนาคต พัฒนาการบางด้าน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ หลายองค์ประกอบจะพัฒนาได้ดีในวัยก่อน 6 ขวบนี้เอง ด้วยเหตุนี้ประเทศที่มุ่งพัฒนาชาติบ้านเมืองจึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับนี้ดังคำกล่าวที่ว่า “เด็กวัยก่อน 6 ขวบ ถือเป็นวัยทองของชีวิต หากต้องการให้พลเมืองเป็นแบบไหนก็ต้องปูพื้นฐานให้ดีก่อน 6 ขวบนี้เอง การที่จะรอพัฒนาเด็กระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาก็จะสายเกินไป”

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติในอนาคต

3.2 คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้

รุสโซ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2547: 49; อ้างอิงจาก Rosser. 1993. P.20) กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมที่มีการวางแผนให้สามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก สังคม อารมณ์ สังคม สติปัญญา ภาษา และความคิดได้อย่างครอบคลุม บ่งบอกชัดเจนว่าทำไมจึงจัดอุปกรณ์อย่างไร และมีวิธีการดำเนินการอย่างไรจึงจะทำให้เด็กเจริญงอกงามและมีวุฒิภาวะ

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2547: 49) กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมทั่วไปที่เพียงให้เด็กได้ลงมือกระทำหรือเล่นสนุกๆ แต่เป็นกิจกรรมที่เด็กใช้เป็นเครื่องมือของการเรียนรู้

3.2.1 แผนการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2545: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า แผนการสอนระดับปฐมวัยเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า แผนกิจกรรม มีองค์ประกอบสำคัญคือ

1. หัวเรื่อง คือ เรื่องที่จะสอนให้เด็กเลือกเรื่องที่จะถามสอนตามความสนใจของเด็กพื้นฐานประสบการณ์ของเด็ก ซึ่งตรงกับจุดประสงค์ของหลักสูตร อาจถามเด็ก ถามผู้ปกครอง ในกรณีที่มีหน่วยงานกำหนดอาจเลือกนำมาใช้ถ้าเหมาะสมกับเด็ก

2. เป้าหมายและจุดประสงค์การสอน เป็นจุดประสงค์ทั่วไปที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็ก การกำหนดจุดประสงค์ต้องเป็นไปตามสิ่งที่ต้องการให้เกิดจากการสอน

3. มโนทัศน์เรื่อง หรือเนื้อหาที่เด็กต้องเรียน การวางแผนหน่วยการสอนจะเป็นแผนครอบคลุม 1 สัปดาห์ โดยกำหนดมโนทัศน์ที่เด็กจะต้องเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนรู้ เป็นหัวใจสำคัญของการวางแผนหน่วยการสอน จะต้องสอดคล้องกับประสบการณ์ที่จัดขึ้น จะต้องครอบคลุมตามกลุ่มประสบการณ์ คือ ภาษา ศิลปะ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรีและสังคมศึกษา

5. สื่อการสอน ประกอบขึ้นด้วยสิ่งต่างๆ อุปกรณ์ และสถานที่ ที่ครูต้องการให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ใช้ ได้สัมผัสและเกิดประสบการณ์

6. การสรุปข้อความรู้ ในการจัดกิจกรรมที่ให้แก่เด็ก แต่ละกิจกรรม เมื่อครูจะจัดกิจกรรมต้องสรุปประเด็น สารความรู้ที่เด็กต้องได้จากกิจกรรมที่ครูจัด เช่น ครูให้จำแนกรูปร่าง เด็กต้องสรุปได้จริงว่ารูปร่างทางเรขาคณิตมีอะไรบ้าง

7. การประเมินแผนการสอนที่ดีต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การแสดงว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ ซึ่งบางครั้งครูจะมีแบบทดสอบสำหรับเด็กเป็นทั้งแบบทดสอบเลือกตอบและการตอบคำถาม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 57 – 66) กล่าวว่า แผนการสอนระดับปฐมวัยต้องครอบคลุมกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมเสรี / การเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอิสระตามมุมเล่น หรือ มุมประสบการณ์หรือศูนย์การเรียนรู้ ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติศึกษา มุมบ้าน มุมร้านค้า เป็นต้น มุมต่างๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม หนึ่งกิจกรรมเสรีนอกจากให้เด็กเล่นตามมุมแล้ว อาจให้เด็กเลือกทำกิจกรรมที่ผู้สอนจัดเสริมขึ้น เช่น เกม การศึกษา เครื่องเล่นสัมผัส กิจกรรมสร้างสรรค์ประเภทต่างๆ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีก – ปะ การตัด – ปะ การพิมพ์ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์และเหมาะสมกับพัฒนาการ เช่น การเล่นพลาสติกสร้างสรรค์ การสร้างรูปจากกระดานปักหมุด เป็นต้น การจัด

กิจกรรมควรให้เด็กทำทุกวัน โดยอาจจัดวันละ 3 – 5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1 – 2 กิจกรรม ตามความสนใจ

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบ ได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก รำมะนา กลอง เป็นต้น มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ รูปแบบการเคลื่อนไหว ได้แก่ การเคลื่อนไหวพื้นฐานที่อยู่กับที่และเคลื่อนที่ การเลียนแบบท่าทางต่างๆ การเคลื่อนไหวร่างกายตามบทเพลง การทำท่าทางกายบริหารประกอบเพลง การเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ การเล่นและแสดงท่าทางตามคำบรรยาย เรื่องราว การปฏิบัติตามข้อตกลงและคำสั่ง การฝึกท่าทางการเป็นผู้นำผู้ตาม

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์/กิจกรรมวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหาใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัดกิจกรรมด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย สาธิต ทดลอง เล่านิทาน เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง ท่องคำคล้องจอง ศึกษาเอกสารที่ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ เป็นต้น

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลัก กิจกรรมกลางแจ้งที่ผู้สอนควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นน้ำ การเล่นทราย การเล่นสมมติในบ้านตุ๊กตาหรือบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น เป็นต้น

6. เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้ผู้รู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอด เกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 3 – 5 ปี เช่น เกมจับคู่ แยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลอตโต ภาพตัดต่อ ต่อตามแบบ เป็นต้น

ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน และยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น วัย 3 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 8 นาที วัย 4 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที วัย 5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออก

กำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป ซึ่งสามารถจัดได้เป็นตารางกิจกรรมประจำวันได้ ดังนี้

ตารางกิจกรรมประจำวัน

เวลา	รายการ
08.00 – 08.30 น.	รับเด็ก
08.30 – 08.45 น.	เคารพธงชาติ สวดมนต์
08.45 – 09.00 น.	ตรวจสอบสุขภาพ ไปห้องน้ำ
09.00 – 09.20 น.	กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
09.20 – 10.20 น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม
10.20 – 10.30 น.	พัก (ของว่างเช้า)
10.30 – 10.45 น.	กิจกรรมวงกลม
10.45 – 11.30 น.	กิจกรรมกลางแจ้ง
11.30 – 12.00 น.	พัก (รับประทานอาหารกลางวัน)
12.00 – 14.00 น.	นอนพักผ่อน
14.00 – 14.20 น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.20 – 14.30 น.	พัก (ของว่างบ่าย)
14.30 – 14.50 น.	เกมการศึกษา
14.50 – 15.00 น.	เตรียมตัวกลับบ้าน

หมายเหตุ กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัยควรคำนึงถึงการกำหนดชื่อเรื่อง การกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องมีความสมดุลทั้งกิจกรรมการเคลื่อนไหวและเกมที่สงบ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย

3.2.2 รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย มีดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 8)

1. ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาและพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3. ยึดเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และเปิดโอกาสให้เด็กเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมของตนเองโดยครูเป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

4. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีบรรยากาศที่อบอุ่นเพื่อให้เด็กมีความสุข
5. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
6. จัดประสบการณ์ตรงให้กับเด็ก รับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีโอกาส สังเกต สำรวจ ค้นคว้า เล่น ทดลองและแก้ปัญหาด้วยตนเอง
7. จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ กับเด็กและผู้ใหญ่
8. จัดให้มีความสุข มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่มกิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน
9. จัดให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่
10. จัดให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นและเอื้อต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
11. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รักธรรมชาติและท้องถิ่น
12. จัดให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอกผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่น
13. จัดประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษา

14. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กในวัยนี้เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนา ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้กับเด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้นการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบบูรณาการผ่านการเล่น การเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง กิจกรรมที่จัดในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันในแต่ละหน่วยงาน เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ใช้คำว่า “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้” ซึ่งคำนึงถึง

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงความต้องการ และความสนใจของเด็กทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่
2. การเลือกใช้เทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย เนื้อหา วัยและพัฒนาการของเด็ก เช่น การบรรยาย การอภิปราย การทดลอง การปฏิบัติจริง การสาธิต การเรียนรู้โดยใช้ศูนย์การเรียนรู้
3. การเลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ วัยและขนาดของกลุ่มเด็ก

4. การจูงใจ ความสนใจและเสริมแรงเด็ก ด้วยการแสดงกิริยา ท่าทาง ที่บ่งบอกถึงการยอมรับความเป็นมิตร การชื่นชม เช่น การพยักหน้า การยิ้มแย้มหรือการพูดที่กระตุ้นให้เด็กตอบคำถาม คิดหาเหตุผล

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงความสมดุลระหว่างกิจกรรมการเคลื่อนไหวและกิจกรรมที่สงบ กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล รายกลุ่ม เน้นการเปิดโอกาสให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และกำหนดสื่อให้เหมาะกับกิจกรรม

3.2.3 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2538: 119) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษาการจัดประสบการณ์โดยใช้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมช่วยให้เด็กมีโอกาสพัฒนาความสามารถในการปรับตัว ดังนั้น อาคารเรียนหรือห้องเรียน มีผลต่อการจัดสภาพแวดล้อม ถ้าตัวอาคารที่สอนเด็กมีเนื้อที่น้อย เวลาเล่นต้องรวมเด็กเล่นด้วยกัน ก็จะทำให้การเล่นนั้นๆ สนองตอบความต้องการของเด็กได้น้อยลง เพราะสถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเล่น หรือพัฒนาการเด็ก

สภาพแวดล้อมในห้องเรียนของเด็กปฐมวัยที่สำคัญที่ครูต้องจัดให้ห้องเรียน ควรประกอบด้วยวัสดุและอุปกรณ์ดังต่อไปนี้คือ

1. วัสดุและอุปกรณ์ที่เป็นธรรมชาติ ทราย หิน ดินเหนียว น้ำและวัสดุธรรมชาติอื่นๆ เป็นวัสดุและอุปกรณ์ที่ส่งเสริมประสบการณ์อันมีค่ายิ่ง ทางด้านประสาทสัมผัส และทางด้านการเรียนรู้ คณิตศาสตร์เรื่องการวัดและปริมาตร เด็กๆ จะสนุกกับการเท สัมผัส ผสม นอกจากนี้เด็กเรียนรู้จักการร่วมมือกัน การสร้างจินตนาการ กิจกรรมเล่นน้ำและทราย ซึ่งสามารถจัดได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

2. อุปกรณ์การเล่นแบบมีชีวิตชีวา เป็นอุปกรณ์ส่งเสริมให้เด็กมีการเคลื่อนไหวและสำรวจ ซึ่งช่วยพัฒนากล้ามเนื้อ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ได้ใช้พลังงาน และเรียนความคิดรวบยอดด้านมิติสัมพันธ์ รู้จักคำว่า บน ล่าง ใต้ เหนือ ด้วยการใช้ร่างกายในการสัมผัส ตัวอย่างอุปกรณ์และวัสดุที่ราคาไม่แพง ได้แก่ บล็อกไม้ ยางรถยนต์ ท่อนไม้ ต้นไม้ และรถลาก อุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้ควรมีขนาดพอเหมาะกับร่างกายของเด็กเพื่อไม่ให้เกิดอันตรายพลัดตกลงมา

3. วัสดุที่ใช้ในการสร้างและต่อของเล่นเป็นชิ้นๆ วัสดุที่ใช้ในการสร้างและต่อของเล่นที่เป็นชิ้นๆ และให้เด็กๆ ต่อ เช่น บล็อกตัวต่อต่าง ๆ ช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อตาและมือ แข็งแรง เสริมสร้างความคิดจินตนาการ และเตรียมโอกาสสำหรับเด็กให้ทำงานร่วมกัน ซึ่งการใช้อุปกรณ์หรือวัสดุ เหล่านี้ช่วยสร้างประสบการณ์ให้เด็กมีพื้นฐานด้านการวัดสัดส่วนและการแก้ปัญหา ตัวอย่างของเล่น เช่น คลินิกไม้ขนาดต่างๆ บล็อกที่เป็นรูปรถบรรทุก คน สัตว์ และควมมีที่เก็บบล็อกต่างๆ ด้วย เพื่อปูพื้นฐานเสริมสร้างนิสัยในการเก็บของ

4. วัสดุที่ใช้มือเล่นและจับต้อง ภาพตัดต่อ ลูกปัดและกระดานกล มีรูปแบบช่วยให้เด็กได้ฝึกกล้ามเนื้อสายตา และมือประสานสัมพันธ์กัน และช่วยพัฒนานิ้วมือและมือ ประสบการณ์นี้เป็น

ส่วนสำคัญและเป็นพื้นฐานของการเขียน ซึ่งอุปกรณ์ต่างๆ เหล่านี้จะให้แนวคิดเรื่องสี ขนาด รูปร่าง ซึ่งในที่สุดจะช่วยพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการจำตัวอักษรได้ เด็กมีโอกาสแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ

5. วัสดุเกี่ยวกับการแสดงบทบาทสมมติ วัสดุเหล่านี้จะช่วยให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะต่างๆ ทุกๆ วัน การที่เด็กได้ใช้มือติดกระดุม รูดซิป ช่วยให้เด็กสร้างความสัมพันธ์การฝึกทักษะต่างๆ นอกจากนี้ การที่เด็กแต่งตัวเสื้อผ้าสมมติต่างๆ ช่วยสร้างความรู้สึกลงในการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมและพัฒนาด้านภาษาอีกด้วย

6. วัสดุเกี่ยวกับศิลปะ วัสดุทางด้านศิลปะจะให้โอกาสเด็กได้แสดงออกทางความคิด สร้างสรรค์การแก้ปัญหา พัฒนาทางกายและประสาทสัมผัส วัสดุที่ควรจัด เช่น สี ดินสอเทียน แป้ง มัน กาว ดินน้ำมัน และวัสดุต่างๆ กระดาษสีต่างๆ เศษกระดาษ ฟองน้ำ ไข่ม้วน และวัสดุอื่นๆ

7. หนังสือ วิธีที่ดีที่สุดที่ช่วยให้เด็กเรียนอย่างรื่นเริง และสนุกกับการอ่านและกลายเป็นแรงกระตุ้นที่ดีที่จะเตรียมเด็กให้พร้อมในการอ่านต่อไป คือ การคัดเลือกหนังสือที่มีคุณภาพ ต้องให้โอกาสแก่เด็กที่จะดูหนังสือ ได้ฟังนิทาน และเห็นผู้ใหญ่ได้ใช้หนังสือ มุมหนังสือในห้องเรียนควรจัดมุมเงียบ มีที่นั่งสวย มีที่เก็บหนังสือที่เด็กสามารถเลือกด้วยตนเองได้ ควรจัดชั้นหนังสือให้เห็นปกวางให้เด่นชัดเป็นเล่มๆ ไม่ควรจัดวางไว้หรือวางทับกัน มีการเชิญชวนให้เด็กอ่านหนังสือ

8. วัสดุส่งเสริมสติปัญญา วัสดุอุปกรณ์ที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดเป็นของเล่นที่เสริมสร้างสติปัญญาให้กับเด็ก กิจกรรมต่างๆ เช่น การเล่นเกมบล็อกไม้ การทำอาหารและต่อเครื่องเล่นต่างๆ เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างและพัฒนาความคิดในด้านมาตราส่วนความสมดุล การจับคู่ การเปรียบเทียบ การจัดหมู่ ประเภท และการวัด

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน การจัดการศึกษาปฐมวัยนั้น จำต้องมีพื้นฐานที่ข้างนอก หรือ สนามเด็กเล่น เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่เพียงแต่ในห้องเรียนเท่านั้น พื้นที่ข้างนอกและอุปกรณ์เครื่องเล่นอื่นๆ ก็ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก ทั้งทางร่างกาย สังคม สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ภายในห้องเรียนที่ครูจัดให้แก่เด็ก ได้แก่ ทำสวน เล่นกระบะทราย เล่นเลี่ยมสัตว์น้ำ กิจกรรมศิลปะ เล่นสี วาดภาพด้วยนิ้วมือ กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ นับว่าเป็นแหล่งเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาและความคิดสร้างสรรค์ การที่เด็กเล่นเครื่องเล่นสนาม เช่น ไม้กระดาน ชิงช้า ไต่ราว กระโดด บ่อทราย เป็นการเสริมสร้างและพัฒนาการด้านร่างกาย ในการให้เด็กเล่นที่สนามนี้ครูต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ตรวจสอบความแข็งแรงมั่นคงของเครื่องเล่น และไม่สูงเกินไปสำหรับเด็กปีนป่าย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 97) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของเด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วย

ประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดหมายในการพัฒนาเด็ก โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอ เหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อและเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่นและมุมประสบการณ์ต่างๆ

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551: 39) กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีความสุขว่า เป็นการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียนที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้อย่างอบอุ่น มีความสุขที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ผู้สอนได้จัดเตรียมให้กับเด็กได้พัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรคำนึงถึง การที่เด็กได้มีโอกาสได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นความปลอดภัย สะอาด เพียงพอ เด็กมีอิสระในการเรียนรู้ และจัดสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศใกล้ๆ ตัวเด็ก

3.2.4 การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 43) กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อ

ส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน
5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูล

หลายๆ ด้าน ไม่ควรใช้การทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 3 – 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานของเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

สิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2550: 12-13) กล่าวถึง การประเมินผลพัฒนาการเด็ก ไว้ว่า การประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวางแผนและ

ดำเนินงานของการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย ซึ่งจะต้องใช้เครื่องมือวัดที่มีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ ไม่เกิดการผิดพลาด แบบทดสอบควรสร้างขึ้นเฉพาะให้เหมาะสมกับการวัดเด็ก นอกจากนี้ยังต้องใช้การสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงบรรยาย ข้อเสนอแนะในการประเมินผลพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีดังนี้

1. การตัดสินใจที่อาจมีผลกระทบกระเทือนต่อเด็กอย่างมาก ได้แก่ การตัดสินใจรับเด็กเข้าเรียน การตัดสินใจให้เด็กเรียนซ้ำชั้นหรือการจัดกลุ่มเข้าชั้นเรียน เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างรอบคอบไม่ขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบวัดเพียงอย่างเดียว แต่ควรพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งได้จากการสังเกตของครูและพ่อแม่ในการวัดความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ของเด็ก ผลที่ได้ควรนำไปปรับปรุงแนวการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนองตอบต่อพัฒนาการความต้องการของเด็ก การติดต่อกับครอบครัวของเด็ก และประเมินผลการจัดโปรแกรมให้กับเด็ก

2. การวัดและสังเกตพัฒนาการเด็กในชั้นเรียนรายบุคคล สามารถนำไปจำแนกหรือบ่งชี้ว่าเด็กคนใดต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ด้วยการนำไปใช้วางแผนจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่เด็กได้

3. การวัดเพื่อเปรียบเทียบเด็กนั้น ควรใช้ข้อมูลที่ได้จากเครื่องมือวัดที่เป็นมาตรฐาน ไม่ใช่พิจารณาโดยใช้เกณฑ์อายุอย่างเดียว แต่ต้องคำนึงถึง เพศ วัฒนธรรม เศรษฐกิจและสังคม สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่เด็กได้

4. ครูควรศึกษาหาความรู้เฉพาะที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เพื่อให้สามารถเลือกใช้เครื่องมือวัดและวิธีการวัดได้อย่างเหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย เป็นการประเมินพัฒนาการครบทุกด้านของเด็กเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม โดยให้การประเมินเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมประจำวันทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างต่อเนื่อง ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นต้น

3.2.5 คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540: 7-8) กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา ดังนี้

1. ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ
2. ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน
3. มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
4. พัฒนาการเรียนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง
5. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ
6. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน
7. รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ
8. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน

9. ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์

10. ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน

11. แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา

กรมวิชาการ (2542: 7) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดี ดังนี้

1. มีจิตใจเมตตา แสดงความเอื้ออาทร สนใจทักทายนักเรียนเป็นประจำ

2. ช่างสังเกต เอาใจใส่นักเรียน ติดตามความเป็นไปของนักเรียนอยู่เป็นนิจ

3. มีท่าที่เป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส อามรณ์ดีมีความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน

4. รับฟังนักเรียน เข้าใจความคิดความต้องการและยอมรับในปัญหาของนักเรียน

5. มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งรอบตัว มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน

6. มีปฏิภาณไหวพริบต่อเหตุการณ์ และมีทักษะในการแก้ไขปัญหาที่ถูก

7. เป็นคนอดทนใจเย็นใจกว้าง ยอมรับข้อผิดพลาดทั้งของตนเองและผู้อื่นได้

8. แสดงความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา โดยไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนหรือรางวัลชื่อเสียงใดๆ

อ่ำรุ่ง จันทรวานิช (2544: 15 – 16) คุณลักษณะที่ดีของครูอนุบาลที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ประพฤติดีและมีคุณธรรมเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สอนดี โดยมีวางแผนการสอนและเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ต้องมีความรู้ในวิชาชีพ มีความรักเมตตาและกรุณา เป็นที่พึ่งและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์

เพ็ญจันทร์ มินะจรัส (2551: 41) คุณลักษณะของครูปฐมวัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยความสุข ครูจะต้องสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจการจัดประสบการณ์ กิจกรรมแบบบูรณาการให้กับเด็กและมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก เช่น ความรัก เมตตา กรุณา ต่อเด็ก เพื่อเด็กจะได้มีจิตใจที่เปิดกว้างพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ต้องประกอบด้วย การมีความรัก ความเมตตา กรุณา เอาใจใส่นักเรียนเป็นอย่างดี พร้อมทั้งจะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเด็ก โดยร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการสังเกตพฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เป็นผู้ที่มีการวางแผนการสอนและจัดประสบการณ์ให้กับเด็กเป็นอย่างดี และเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารใหม่ๆ อยู่เสมอ ในการพัฒนาวิชาชีพครูของตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

สรัญธร จันทรรภาพ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวโน้มการนิเทศการศึกษาในระดับปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า ด้านยุทธศาสตร์ การนิเทศต้องใช้วิธีการส่งเสริมครูให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมีความเข้าใจเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาปฐมวัย โดยใช้รูปแบบการนิเทศแบบทั่วถึง

ทุกพื้นฐานหรือแบบบูรณาการ ในลักษณะการลงทุนทุกพื้นที่ ทุกโรงเรียนลงในระดับถึงตัวครูผู้สอน ในรูปแบบการนิเทศแบบพาทำ โดยร่วมคิดเป็นแบบกัลยาณมิตร มีลักษณะที่ผู้นิเทศเป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปรับปรุงให้ครูมีความมั่นใจในการทำงาน

กิตติวดี บุญเชื้อ; และวิภา ตัณฑุลพงษ์ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโครงการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในโครงการปฏิรูปกระบวนการการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) พบว่า การปรับระบบการนิเทศการเรียนการสอนโดยให้ครูที่มีความชำนาญในการสอนวิชาต่างๆ ผลัดกันนิเทศในสาขาที่ตนถนัด เป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างครูและเสริมสร้างกัลยาณมิตรในโรงเรียนในรูปแบบการนิเทศที่ปรับเปลี่ยน มีทั้งการจัดคู่นิเทศในสายชั้น การนิเทศแบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน” และการสร้างเครือข่ายตามความชำนาญของแต่ละคน นอกจากนี้ การเยี่ยมชั้นเรียนอย่างไม่เป็นทางการของฝ่ายวิชาการและผู้บริหารเป็นการเยี่ยมให้กำลังใจ และสร้างความรู้สึกที่ดีต่อครู ทำให้เกิดความเต็มใจที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน วิธีการที่จัดคือ ลดแบบสังเกตการสอนและให้ข้อเสนอแนะแบบกัลยาณมิตร เป็นการผ่อนคลายความเครียดและความกังวลต่อการมาเยี่ยมชั้นเรียนของฝ่ายบริหารลงไปมาก

ประนอม ทรงสะอาด (2545: 60) ได้ศึกษาผลการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า ผลสำเร็จของการร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของผู้วิจัยและคณะครู เนื่องมาจากผู้วิจัยเป็นผู้บริหารที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันแบบกัลยาณมิตร จึงทำให้ครูพร้อมที่จะร่วมกระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม จึงทำให้การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนดีขึ้น ส่งผลให้เด็กได้พัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ

ชุตินาถ เบญจพรวัฒนา (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรที่มีผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยทุกระดับชั้นหลังจากได้รับการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร ครูมีการช่วยเหลือ แนะนำเพื่อนร่วมงานซึ่งกันและกัน ด้วยความมีน้ำใจที่ดีต่อกันในการสร้างสรรค์สิ่งดีงาม ซึ่งการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรเป็นการนิเทศที่ใจและสมองของมนุษย์ โดยมีความรู้เป็นพื้นฐาน เป็นการหยั่งรากลึกทางปัญญาและกรุณาให้เกิดความงอกงามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่ออนาคตที่ดีของเด็กปฐมวัย

ศรีสุตา แสงพันธ์ (2550: 73) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยทุกระดับชั้นหลังจากได้รับการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีการช่วยเหลือสนับสนุนกันด้วยความจริงใจ ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ร่วมคิด ร่วมไตร่ตรอง ทบทวน โดยเพื่อนครูที่เป็นคู่นิเทศซึ่งกันและกันปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างกันมากขึ้น

เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนสามารถส่งเสริมคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูปฐมวัยให้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

เจอร์น (เมธี มณีโชติ. 2538: 81; อ้างอิงจาก Jerun. n.d.: 1985) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของผู้นิเทศในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนนอกระบบโรงเรียนที่ทำงานเป็นทีมและรายบุคคล โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาว่า เป็นการให้บริการด้านการนิเทศการศึกษาและจะเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาแบบนอกระบบโรงเรียนได้ดีที่สุด โดยศึกษาจากกลุ่มศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่และครู ในรัฐโคโลราโด ผลการวิจัย พบว่า การให้บริการและให้ความช่วยเหลือต้องมาก่อน การพบปะกับผู้นิเทศการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมากทั้งนี้เพื่อจะได้ปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนและครูยังให้ความสำคัญอย่างมากในเรื่องที่จะให้ผู้นิเทศการศึกษาช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน

เฟิร์ท (นพรัตน์ ศรีรุณ. 2542; อ้างอิงจาก Foul. 1983) ได้วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ของจำนวนปีที่สอนและความต้องการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับตนเองของครูพบว่า ทั้งครูประถมและมัธยมที่มีประสบการณ์การสอน มีความต้องการพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้า โดยมีความสัมพันธ์ตรงกับประสบการณ์จำนวนปีที่ทำการสอน ครูที่ประพฤติอยู่ในระเบียบวินัยและมีแรงจูงใจทำงานจะมีความต้องการพัฒนาตนเองและครูที่มีประสบการณ์การทำงานทางด้านการสอนระหว่าง 3 – 10 ปีและได้รับผลกระทบจากการทำงาน จะมีความต้องการพัฒนาตนเองมากที่สุด

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการทำการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การนิเทศภายในมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการนิเทศภายในเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ปรับปรุง แก้ไข และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้เหมาะสม อันส่งผลให้เด็กได้รับการพัฒนาพฤติกรรมและพัฒนาการตามธรรมชาติอย่างเต็มศักยภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็นขั้นตอนต่อไปนี้เป็น การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครนายก

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นครูประจำชั้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 6 คน ครูประจำชั้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 2 คน ครูประจำชั้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน ซึ่งปัจจุบันทำการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครนายก รวมทั้งหมดจำนวน 10 คน ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. แผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูประจำชั้น

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การสร้างแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ดังนี้ การบริหารและการนิเทศในสถานศึกษาปฐมวัยของ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2537) การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัยของ เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนของกรรทอง จิรเดชากุล (2550) การนิเทศภายในโรงเรียนของ ชีรวิทย์ ประทุมทรัพย์ (2532) หลักการนิเทศการศึกษาของ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538) การนิเทศการศึกษา:

ทฤษฎีและการปฏิบัติของ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2543) การศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาของ บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545) และงานวิจัยเรื่อง ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบบูรณาการของครูปฐมวัยของ เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551)

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในข้อ 1.1 มาสร้างแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 การเสนอแนวคิด

1.2.2 การสาธิตการจัดกิจกรรม

1.2.3 การลงมือปฏิบัติ

1.2.4 การวัดและประเมินผล

1.3 นำแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยเป็นผู้ตรวจพิจารณา ความเที่ยงตรงและความเหมาะสมของแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา จำนวน 3 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

1.3.1 ดร.ดรรชนี อุทัยพยัคฆ์

ศึกษานิเทศก์ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1

อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี

1.3.2 อาจารย์สรยุทธ จันทรรพ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษกรุงเทพมหานคร เขต 1

ถนนศรีอยุธยาซอย 5 กรุงเทพมหานคร

1.3.3 อาจารย์เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส

ครูโรงเรียนลัมแบร์ตพิทยาลัย

อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เสนอแนะให้ปรับปรุงรายละเอียดของกิจกรรมการนิเทศการสอนให้ชัดเจนและปรับปรุงการวัดและประเมินผลให้มีการใช้เครื่องมือในการวัดผลให้สอดคล้องกับขั้นตอนในแต่ละขั้นตอนของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

1.4 ปรับปรุงแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่ผ่านการตรวจคุณภาพไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2. การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ดังนี้ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษาของสิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2537), รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษาของ กุลยา

ตันติผลาชีวะ (2547) การศึกษาปฐมวัยของเยาวพา เตชะคุปต์ (2541) และงานวิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของประนอม ทรงสะอาด (2545) ผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยของชุตติกาญจน์ เบญจพรวัฒนา (2547) ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยของศรีสุตา แสงพันธ์ และผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูปฐมวัยของ เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส (2551)

2.2 สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

2.2.1 การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

2.2.2 รูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.3 การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2.2.4 การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

2.2.5 คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

2.3 สร้างคู่มือในการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยและคู่มือดำเนินการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยและด้านการวัดผลการศึกษาเป็นตรงพิจารณา ความเที่ยงตรงและความเหมาะสมของแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย จำนวน 3 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

2.4.1 อาจารย์ชุตติกาญจน์ เบญจพรวัฒนา

ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเปล่งประสิทธิ์ 60 สี่ลม

เขตบางรัก กรุงเทพฯ

2.4.2 อาจารย์แหววรี ลิพหวนิช

อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เขตสามเสน

กรุงเทพฯ

2.4.3 อาจารย์วรรณดี สุขแจ่ม

อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC) แล้วคัดเลือกข้อที่ได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ของบัญชี วิทยานิพนธ์ (2545: 45) ได้ข้อที่มี (IOC) ตั้งแต่ 0.7 ถึง 1 จำนวน 20 ข้อ

2.5 ปรับปรุงแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยและคู่มือดำเนินการตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ถึงระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 โรงเรียนดาราสุมุท ศรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งให้สมบูรณ์ โดยปรับปรุงในหัวข้อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ประเมินจะต้องเขียนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้หลากหลายและชัดเจน

2.7 หาค่าความเชื่อมั่นของการประเมิน ในการประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ใช้ผู้สังเกต 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ นำแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ถึงระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 คน ที่โรงเรียนดาราสุมุท ศรีราชา ชลบุรี นำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต RAI ค่าความได้เท่ากับ 0.89

2.8 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยมาใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน

แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวจากที่บอร์ก; และเกล (Bernett; & Johnson. 1996: 13; citing Borg; & Gall. 1989: 692) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลองและเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลอง เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองนี้ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนการทดลอง		ขณะทดลอง	
T_0		$X, T_1, X, T_2, X, T_3, \dots, X, T_8$	
เมื่อ	T_0	แทน	การสังเกตก่อนการทดลอง
	X	แทน	ดำเนินการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง
	$T_1, T_2, T_3, \dots, T_8$	แทน	การสังเกตในแต่ละสัปดาห์

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ได้แก่ วันจันทร์ วันอังคาร วันพฤหัสบดี และวันศุกร์ ตั้งแต่วันที่ 29 มิ.ย. – 28 ส.ค. 2552 รวม 32 วัน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ก่อนดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยนำแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา และแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสร้างความคุ้นเคยและความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาเป็นเวลา 1 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยทั้ง 3 ระดับ ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ตั้งแต่ 08.40 – 10.50 น. แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เฉลี่ยหาคะแนนพื้นฐาน (Baseline)

2. ดำเนินการทดลองประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญากับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 4 วัน ๆ ละ 20 นาที รวมทั้งสิ้น 32 ครั้ง ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การสังเกตการณ์เทศการสอนแบบคู่สัญญา

สัปดาห์ที่	เวลา วัน	8.40 – 9.00 น.	9.10 – 9.30 น.	9.40 – 10.00น.	10.10 – 10.20น.	10.30 – 10.50น.	14.30 – 15.30น.
พฤหัสบดี	นำเสนอแนวคิดการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา						
ศุกร์	ตรวจแผนการจัดประสบการณ์สัปดาห์ที่ 1						
1	จันทร์	1-1	1-2	1-3	1-4	1-5	
	อังคาร	1-6	2-1	2-2	3-1	3-2	
	พุธ	12.00 – 12.30 น. ประชุมครูสร้างนวัตกรรม – แนวทางแก้ปัญหา					
	พฤหัสบดี	1-2	1-3	1-4	1-5	1-6	
	ศุกร์	2-1	2-2	3-1	3-2	1-1	สรุปผลการนิเทศของ แต่ละระดับชั้นและ ตรวจแผนการจัด ประสบการณ์สัปดาห์ ที่ 2
2	จันทร์	1-2	1-3	1-4	1-5	1-6	
	อังคาร	2-2	2-3	3-1	3-2	1-1	
	พุธ	12.00 – 12.30 น. ประชุมครูสร้างนวัตกรรม – แนวทางแก้ปัญหา					
	พฤหัสบดี	1-3	1-4	1-5	1-6	2-1	
	ศุกร์	2-2	3-1	3-2	1-1	1-2	สรุปผลการนิเทศของ แต่ละระดับชั้นและ ตรวจแผนการจัด ประสบการณ์สัปดาห์ ที่ 3
3	จันทร์	1-3	1-4	1-5	1-6	2-1	
	อังคาร	2-3	3-1	3-2	1-1	1-2	
	พุธ	12.00 – 12.30 น. ประชุมครูสร้างนวัตกรรม – แนวทางแก้ปัญหา					
	พฤหัสบดี	1-4	1-5	1-6	2-1	2-2	
	ศุกร์	3-1	3-2	1-1	1-2	1-3	สรุปผลการนิเทศของ แต่ละระดับชั้นและ ตรวจแผนการจัด ประสบการณ์สัปดาห์ ที่ 4

ตาราง 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	เวลา วัน	8.40 – 9.00 น.	9.10 – 9.30 น.	9.40 – 10.00น.	10.10 – 10.20น.	10.30 – 10.50น.	14.30 – 15.30น.
4	จันทร์	1-4	1-5	1-6	2-1	2-2	
	อังคาร	3-1	3-2	1-1	1-2	1-3	
	พุธ	12.00 – 12.30 น. ประชุมครูสร้างนวัตกรรม – แนวทางแก้ปัญหา					
	พฤหัสบดี	1-5	1-6	2-1	2-2	3-1	
	ศุกร์	3-2	1-1	1-2	1-3	1-4	สรุปผลการนิเทศของ แต่ละระดับชั้นและ ตรวจแผนการจัด ประสบการณ์สัปดาห์ ที่ 5
5	จันทร์	1-5	1-6	2-1	2-2	3-1	
	อังคาร	3-2	1-1	1-2	1-3	1-4	
	พุธ	12.00 – 12.30 น. ประชุมครูสร้างนวัตกรรม – แนวทางแก้ปัญหา					
	พฤหัสบดี	1-6	2-1	2-2	3-1	3-2	
	ศุกร์	1-1	1-2	1-3	1-4	1-5	สรุปผลการนิเทศของ แต่ละระดับชั้นและ ตรวจแผนการจัด ประสบการณ์สัปดาห์ ที่ 6
6	จันทร์	1-6	2-1	2-2	3-1	3-2	
	อังคาร	1-1	1-2	1-3	1-4	1-5	ประชุมครูสร้าง นวัตกรรม – แนวทาง แก้ปัญหา
	พุธ	หยุดเรียนวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระบรมราชินีนาถ					
	พฤหัสบดี	2-1	2-2	3-1	3-2	1-1	
	ศุกร์	1-2	1-3	1-4	1-5	1-6	สรุปผลการนิเทศของ แต่ละระดับชั้นและ ตรวจแผนการจัด ประสบการณ์สัปดาห์ ที่ 7

ตาราง 2 (ต่อ)

สัปดาห์ที่	เวลา วัน	8.40 – 9.00 น.	9.10 – 9.30 น.	9.40 – 10.00น.	10.10 – 10.20น.	10.30 – 10.50น.	14.30 – 15.30น.
7	จันทร์	2-1	2-2	3-1	3-2	1-1	
	อังคาร	1-2	1-3	1-4	1-5	1-6	
	พุธ	12.00 – 12.30 น. ประชุมครูสร้างนวัตกรรม – แนวทางแก้ปัญหา					
	พฤหัสบดี	2-2	3-1	3-2	1-1	1-2	
	ศุกร์	1-3	1-4	1-5	1-6	2-1	สรุปผลการนิเทศของ แต่ละระดับชั้นและ ตรวจแผนการจัด ประสบการณ์สัปดาห์ ที่ 8
8	จันทร์	2-2	3-1	3-2	1-1	1-2	
	อังคาร	1-3	1-4	1-5	1-6	2-1	
	พุธ	12.00 – 12.30 น. ประชุมครูสร้างนวัตกรรม – แนวทางแก้ปัญหา					
	พฤหัสบดี	3-1	3-2	1-1	1-2	1-3	
	ศุกร์	1-4	1-5	1-6	2-1	2-2	ประชุมสรุปผลการ นิเทศของแต่ละ ระดับชั้น

หมายเหตุ 1-1,2,3,4,5,6 หมายถึง ครูประจำชั้นปฐมวัยปีที่ 1 คนที่ 1 คนที่ 2 คนที่ 3
คนที่ 4 คนที่ 5 คนที่ 6

2-1,2 หมายถึง ครูประจำชั้นปฐมวัยปีที่ 2 คนที่ 1 คนที่ 2

3-1,2 หมายถึง ครูประจำชั้นปฐมวัยปีที่ 3 คนที่ 1 คนที่ 2

3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา แต่ละสัปดาห์ ตามขั้นตอน
ดังนี้

3.1 การเสนอแนวคิด เป็นการเตรียมบุคลากรครู ด้วยการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกัน ให้
ความจริงใจซึ่งกันและกัน ด้วยการพบปะ พูดคุย ด้วยวาจาในการพัฒนาทักษะต่างๆ ที่จะนำไป
ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมกันคิดและ
วางแผน วิเคราะห์สภาพปัญหา ข้อดีและข้อด้อยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อกำหนด
เป้าหมายให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

3.1.1 ประชุมเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ศึกษาหาความรู้ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

3.1.2 ครูที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนเหมือนหรือสอนในระดับชั้นเดียวกันมาจับเป็นคู่สัญญากัน

3.1.3 ครูคู่สัญญาสนทนาปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ หรือประเด็นที่เป็นปัญหาเพื่อให้มองเห็นชัดเจนและตกลงกันในเรื่องที่จะสังเกตในห้องเรียน

3.1.4 ครูคู่สัญญาทำแผนการจัดประสบการณ์ และทำความเข้าใจเครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูลพฤติกรรมต่าง ๆ

3.2 การสาธิตการจัดกิจกรรม โดยครูคู่สัญญาจะนำแผนการจัดประสบการณ์ไปจัดกิจกรรม ครูคู่สัญญาอีกคนซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้วิจัยจะเป็นผู้สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับผู้วิจัย

3.2.1 ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันทำหน้าที่สาธิตการจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา แล้วทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

3.2.2 ครูคู่สัญญา ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย(ครูผู้ที่เป็นคู่สัญญาของผู้รับการนิเทศ) ร่วมกันวิเคราะห์จุดดีและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคนมาบูรณาการ เพื่อสร้างนวัตกรรมและหาแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้มาผสมผสานกัน

3.3 การลงมือปฏิบัติ ครูที่เป็นคู่สัญญากันจะนำนวัตกรรมหรือวิธีการจัดกิจกรรมที่ได้มาปรับปรุงการจัดกิจกรรมในกิจกรรมเดิม คู่สัญญาจะผลัดกันจัดกิจกรรมและสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา แล้วทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยอีกครั้ง

3.3.1 ครูคู่สัญญา ผลัดกันจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน โดยไม่ส่งเสียงดังรบกวนหรือไม่โต้แย้งใด ๆ ขณะที่ผู้รับการนิเทศปฏิบัติการสอน

3.3.2 ครูคู่สัญญา บันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

3.4 การวัดและประเมินผล ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันประเมินผลพัฒนาการของนักเรียน ดังนี้

3.4.1 ประเมินพัฒนาการของเด็กจากใบงานต่าง ๆ

3.4.2 วิเคราะห์ผลการสังเกตจากการจัดกิจกรรม แปลผลข้อมูลให้ชัดเจน

3.4.3 หากผลการวิเคราะห์ยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ คู่สัญญาต้องกลับไปค้นคว้าหาความรู้หรือแนวคิดในการสอนใหม่ แต่หากบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้คู่สัญญาแสดงความยินดีร่วมกัน

หลังจากจบการนิเทศแบบคู่สัญญา ผู้นิเทศ และคู่สัญญาทุกระดับชั้นร่วมกันประชุมสนทนา ปรึกษาหารือ เพื่อนำข้อดีที่ได้จากการประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ผู้สังเกตจำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย (ครูที่เป็นคู่สัญญาของผู้รับการนิเทศ)

2. เก็บข้อมูลพื้นฐานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน โดยแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3. ในการสังเกตและการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยผู้วิจัย (ครูที่เป็นคู่สัญญาของผู้รับการนิเทศ) สังเกตครูเป็นรายบุคคล

4. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานโดยรวมและรายด้าน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับพัฒนาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลังได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาเป็นช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์

5. ครูศึกษาคู่่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย รวมทั้งเกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ตรงกัน เพื่อบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เข้าใจตรงกัน

5.1 ฝึกการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

5.2 ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัย(ครูที่เป็นคู่สัญญาของผู้รับการนิเทศ) รวมผู้สังเกต 2 คน สังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับครูผู้สอนชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ถึงชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน และหาหลักฐานความเชื่อมั่นของผู้สังเกตโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry – Stock and other. 1996: 256)

6. ผู้วิจัย ผู้ช่วยผู้วิจัย และคณะครูผู้สอนร่วมกันสังเกตการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาเพื่อทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยตามกระบวนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา และแบบบันทึกครูคู่สัญญา ในการจัดกิจกรรมจะเป็นครูผู้สอนคนเดียวและจะหมุนเวียนกันเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในระดับชั้นเดียวกัน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 วัน ๆ ละ 5 คน ระหว่างวันที่ 29 มิ.ย. – 28 ส.ค. 2552

7. การให้คะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย เป็นระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ 0 , 1 , 2 , 3 และ 4 โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	3.5 - 4.0	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
	2.5 - 3.4	หมายถึง	คุณภาพดี
	1.5 - 2.4	หมายถึง	คุณภาพปานกลาง
	0.5 - 1.4	หมายถึง	คุณภาพไม่ค่อยดี
	0.0 - 0.4	หมายถึง	ไม่มีคุณภาพ

8. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของการสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยกับการนิเทศแบบคู่สัญญา โดยใช้วิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง โดยคำนวณจากสูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 45)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ค่าดัชนีความสอดคล้อง
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 การหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน ที่สังเกตครูระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1-3 โรงเรียนดาราสุมทร ศรีราชา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน RAI (Burry – Stock; & others. 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum_{k=1}^K \sum_{n=1}^N |R_{1nk} - R_{2nk}|}{KN(I-1)}$$

เมื่อ RAI แทน ดัชนีความสอดคล้องของผู้ประเมิน
 R_{1kn}, R_{2kn} แทน ผลการประเมินของผู้ประเมินคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ
 N แทน จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง
 K แทน จำนวนข้อย่อย
 I แทน จำนวนช่วงคะแนน (1 , 2 , 3)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

2.1 หาค่าสถิติพื้นฐาน คือ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard) ดังนี้

2.1.1 ค่าเฉลี่ย มีสูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์. 2521:36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนครุปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง

2.1.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีสูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์. 2521: 56)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 N แทน จำนวนครุปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนครุปฐมวัยแต่ละคนยกกำลังสอง

2.2 หาค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร

2.3 เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและระหว่างการทดลอง โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนวัดซ้ำ (One – Way Repeated - Measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณ โปรแกรมสำเร็จรูป

2.4 ใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดส่งผล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดลอง และการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
SEmean	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเฉลี่ยและขอบเขตล่าง ขอบเขตบนของช่วงความเชื่อมั่น 95 %
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติในการทดลอง
df	แทน	ค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
Partial η^2	แทน	ขนาดส่งผล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยตามลำดับ หัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยเป็นรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม
การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยรวมทั้งฉบับที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยก่อน

ได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่างและขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม

สัปดาห์ที่	M	S	SEmean	ช่วงความเชื่อมั่น 95 %	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนนิเทศ	1.94	.05	.02	1.91	1.99
1	2.56	.12	.04	2.48	2.65
2	2.63	.19	.06	2.50	2.77
3	2.70	.26	.08	2.52	2.89
4	3.02	.23	.07	2.85	3.19
5	3.62	.15	.05	3.52	3.74
6	3.73	.05	.02	3.70	3.77
7	3.87	.07	.02	3.82	3.93
8	3.89	.03	.01	3.87	3.92

ผลการวิเคราะห์ตาราง 3 พบว่า สัปดาห์ก่อนการนิเทศคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($m = 1.94$) ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 1.91 – 1.99 ในช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ระดับดี ถึงระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 2.56 - 3.89) และช่วงความเชื่อมั่นที่ 95% ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.48 – 2.65 และในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 3.87 – 3.92

2. การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ได้นำคะแนนรวมทั้งฉบับจากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างการได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์มาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลการทดลอง ดังแสดงใน ตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	36.692	1	36.692			
ความคลาดเคลื่อน	.054	9	.006	6126.544	.000	.999

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4 พบว่า คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 แตกต่างกับสัปดาห์ก่อนการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=6126.544$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวมครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยร้อยละ 99.9 (Partial $\eta^2 = .999$)

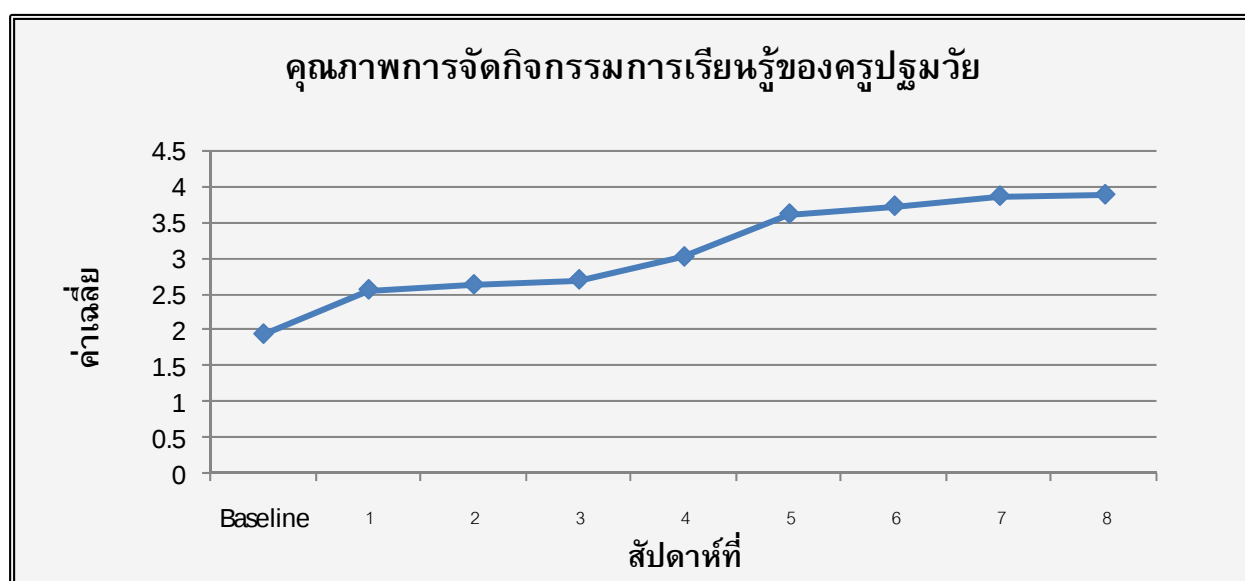
3. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยโดยรวม

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้สถิติ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู
ปฐมวัยโดยรวม

การเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์		ผลต่างเฉลี่ย	ความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน	Sig.
ก่อนนิเทศ	1	.618	.038	.000
1	2	.072	.066	.303
2	3	.070	.072	.357
3	4	.313	.075	.002
4	5	.605	.063	.000
5	6	.107	.035	.014
6	7	.143	.018	.000
7	8	.022	.018	.253

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
โดยรวมที่ได้รับการนิเทศ ในช่วงระหว่างก่อนได้รับการนิเทศกับสัปดาห์ที่ 1 , 3 - 4 , 4 - 5 , 5 - 6
และ 6 - 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในช่วงระหว่าง
สัปดาห์ที่ 1 - 2 , 2 - 3 และ 7 - 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ
เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยแยกรายด้าน

1. การวิเคราะห์คะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนคุณภาพด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่าง และขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

สัปดาห์ที่	M	S	SEmean	ช่วงความเชื่อมั่น 95 %	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนนิเทศ	2.07	.16	.05	1.96	2.19
1	2.40	.21	.07	2.25	2.55
2	2.75	.22	.07	2.59	2.91
3	2.74	.41	.13	2.44	3.03
4	3.19	.22	.07	3.03	3.35
5	3.71	.26	.08	3.53	3.90
6	3.92	.12	.04	3.84	4.01
7	4.00	.00	.00	4.00	4.00
8	4.00	.00	.00	4.00	4.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 6 พบว่า สัปดาห์ก่อนการนิเทศด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($m = 2.07$) ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 1.96 – 2.19 ในช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 2.40 – 4.00) และมีช่วงความเชื่อมั่น 95 % ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.25 – 2.55 และในสัปดาห์ที่ 8 มีค่า 4.00

1.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ได้นำคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์

ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ดังแสดงในตาราง 7

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	41.738	1	41.738	2990.216	.000	.997
ความคลาดเคลื่อน	.0126	9	.014			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 7 พบว่า ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 แตกต่างกับสัปดาห์ก่อนการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=2990.216$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยร้อยละ 99.7 (Partial $\eta^2 = .997$)

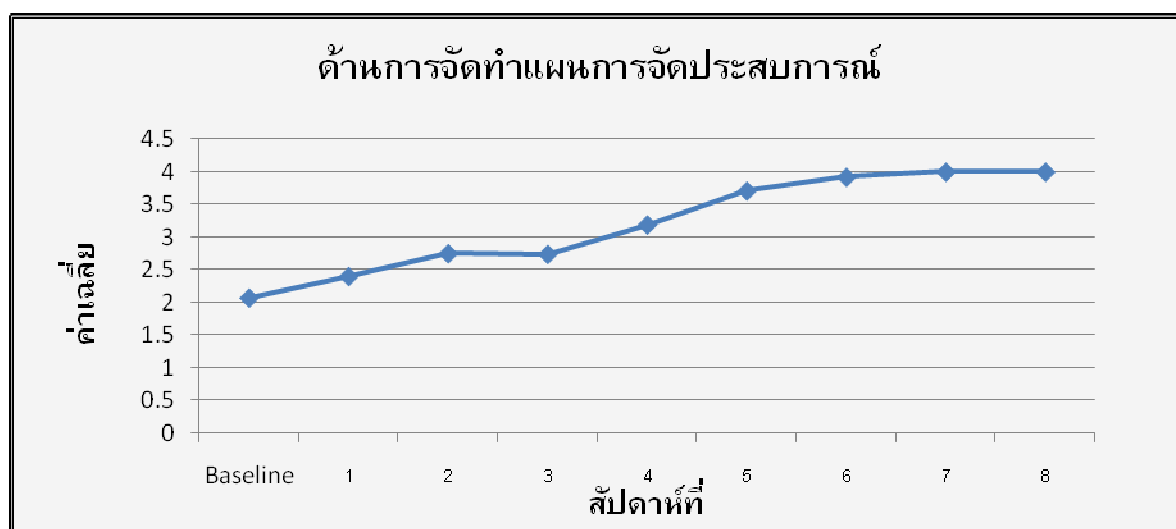
1.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้สถิติ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 8

ตาราง 8 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

การเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์		ผลต่างเฉลี่ย	ความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน	Sig.
ก่อนนิเทศ	1	.325	.095	.008
1	2	.350	.074	.001
2	3	-.012	.121	.920
3	4	.450	.127	.006
4	5	.525	.089	.000
5	6	.212	.067	.012
6	7	.075	.038	.081
7	8	.000	.000	

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 8 พบว่า ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ในช่วงระหว่างก่อนได้รับการนิเทศกับสัปดาห์ที่ 1 , 1 - 2 , 3 - 4 , 4 - 5 และ 5 - 6 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงระหว่างสัปดาห์ที่ 6 - 7 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในช่วงระหว่างสัปดาห์ที่ 2 - 3 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในสัปดาห์ที่ 7 - 8 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงและเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

2. การวิเคราะห์คะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนคุณภาพด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่าง และขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงในตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สัปดาห์ที่	M	S	SEmean	ช่วงความเชื่อมั่น 95 %	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนนิเทศ	1.92	.13	.04	1.83	2.02
1	2.42	.24	.08	2.25	2.60
2	2.61	.30	.09	2.39	2.83
3	2.63	.42	.13	2.32	2.93
4	2.96	.27	.08	2.77	3.16
5	3.41	.28	.09	3.21	3.62
6	3.72	.12	.04	3.63	3.82
7	4.00	.00	.00	4.00	4.00
8	4.00	.00	.00	4.00	4.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 9 พบว่า สัปดาห์ก่อนการนิเทศด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($m = 1.92$) ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95 % มีค่าอยู่ระหว่าง 1.82 – 2.02 ในช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ระดับดีถึงระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 2.42 – 4.00) และมีช่วงความเชื่อมั่น 95 % ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.25 – 2.60 ในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.00

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ได้นำคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ดังแสดงในตาราง 10

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	42.867	1	42.867	1020.233	.000	.991
ความคลาดเคลื่อน	.378	9	.042			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 10 พบว่า ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีแตกต่างกับสัปดาห์ก่อนการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=1020.233$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยร้อยละ 99.1 (Partial $\eta^2 = .991$)

2.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

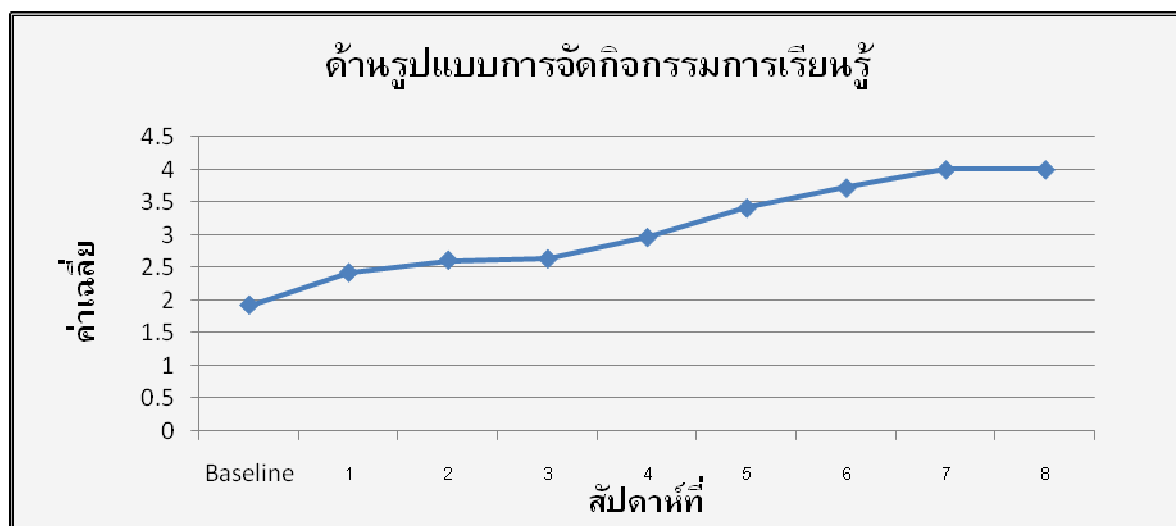
การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้สถิติ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์		ผลต่างเฉลี่ย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	Sig.
ก่อนนิเทศ	1	.500	.075	.000
1	2	.188	.125	.169
2	3	.012	.103	.906
3	4	.338	.147	.047
4	5	.450	.075	.000
5	6	.313	.065	.001
6	7	.275	.041	.000
7	8	.000	.000	

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 11 พบว่า ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในช่วงระหว่างก่อนได้รับการนิเทศกับสัปดาห์ที่ 1 , 4 - 5 , 5 - 6 และ 6 - 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 - 4 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 - 2 และ 2 - 3 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในสัปดาห์ที่ 7 - 8 ไม่มีการเปลี่ยนแปลง และเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. การวิเคราะห์คะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนคุณภาพด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่าง และขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงในตาราง 12

ตาราง 12 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สัปดาห์ที่	M	S	SEmean	ช่วงความเชื่อมั่น 95 %	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนนิเทศ	2.05	.16	.05	1.94	2.16
1	2.67	.13	.04	2.58	2.77
2	2.63	.23	.03	2.47	2.80
3	2.81	.24	.08	2.64	2.99
4	3.07	.28	.09	2.88	3.27
5	3.67	.21	.07	3.53	3.82
6	3.76	.18	.06	3.63	3.89
7	3.90	.13	.04	3.81	3.99
8	3.95	.11	.03	3.88	4.02

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 12 พบว่า สัปดาห์ก่อนการนิเทศด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($m = 2.05$) ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95% มีค่าอยู่ระหว่าง 1.94 – 2.16 ในช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ระดับดีถึงระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 2.67 – 3.95) และมีช่วงความเชื่อมั่น 95 % ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 1.94 – 2.16 และในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 3.88 – 4.02

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ได้นำคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ดังแสดงในตาราง 13

ตาราง 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	34.500	1	34.500	901.293	.000	.990
ความคลาดเคลื่อน	.345	9	.038			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 13 พบว่า ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กสัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 แตกต่างกับสัปดาห์ก่อนการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=901.293$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยร้อยละ 99.0 (Partial $\eta^2 = .990$)

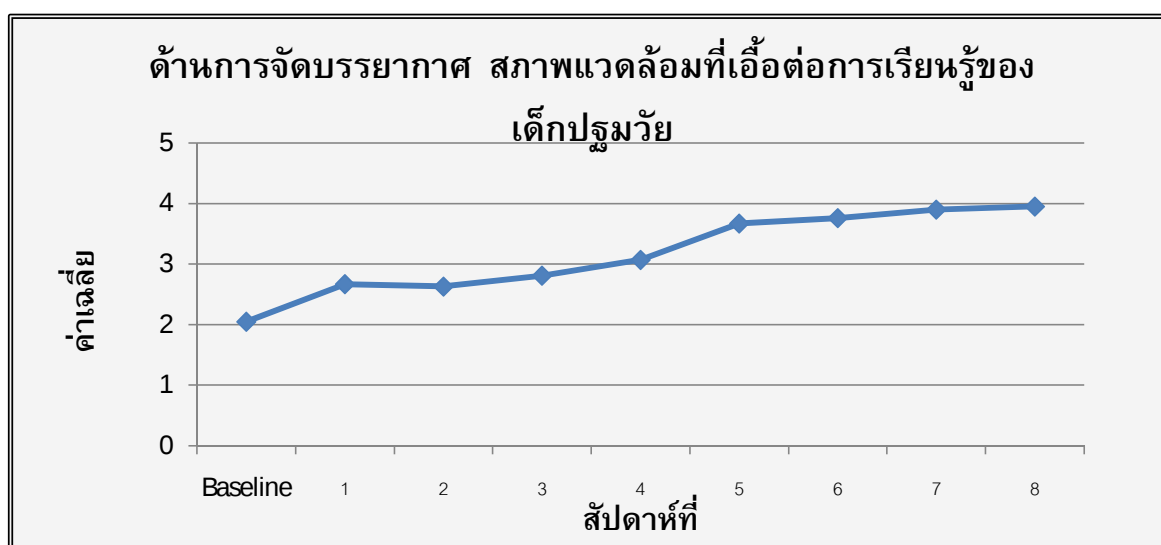
3.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนคะแนนด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้สถิติ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนคุณภาพด้านการจัดบรรยากาศ
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

การเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์		ผลต่างเฉลี่ย	ความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน	Sig.
ก่อนนิเทศ	1	.625	.056	.000
1	2	-.038	.075	.627
2	3	.175	.086	.072
3	4	.263	.086	.014
4	5	.600	.074	.000
5	6	.087	.056	.153
6	7	.138	.073	.093
7	8	.050	.062	.443

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 14 พบว่า ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ในช่วงระหว่างก่อนได้รับการนิเทศกับสัปดาห์ที่ 1 , 3 - 4 และ 4 - 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 - 3 และ 6 - 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในช่วงสัปดาห์ที่ 1 - 2 , 5 - 6 และ 7 - 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

4. การวิเคราะห์คะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนคุณภาพด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่าง และขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

สัปดาห์ที่	M	S	SEmean	ช่วงความเชื่อมั่น 95 %	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนนิเทศ	1.30	.88	.04	1.23	1.36
1	2.35	.28	.09	2.15	2.55
2	2.26	.23	.07	2.10	2.43
3	2.25	.22	.07	2.09	2.41
4	2.60	.36	.12	2.34	2.86
5	3.40	.17	.06	3.28	3.53
6	3.36	.11	.04	3.28	3.44
7	3.50	.24	.08	3.33	3.67
8	3.53	.19	.06	3.40	3.68

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 15 พบว่า สัปดาห์ก่อนการนิเทศด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับไม่ค่อยดี ($m = 1.30$) ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95 % มีค่าอยู่ระหว่าง 1.23 – 1.36 ในช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ระดับปานกลางถึงระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 2.35 – 3.53) และมีช่วงความเชื่อมั่น 95% ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.15 – 2.55 และในสัปดาห์ที่ 8 มีค่าอยู่ระหว่าง 3.40 – 3.68

4.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ได้นำคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ดังแสดงในตาราง 16

ตาราง 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	41.344	1	41.344	1030.909	.000	.991
ความคลาดเคลื่อน	.361	9	.040			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 16 พบว่า ด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 แตกต่างกับสัปดาห์ก่อนการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=1030.909$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยร้อยละ 99.1 (Partial $\eta^2 = .991$)

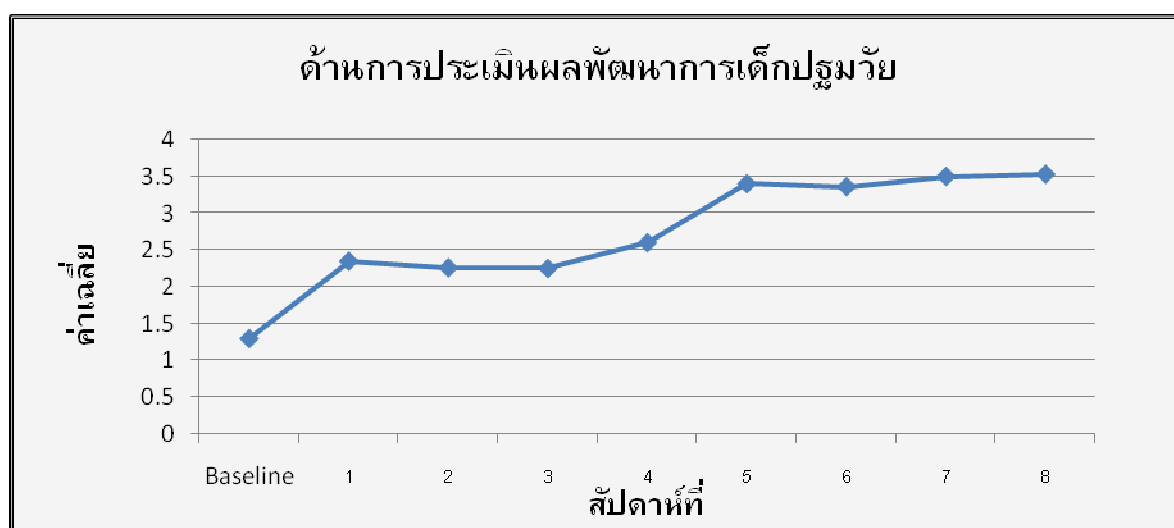
4.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้สถิติ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 17

ตาราง 17 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

การเปรียบเทียบ ความแตกต่างระหว่างสัปดาห์		ผลต่างเฉลี่ย	ความคลาด เคลื่อนมาตรฐาน	Sig.
ก่อนนิเทศ	1	1.050	.082	.000
1	2	-.087	.112	.454
2	3	-.013	.078	.876
3	4	.350	.076	.001
4	5	.800	.150	.000
5	6	-.038	.075	.627
6	7	.137	.051	.024
7	8	.038	.042	.394

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 17 พบว่า ด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในช่วงสัปดาห์ระหว่างก่อนการได้รับการนิเทศกับสัปดาห์ที่ 1 , 3 - 4 และ 4 - 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 6 - 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในช่วงสัปดาห์ที่ 1 - 2 , 2 - 3 , 5 - 6 และ 7 - 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 8 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

5. การวิเคราะห์คะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

5.1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนคุณภาพคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนของค่าเฉลี่ย ค่าขอบเขตล่าง และขอบเขตบนของค่าเฉลี่ยประชากร ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

สัปดาห์ที่	M	S	SEmean	ช่วงความเชื่อมั่น 95 %	
				ขอบเขตล่าง	ขอบเขตบน
ก่อนนิเทศ	2.38	.19	.06	2.25	2.53
1	2.98	.05	.02	2.94	3.01
2	2.93	.16	.05	2.81	3.04
3	3.11	.18	.06	2.98	3.24
4	3.28	.32	.10	3.04	3.51
5	3.93	.11	.03	3.85	4.00
6	3.89	.12	.04	3.80	3.98
7	3.98	.05	.02	3.94	4.01
8	4.00	.00	.00	4.00	4.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 18 พบว่า สัปดาห์ก่อนการนิเทศด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($m = 2.38$) ค่าเฉลี่ยประชากรในช่วงความเชื่อมั่น 95 % มีค่าอยู่ระหว่าง 2.25 – 2.53 ในช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 ค่าเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับตั้งแต่ระดับดีถึงระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 2.98 – 4.00) และมีช่วงความเชื่อมั่น 95 % ค่าเฉลี่ยประชากรในสัปดาห์ที่ 1 มีค่าอยู่ระหว่าง 2.94 -3.01 และในสัปดาห์ที่ 8 มีค่า 4.00

5.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ได้นำคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศทั้ง 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกันโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำและใช้ Partial η^2 คำนวณขนาดการส่งผลของการทดลอง ดังแสดงในตาราง 19

ตาราง 19 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Partial η^2
ระหว่างสัปดาห์	24.756	1	24.756	1942.253	.000	.995
ความคลาดเคลื่อน	.115	9	.013			

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 19 พบว่า ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 แตกต่างกับสัปดาห์ก่อนการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F=1942.253$) แสดงว่าค่าเฉลี่ยด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยร้อยละ 99.5 (Partial $\eta^2 = .995$)

5.3 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

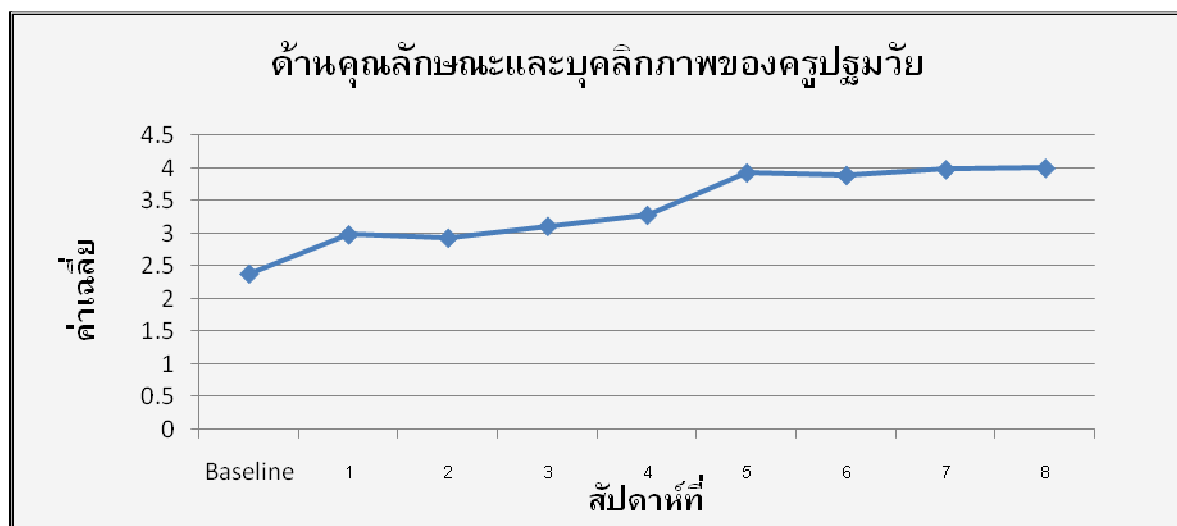
การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัยก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างได้รับการนิเทศในแต่ละช่วงสัปดาห์ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่อดูการเปลี่ยนแปลง ในแต่ละช่วงสัปดาห์ โดยใช้สถิติ LSD แบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 20

ตาราง 20 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์		ผลต่างเฉลี่ย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน	Sig.
ก่อนนิเทศ	1	.587	.072	.000
1	2	-.050	.046	.309
2	3	.188	.062	.015
3	4	.163	.099	.134
4	5	.650	.100	.000
5	6	-.038	.027	.193
6	7	.087	.042	.066
7	8	.025	.017	.168

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 20 พบว่า ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ในช่วงระหว่างก่อนได้รับการนิเทศกับสัปดาห์ที่ 1 และ 4 - 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 - 3 และ 6 - 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในช่วงสัปดาห์ที่ 1 - 2 , 3 - 4 , 5 - 6 และ 7 - 8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนผู้วิจัยจึงนำเสนอเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายในการวิจัยเพื่อศึกษาผลของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของคะแนนคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยก่อนได้รับและระหว่างได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนอยู่ในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 – 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 10 คน ของโรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครนายก ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรจัดกระทำ ได้แก่ การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

การเก็บข้อมูลใช้ แผนนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาและแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 20 ข้อ ที่ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .89

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง เป็นครูสอนระดับปฐมวัย โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ดำเนินการทดลองด้วยการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา นำแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย มาประเมินก่อนได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง ผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยมาประเมินระหว่างการทดลองในแต่ละช่วงสัปดาห์และนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

สรุปการศึกษาวิจัย

การวิจัยเพื่อการศึกษาผลของการใช้การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย สรุปผลการวิจัยดังนี้

คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย สัปดาห์ก่อนได้รับการนิเทศและระหว่างช่วงการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา สัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 6126.544$) และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 99.9 % ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 , 4 , 5 , 6 และ 7 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในช่วงสัปดาห์ที่ 2 , 3 และ 8

เมื่อพิจารณาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยเป็นรายด้าน พบว่า

คุณภาพด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 2990.216$) และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 99.7 % ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 , 2 , 4 , 5 และ 6 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในช่วงสัปดาห์ที่ 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในช่วงสัปดาห์ที่ 3 และ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงสัปดาห์ที่ 8

คุณภาพด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 1020.233$) และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 99.1 % ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 , 5 , 6 และ 7 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในช่วงสัปดาห์ที่ 4 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 และ 3 และไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงสัปดาห์ที่ 8

คุณภาพด้านการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 901.293$) และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 99.0 % ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 , 4 และ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในช่วงสัปดาห์ที่ 3 และ 7 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในช่วงสัปดาห์ที่ 2 , 6 และ 8

คุณภาพด้านการประเมินผล พัฒนาการของเด็ก สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($F = 1030.909$) และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 99.1 % ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 , 4 และ 5 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในช่วงสัปดาห์ที่ 7 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในช่วงสัปดาห์ที่ 2 , 3 , 6 และ 8

คุณภาพด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย สัปดาห์ก่อนการนิเทศและระหว่างช่วงการนิเทศสัปดาห์ที่ 1 – 8 มีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ($F = 6126.544$) และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 99.9 % ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ ในช่วงสัปดาห์ที่ 1 , 4 , 5 และ 7 และมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงสัปดาห์ที่ 2 , 3 , 6 และ 8

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาผลของการใช้การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ผลการศึกษามีดังนี้ พบว่า

1. คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี สัปดาห์ที่ 1- 4 เนื่องจากการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ของครูบางส่วนยังเขียนจุดประสงค์ไม่ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่เน้นพัฒนาการด้านร่างกาย ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมเน้นการเรียนรู้ที่ส่วนใหญ่ครูเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมและให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมส่วนใหญ่ครูไม่ได้จัดบรรยากาศที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ ในส่วนของการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ครูเน้นการประเมินผลพัฒนาการของเด็กเป็นรายกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคล และด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ส่วนใหญ่ยังมีความตื่นตัวกับการที่มีผู้อื่นมาสังเกตการจัดประสบการณ์ของตน และในสัปดาห์ที่ 5 – 8 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากครูมีความเข้าใจและสามารถเขียนจุดประสงค์ได้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน มีเนื้อหาและสื่อตรงตามหน่วยการเรียนรู้ ส่วนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติ ได้คิดอย่างอิสระและเรียนรู้จากบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ครูและเด็กร่วมกันสร้างขึ้น ในส่วนของการประเมินผลพัฒนาการ มีการประเมินผลพัฒนาการเป็นรายบุคคลและเห็นความสำคัญของการประเมินผลพัฒนาการว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวันและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดีขึ้นตามลำดับ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นกระบวนการที่มีการประชุมก่อนการนิเทศและหลังการนิเทศ มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้วิจัยกับครูผู้ร่วมการนิเทศ มีการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีการสังเกตการจัดกิจกรรมซึ่งกันและกันของครู มีการร่วมกันวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนา และร่วมกันสร้างนวัตกรรมหรือหาแนวทางแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ร่วมกัน โดยครูที่เป็นคู่สัญญากันเป็นผู้สอนในระดับเดียวกัน ทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สนับสนุนและไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น มีความเป็นกันเองในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ชูติกาญจน์ เบญจพร วัฒนา (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนของครูปฐมวัย พบว่า คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัยทุกระดับชั้นหลังจากได้รับการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตร ครูมีการช่วยเหลือ แนะนำเพื่อร่วมงานซึ่งกันและกัน ด้วยความมีน้ำใจที่ดีต่อกันในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม ซึ่งการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรเป็นการนิเทศที่ใจและสมองของมนุษย์ โดยมีความรู้เป็นพื้นฐาน เป็นการหยั่งรากลึกทางปัญญาและกรุณาให้เกิดความงอกงามในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงขึ้น ๑ ขึ้นไปเพื่ออนาคตที่ดีของเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับ ศรีสุดา แสงจันทร์ (2550: 73) ได้ศึกษาเรื่องผลของการนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนของครูปฐมวัย พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูปฐมวัยทุกระดับชั้น หลังจากได้รับการนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อน ครูมีการช่วยเหลือสนับสนุนกันด้วยความจริงใจ ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร ร่วมคิด ร่วมไตร่ตรอง ทบทวน โดยเพื่อนครูที่เป็นผู้นิเทศซึ่งกันและกัน ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบ คู่สัญญา มีคะแนนเฉลี่ย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีความสามารถในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ในสัปดาห์ที่ 1 – 4 เนื่องจากในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของครูบางคนยังเขียนจุดประสงค์ไม่ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน และมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในบางแผนการจัดประสบการณ์ ครูเขียนเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้และเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก มีการบูรณาการทักษะต่าง ๆ น้อย มีการกำหนดสื่อ อุปกรณ์ทั้งของจริง ของจำลองและสื่อที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ และในสัปดาห์ที่ 5 – 8 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากครูสามารถเขียนจุดประสงค์ได้ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และมีการบูรณาการทักษะต่าง ๆ เหมาะสมกับวัยของเด็ก มีการกำหนดสื่อ อุปกรณ์ที่เน้นสื่อที่เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งครูมีการพัฒนาในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ดีขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะการที่ครูได้รับการนิเทศการสอนซึ่งกันและกันทำให้เห็นจุดดี และจุดที่ควรพัฒนาซึ่งกันและกัน รวมทั้งได้รับคำแนะนำจากผู้วิจัย และได้รับความรู้จากใบความรู้ แผ่นพับ แผ่นปลิว และการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้ที่เข้าร่วมการนิเทศหลายสัปดาห์อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ในการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่มีจุดประสงค์ครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน รูปแบบการจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง และมีเนื้อหาที่หลากหลายครอบคลุมหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเป็นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นและได้รับพัฒนาการทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครูต้องรู้จักการวางแผนและวิธีการเขียนแผนการจัดประสบการณ์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมและนำไปปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีความสามารถในการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ในสัปดาห์ที่ 1 – 5 เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก โดยจัดกิจกรรมเน้นรูปแบบการสาธิตการจัดกิจกรรมที่เด็กสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ ครูสามารถเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก และใช้สื่อได้ถูกต้องตามขั้นตอน และในสัปดาห์ที่ 6 – 8

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยวิธีการคิดด้วยตนเองอย่างอิสระ โดยครูเป็นผู้แนะนำและให้คำปรึกษามากขึ้น จากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมของครู มีการพัฒนาการในการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะครูได้มีโอกาสเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศในแต่ละสัปดาห์ตลอด 8 สัปดาห์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูแต่ละคนได้รับประสบการณ์จากการได้สังเกตเพื่อนครูด้วยกัน และจากการประชุมสร้างนวัตกรรมใหม่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันทำให้ครูนำนวัตกรรมใหม่ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมั่นใจในตนเอง โดยรูปแบบกิจกรรมใหม่ ๆ จะเป็นรูปแบบกิจกรรมที่บูรณาการผ่านการเล่น ซึ่งสอดคล้องกับ จอห์น ดิวอี้ (สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. 2550; อ้างอิงจาก John Dewey. 1859 -1952) ที่กล่าวว่า เด็กเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แนวทางการศึกษาให้กับเด็กควรจัดให้มีกิจกรรมกลุ่ม ให้ความสำคัญและเรียนรู้เรื่องสังคม เน้นเรื่องการเล่นและการใช้กระบวนการสอนโดยการเรียนรู้ เด็กควรมีอิสระใน การสำรวจ ค้นพบและเล่นในสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ และสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546) ที่ว่า การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยจะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวันอาจใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป แต่ทั้งนี้ประสบการณ์สำคัญที่จัดจะต้องครอบคลุมประสบการณ์สำคัญที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

2.3 คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ในสัปดาห์ที่ 1 – 4 เนื่องจากการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน มีการจัดมุมประสบการณ์ที่หลากหลาย มีการจัดสภาพห้องเรียนที่สะอาด ปลอดภัย มีพื้นที่ที่สะดวกต่อการทำกิจกรรมทั้งกิจกรรมที่สงบและกิจกรรมที่เคลื่อนไหว มีพื้นที่แสดงผลงานของเด็กและจัดเก็บสิ่งของของเด็กและครูอย่างเป็นสัดส่วนชัดเจน มีป้ายนิเทศตามหน่วยการเรียนรู้ที่ครูเป็นผู้จัดและเด็กมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศในห้องเรียนน้อย และในสัปดาห์ที่ 5 – 8 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก เนื่องจากเด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนส่งผลให้เด็กมีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ตนเป็นผู้จัดทำ ทำให้บรรยากาศและสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะจากการนิเทศ ครูได้เข้าร่วมประชุมระหว่างการนิเทศอย่างต่อเนื่องทำให้ครูมีความเข้าใจในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์ โดยมีการวางแผนร่วมกันสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมร่วมกับเด็ก เด็กจึงสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง พร้อมกับเรียนรู้จากการทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางพัฒนาการที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 97) ที่กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญต่อเด็กเนื่องจากธรรมชาติของ

เด็กในวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็ก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า จึงจำเป็นต้องจัดสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของหลักสูตร เพื่อส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็ก

2.4 คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย
 ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ในสัปดาห์ที่ 1 – 3 เนื่องจากครูปฐมวัยมีการประเมินผลพัฒนาการเด็กครบทั้ง 4 ด้านเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องในทุกสัปดาห์ และสามารถดำเนินการประเมินผลให้เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน แต่ในการสังเกตพฤติกรรมขณะที่ทำกิจกรรมของเด็ก ส่วนใหญ่ครูจะสังเกตเด็กเป็นรายกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคลและไม่มีการจดบันทึกข้อมูล และในสัปดาห์ที่ 4 – 8 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะจากการนิเทศครูมีการปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนครู มีการวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประเมินผลพัฒนาการของเด็ก โดยร่วมกันวางแผนการประเมินผลพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบ มีการเลือกใช้เครื่องมือในการประเมินผลพัฒนาการที่เหมาะสม และเห็นความสำคัญของการประเมินผลพัฒนาการของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ ครายแอนท์ (เบญจมาศ วิไล. 2544; อ้างอิงจาก Cryan. 1986: 344-351) ที่กล่าวว่า การประเมินผลพัฒนาการเด็กถือเป็นหัวใจสำคัญและจำเป็นในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของเด็กแต่ละคนแล้วยังช่วยให้ตัวเด็กตระหนักถึงพัฒนาการ และข้อมูลที่ได้จากการประเมินควรมีการรายงานให้ผู้ปกครองทราบถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าของเด็ก และประเมินหลักสูตรที่กำลังดำเนินอยู่ในชั้นเรียนด้วย และสอดคล้องกับ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 43) ที่กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร

2.5 คุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย
 ที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ในสัปดาห์ที่ 1 – 3 เนื่องจากครูปฐมวัยพูดจาสุภาพไพเราะ ใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน มีความยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ แต่ในการจัดกิจกรรมครูมีความตื่นตัวกับการที่มีครูที่เป็นคู่สัญญากับผู้วิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมภายในห้องเรียนทำให้ครูมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมน้อย และในสัปดาห์ที่ 4 – 8 ครูปฐมวัยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครูแต่ละคนอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะในแต่ละสัปดาห์ของการนิเทศมีการประชุม พบปะ พูดคุย ปรึกษากันของครู ทำให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ความ

ไว้วางใจ มีความเชื่อใจกันระหว่างเพื่อนครู ดังนั้น ครูจึงมีความมั่นใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกล้าที่จะร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยให้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2542: 7) ที่กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่ดีว่า ครูควรมีจิตในเมตตา แสดงความเอื้ออาทร สนใจทักทายนักเรียนเป็นประจำ ช่างสังเกต เอาใจใส่นักเรียน ติดตามความเป็นไปของนักเรียน มีท่าทีเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์ดีมีความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน รับฟังนักเรียน เข้าใจความคิดความต้องการและยอมรับปัญหาของนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งรอบตัว มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน มีปฏิภาณไหวพริบทันต่อเหตุการณ์ และมีทักษะในแก้ปัญหาที่ถูก เป็นคนอดทน ใจเย็น ใจกว้าง ยอมรับข้อผิดพลาดทั้งตนเองและผู้อื่นได้ แสดงความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา โดยไม่คิดหวังสิ่งตอบแทนหรือรางวัลชื่อเสียงใดๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ อารุง จันทวานิช (2544: 15-16) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะของครูอนุบาลที่ดี คือ เป็นผู้ที่มีความรักและปรารถนาดีต่อผู้เรียน มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ประพฤติดีและมีคุณธรรม เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน สอนดี โดยมีการวางแผนการสอนและเตรียมการสอนเป็นอย่างดี ต้องมีความรู้ในวิชาชีพ มีความรักและเมตตา เป็นที่พึ่งและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อศิษย์

จะเห็นได้ว่า การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นการดึงเอาศักยภาพทางการสอนที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน มีการสร้างสัมพันธ์ภาพ การเป็นกระจกเงาที่สะท้อนภาพให้อีกฝ่ายหนึ่งเห็นจุดดี จุดที่ควรพัฒนาของแต่ละคน รวมทั้งเปิดใจพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ธีรภูมิ ประทุมพรรัตน์ (2551: 10) กล่าวว่า การนิเทศภายในมีความสำคัญมาก เพราะสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยใช้ทรัพยากรมนุษย์ในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งผู้ให้และผู้รับการนิเทศรู้จักมักคุ้นกันดีอยู่แล้ว ไม่ต้องเสียเวลาสร้างสายสัมพันธ์หรือสมานจิตและทุกฝ่ายนั่งอยู่ในปัญหาอยู่แล้วไม่ต้องเสียเวลาทำความเข้าใจมากนัก สามารถดำเนินการได้เป็นระยะ การทำได้ทั้งการป้องกัน การแก้ไขและการพัฒนา ช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียนรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญ ตนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน

ข้อสังเกตที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า

1. การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ครูที่เป็นคู่สัญญากันได้ใช้การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี การเชื่อใจและการไว้วางใจซึ่งกันและกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยร่วมกันศึกษาข้อมูลจากใบความรู้ สื่อต่าง ๆ มีการประชุม พูดคุย ปรึกษากันเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ทำให้ครูมีการพัฒนาตนเองและพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ครูปฐมวัยที่ได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย และคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย ส่งผลให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ทางพัฒนาการที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การนิเทศแบบคู่สัญญา ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาส่งเสริมการมีสัมพันธภาพอันดี การมีความเข้าใจไว้วางใจกัน การกล้าแสดงความคิดเห็นและการมีความร่วมมือกันในการพัฒนาพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ร่วมกัน ส่งผลให้โรงเรียนมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรมีการศึกษาการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญากับครูผู้สอนในระดับอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
2. ควรมีการศึกษาผลของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในหัวข้ออื่น ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรรทอง จิรเดชากุล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.
- กิติมา ปรีดีลภ. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรพัฒนาการพิมพ์.
- กิตยวดี บุญซื่อ; และวิภา ตันทุลพงษ์. (2544). *รายงานการวิจัย โรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *ลูกเอ๋ย...ลูกศิษย์ คู่มือครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2545). *รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- (2547). *การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย*. สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชารี มณีศรี. (2538). *การนิเทศการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุรพาสาสน์.
- ชุติกานุจน์ เบญจพรวัฒนา. (2547). *ผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบกัลยาณมิตรที่มีต่อคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย*. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2532). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. สงขลา : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา.
- นพรัตน์ ศรีธนะ. (2542). *การศึกษาความต้องการจำเป็นการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). *ประมวลสาระชุดวิชาการการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย: การจัดประสบการณ์ที่มีความสุขสำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 15*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2521). *เอกสารประกอบการสอนภาควิชาสถิติศึกษา : วัตถุประสงค์ 302*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2545). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชา การสร้างเครื่องมือสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2545). การศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย.
- เบญจมาศ วิไล. (2544). การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรม ศิลปสร้างสรรค์ประกอบการประเมินสภาพจริง. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประนอม ทรงสะอาด. (2545). ผลของการใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอน. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประเวศ วสี. (2538). แต่ครูก็เลยถามิตรของสังคม. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2530). การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย เอกสารการบรรยาย ชุดที่ 8 แผนการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส. (2551). ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนนิเทศเพื่อนที่มีต่อคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการของครูปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2543). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ภาควิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมธี มณีโชติ. (2538). การศึกษาความต้องการรับการนิเทศงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2540, เมษายน). การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. การศึกษาตลอด ชีวิต. 19(2): 18–23.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2541). การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์แม่.
- (2542). การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: พิมพ์แม่.
- วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: อาร์ตกราฟิค.
- (2538ก). หลักการนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2530). หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีสุตา แสงพันธ์. (2550). ผลของการใช้การนิเทศภายในแบบเพื่อนช่วยเพื่อนที่มีต่อคุณภาพการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูปฐมวัย. ปรินญาณพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศึกษานิเทศก์, กรมสามัญการศึกษา. (2540). *กลยุทธ์การบริการเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- สัจด์ อุทรานนท์. (2530). *การนิเทศการศึกษาหลักการ ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มิตรสยาม
- สร้อยธร จันทรบรรพ. (2544). *แนวโน้มการนิเทศการศึกษาระดับปฐมวัย*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2537). *แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย*. ประมวลชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย. บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- (2537ก). *การบริหารและการนิเทศในสถานศึกษาปฐมวัย*. เอกสารประกอบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2538). *แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา*. กรุงเทพฯ: อีเลคทรอนิกส์.
- (2545). *การวัดและการประเมินแนวโน้ม : เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2550). *การศึกษาปฐมวัย*. เอกสารประกอบการสอน . กรุงเทพฯ: หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุเทพ เมฆ. (2540, พฤศจิกายน). *การนิเทศภายในโรงเรียน*. *การศึกษาเอกชน*. 7(70): 46-48.
- สุเวทิน ไกรนรา. (2542). *การใช้กระบวนการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเสริมสร้างการประสานสัมพันธ์ระหว่างครูปฐมวัยกับครูประถมศึกษาปีที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์. (2540). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. เอกสารฝ่ายพัฒนาการงานบริหารในสถานศึกษา ลำดับที่ 3/2540. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา. (2541). *การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ*. กรุงเทพฯ: ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การศึกษาปฐมวัย รอบที่สอง (พ.ศ. 2549 – 2553)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2540). *จรรยาบรรณครูและเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- อัญชลี กำพลรัตน์. (2534). *การนิเทศการศึกษาภายในและแนวทางการนำไปใช้ในงานของศูนย์การศึกษา*นอกโรงเรียนจังหวัด. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อาภาภัทร ไชยประสิทธิ์. (2551). *การศึกษาพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตาม*แนวคิดพุทธ : กรณีศึกษา โรงเรียนทอสี. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อำรุง จันทวานิช. (2544). “แต่เพื่อนครูผู้ร่วมอุดมการณ์: สู่เส้นทางวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู.
- Borg ; & Gall. (1989 : 629). *Education Research : An Introduction*. New York: CBS Collage.
- Burby-Stock, J.; & others. (1996, April). Rater Agreement Indexes for Performance Assessment. *Educational and Psychological Measurement*. 56(2): 256.
- Good. C.V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill. Book.
- Harris, B.M. (1975). *Supervision Behavior in Education*. 2nd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hill.
- Krajewski, R.J.; John, S.M.; & C.W. John. (1983). *The Elementary School Principalship*. New York: CBS Collage.
- Sullivan, S.; & J. Glanz. (2000). *Supervision That Improves Teaching*. California: Gawwin Press.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาและแบบสังเกตพฤติกรรม
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปทุมวีย์

1. อาจารย์ ดร.ดรรรัตน์ อุทัยพยัคฆ์
ศึกษานิเทศก์ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 อำเภอเมือง
จังหวัดราชบุรี
2. อาจารย์สรยุทธ ฉันทรรณพ
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
ถนนศรีอยุธยา ซอย 5 กรุงเทพมหานคร
3. อาจารย์เพ็ญจันทร์ มีนะจรัส
ครูโรงเรียนลัมแบร์ตพิทยาลัย อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
4. อาจารย์ชุตติกาญจน์ เบญจพรวัฒนา
ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเป็ล่งประสิทธิ์ 60 สีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
5. อาจารย์แหวววี ลีพหวนิช
อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เขตสามเสน กรุงเทพมหานคร
6. อาจารย์วรรณดี สุขแจ่ม
อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ เขตจตุจักร
กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
- คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
- แบบบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
- แบบบันทึกพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

แผนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

แผนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา	
แผนการนิเทศการสอนที่ 1 การเสนอแนวคิด	1. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้นิเทศ 1.1 เสนอแนวความคิดการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาให้ครูในโรงเรียน และครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้ 1.2 ครูที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนเหมือนกันหรือสอนในระดับชั้นเดียวกันมาจับคู่สัญญากัน 1.3 ครูที่จับคู่สัญญาร่วมกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจหรือประเด็นที่เป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อคัดเลือกประเด็นที่สนใจหรือปัญหาร่วมกันและวางแผนเพื่อสังเกตพฤติกรรมตามที่คัดเลือกและตกลงกัน 1.4 คู่สัญญาทำแผนการจัดประสบการณ์
แผนการนิเทศการสอนที่ 2 การสาธิตการจัดกิจกรรม	2. สาธิตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2.1 ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมแบบปกติโดยใช้แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย 2.2 ร่วมกันวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรม 2.3 ร่วมกันสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
แผนการนิเทศการสอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติ	3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.1 ครูที่เป็นคู่สัญญากันนำนวัตกรรมหรือวิธีการจัดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงมาจัดในกิจกรรมเดิม 3.2 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู 5 ด้านดังนี้ 3.2.1 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ 3.2.2 ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.2.3 ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3.2.4 ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย 3.2.5 ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย 3.3 ร่วมกันสรุปผลการนิเทศการสอน

แผนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา	
แผนการนิเทศการสอนที่ 4 การวัดและประเมินผล	4. การประเมินพัฒนาการของนักเรียน 4.1 ประเมินพัฒนาการของนักเรียน 4.2 ร่วมกันวิเคราะห์ผลการสังเกตการจัดกิจกรรม (ผลการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ คู่สัญญาร่วมหาวิธีหรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมใหม่ แต่บรรลุ จุดประสงค์การเรียนรู้คู่สัญญาแสดงความยินดีร่วมกัน)

คู่มือการใช้แผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

คำชี้แจง

แผนการดำเนินการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู
ปฐมวัย มีดังนี้คือ

1. ความหมายของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
2. จุดประสงค์ของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
3. กระบวนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มี 4 ขั้นตอนดังนี้
 - 3.1 การเสนอแนวคิด 1 แผน
 - 3.2 การสาธิตการจัดกิจกรรม 1 แผน
 - 3.3 การลงมือปฏิบัติ 1 แผน
 - 3.4 การวัดและประเมินผล 1 แผน
4. เครื่องมือในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
5. การประเมินผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

1. ความหมายของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา หมายถึง การนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครู 2 คน ได้ดึงเอาศักยภาพทางการจัดกิจกรรมที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่สัญญา ในการสร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกัน และใช้สัมพันธ์ภาพอันดีนี้เป็นตัวนำไปสู่กิจสัมพันธ์หรือความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีวิธีการคือครูและเพื่อนร่วมงาน ร่วมกันมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (บุรชัย ศิริมหาสาคร. 2545: 125)

2. จุดประสงค์ของการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

- 2.1 เพื่อให้ครูที่จัดกิจกรรมเดียวกันหรือชั้นเดียวกันสามารถนิเทศการสอนซึ่งกันและกันได้ เช่น ครูที่จัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เดียวกันมาจับเป็นคู่สัญญากัน
- 2.2 เพื่อให้ครูที่จัดกิจกรรมเดียวกันหรือชั้นเดียวกัน ซึ่งมีปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเดียวกัน สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันได้
- 2.3 เพื่อให้ครูเกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ด้วยการเสริมแรงซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการสอน
- 2.4 เพื่อให้ครูเกิดเจตคติที่ดีต่อการนิเทศภายในโรงเรียนที่ว่า มิใช่การตรวจตราจับผิด แต่คือการพัฒนาและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของครูในฐานะเพื่อนร่วมวิชาชีพ

3. กระบวนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา มี 4 ขั้นตอนดังนี้

3.1 การเสนอแนวคิด หมายถึง การเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาให้ครูในโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วนำไปปฏิบัติภายใต้การสนับสนุนทุกรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 4 ขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 เสนอแนวคิดการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาให้ครูในโรงเรียนและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้

3.1.2 ครูที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนเหมือนกันหรือสอนในระดับชั้นเดียวกันมาจับคู่สัญญากัน

3.1.3 ครูที่จับคู่สัญญาร่วมกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ หรือประเด็นที่เป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อคัดเลือกประเด็นที่สนใจหรือปัญหาร่วมกันและวางแผนเพื่อสังเกตพฤติกรรมตามที่คัดเลือกและตกลงกัน

3.1.4 คู่สัญญาทำแผนการจัดประสบการณ์

3.2 การสาธิตการจัดกิจกรรม หมายถึง ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันทำหน้าที่สาธิตการจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมแบบปกติโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

3.2.2 ร่วมกันวิเคราะห์หาจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรม

3.2.3 ร่วมกันสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

3.3 การลงมือปฏิบัติ หมายถึง ครูที่เป็นคู่สัญญากันนำนวัตกรรมหรือวิธีการจัดกิจกรรมที่ได้มาปรับปรุงในการจัดกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ครูที่เป็นคู่สัญญากันนำนวัตกรรมหรือวิธีการจัดกิจกรรมที่ได้ปรับปรุงมาจัดในกิจกรรมเดิม

3.3.2 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมของครู 5 ด้านดังนี้

3.3.2.1 ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

3.3.2.2 ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3.2.3 ด้านการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3.3.2.4 ด้านการประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

3.3.2.5 ด้านคุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

3.3.3 ร่วมกันสรุปผลการนิเทศการสอน

3.4 การวัดและประเมินผล หมายถึง ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันประเมินพัฒนาการของนักเรียน หากยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ คู่สัญญาต้องกลับไปค้นคว้าหาความรู้หรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมใหม่ แต่หากบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้คู่สัญญาแสดงความยินดีร่วมกัน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3.4.2 ร่วมกันวิเคราะห์ผลการสังเกตการจัดกิจกรรม

3.4.3 หากผลการวิเคราะห์ยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มผู้สอนต้องกลับไปค้นคว้าหาความรู้หรือแนวคิดในการสอนใหม่ แต่หากบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้กลุ่มผู้สอนแสดงความยินดีร่วมกัน

4. เครื่องมือในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

5. การประเมินผลการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

5.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5.2 พัฒนาการของนักเรียน

รายละเอียดของแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาที่มีต่อคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

แผนการนิเทศการสอน ชั้นที่ 1 การเสนอแนวคิด

ระยะเวลา มิถุนายน 2552

1. สารสำคัญ

การนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา เป็นการนิเทศโดยตรงที่เปิดโอกาสให้ครู 2 คน ได้ดึงเอาศักยภาพทางการจัดกิจกรรมที่มีอยู่ในตัวของแต่ละคนออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน โดยเริ่มจากการจับคู่สัญญา ในการสร้างมิตรสัมพันธ์อันดีต่อกัน และใช้สัมพันธ์ภาพอันดีนี้เป็นตัวนำไปสู่กิจสัมพันธ์หรือความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีวิธีการคือครูและเพื่อนร่วมงานร่วมกันมาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. จุดประสงค์

1. ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย จุดประสงค์ และกระบวนการการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
2. ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
3. ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. กิจกรรมการนิเทศการสอน

1. ผู้วิจัย และผู้รับการนิเทศสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน
2. ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูและพฤติกรรมของนักเรียน การประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินพัฒนาการของนักเรียน
3. ให้ครูที่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนที่เหมือนกันหรือสอนในระดับเดียวกันมาจับคู่สัญญากัน
4. ครูที่จับคู่สัญญากันร่วมกันปรึกษาหารือเกี่ยวกับประเด็นที่สนใจ หรือประเด็นที่เป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
5. ครูที่จับคู่สัญญากันร่วมกันคัดเลือกประเด็นที่สนใจ หรือประเด็นที่เป็นปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6. ให้ครูเขียนแผนการจัดประสบการณ์

7. อภิปรายร่วมกัน โดยการซักถามและเปิดโอกาสให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

เอกสารความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาและทักษะต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5. การวัดและประเมินผล

1. สังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การซักถาม

2. สอบถามความคิดเห็นของครู

แผนการนิเทศการสอน ขั้นที่ 2 การบริหารจัดการจัดกิจกรรม

ระยะเวลา กรกฎาคม – สิงหาคม 2552

1. สำคัญ

ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันทำหน้าที่บริหารจัดการจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญาโดยใช้กิจกรรมแบบปกติ

2. จุดประสงค์

1. ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้
2. ครูสามารถสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูได้
3. ครูสามารถวิเคราะห์จุดดี จุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรมได้
4. ครูสามารถสร้างนวัตกรรมและหาแนวทางแก้ปัญหาในรูปแบบใหม่ ๆ ได้

3. กิจกรรมการนิเทศการสอน

1. ครูร่วมกันวางแผนการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาตลอดระยะเวลาการปฏิบัติในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 (ตารางการนิเทศการสอน)
2. ครูผลัดกันจัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้
 - 2.1 ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันดำเนินกิจกรรมแบบปกติและสังเกตการจัดกิจกรรม
 - 2.2 ครูที่เป็นคู่สัญญากันทำการบันทึกผลการสังเกตการจัดกิจกรรมลงในแบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
3. ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรม
4. ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

1. ตารางการนิเทศการสอน
2. เครื่องมือนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.1 แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
 - 2.2 แบบบันทึกการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

5. การวัดและประเมินผล

สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการนิเทศการสอน ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติ

ระยะเวลา กรกฎาคม – สิงหาคม 2552

1. สารสำคัญ

ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันทำหน้าที่จัดกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรมของคู่สัญญา โดยนำนวัตกรรมหรือแนวทางการแก้ปัญหามาใช้ในการจัดกิจกรรมเดิม

2. จุดประสงค์

1. ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม
2. ครูสามารถสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูได้

3. กิจกรรมการนิเทศการสอน

1. ครูได้รับการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญาตลอดระยะเวลาการปฏิบัติในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 (ตารางการนิเทศการสอน)
2. ครูนำนวัตกรรมหรือวิธีการจัดกิจกรรมที่ได้มาปรับปรุงการจัดกิจกรรม โดยมีขั้นตอนย่อยดังนี้
 - 2.1 ครูที่เป็นคู่สัญญากันผลัดกันดำเนินกิจกรรมและสังเกตการจัดกิจกรรม
 - 2.2 ครูที่เป็นคู่สัญญากันทำการบันทึกผลการสังเกตการจัดกิจกรรมลงในแบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

1. ตารางการนิเทศการสอน
2. เครื่องมือนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.1 แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
 - 2.2 แบบบันทึกการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

5. การวัดและประเมินผล

สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการนิเทศการสอน ขั้นที่ 4 การวัดและประเมินผล

ระยะเวลา กรกฎาคม – สิงหาคม 2552

1. สาระสำคัญ

ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันประเมินพัฒนาการของนักเรียน หากยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ คู่สัญญาต้องกลับไปค้นคว้าหาความรู้หรือแนวคิดในการจัดกิจกรรมใหม่ แต่หากบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้คู่สัญญาแสดงความยินดีร่วมกัน และสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

2. จุดประสงค์

1. ครูสามารถประเมินพัฒนาการของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม
2. ครูสามารถสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูได้

3. กิจกรรมการนิเทศการสอน

1. ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันประเมินพัฒนาการของนักเรียน มีขั้นตอนย่อยดังนี้
 - 1.1 ร่วมกันประเมินพัฒนาการของนักเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 1.2 หากผลการวิเคราะห์ยังไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ คู่สัญญาต้องกลับไปค้นคว้าหาความรู้หรือแนวคิดในการสอนใหม่ แต่หากบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้คู่สัญญาแสดงความยินดีร่วมกัน
2. ครูที่เป็นคู่สัญญากันร่วมกันสรุปผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยและแบบบันทึกการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

4. เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศ

1. ตารางการนิเทศการสอน
2. เครื่องมือนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา
 - 2.1 แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
 - 2.2 แบบบันทึกการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา

5. การวัดและประเมินผล

1. แบบรายงานผลการสังเกตการจัดกิจกรรม
2. บันทึกการประชุมการสังเกตการจัดกิจกรรม
3. แบบประเมินผลรายงาน

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

คำชี้แจง แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยประกอบด้วย

5 ด้าน คือ

1. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์	4 รายการ
2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4 รายการ
3. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	4 รายการ
4. การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย	4 รายการ
5. คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย	4 รายการ

กล่าวคือ

1. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ หมายถึง ความสามารถในการวางแผน และเขียนแผนการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยได้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 และความสนใจของเด็กตามพัฒนาการในระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 1 ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 2 ระดับชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ดังนี้คือ

1.1 เขียนจุดประสงค์เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กและมีเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก เนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้ และครอบคลุมประสบการณ์สำคัญทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

1.2 กำหนดเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการกำหนดเนื้อหาของเรื่องที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ตรงตามหน่วยการเรียนรู้และเหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก

1.3 กำหนดสื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก หมายถึง ความสามารถในการใช้สื่อได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ หน่วยการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็ก เวลา และการใช้สื่อถูกตามขั้นตอน

1.4 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้ตามขั้นนำ ขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป ได้ครบถ้วนตามขั้นตอน

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการสอนในรูปแบบที่เหมาะสม เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระในการคิดอย่างสร้างสรรค์ และใช้สื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 เลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม หมายถึง การเลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา พัฒนาการของเด็ก

2.2 กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและอำนวยความสะดวกให้กับเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้วิธีคิดด้วยตนเองอย่างอิสระรวมถึงการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.4 เลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับกิจกรรม หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ กิจกรรมและหน่วยการเรียนรู้

3. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง ความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กสอดคล้องกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กในการจัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่คำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด และจัดกิจกรรมด้วยบรรยากาศของความรัก ความเข้าใจความเอื้ออาทร และจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็กสอดคล้องกับพฤติกรรม และพัฒนาการของเด็ก

3.1 การจัดสภาพห้องเรียนตามหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และวัยของเด็ก เพื่อให้เด็กได้สัมผัสและเรียนรู้อย่างมีความหมาย

3.2 มีการจัดมุมประสบการณ์ที่หลากหลายตามหน่วยการเรียนรู้ หมายถึง การจัดมุมประสบการณ์ตรงตามหน่วยการเรียนรู้ และจัดมุมประสบการณ์อย่างน้อย 3-5 มุม

3.3 มีบรรยากาศที่สนองต่อความสนใจของเด็ก หมายถึง การจัดสภาพห้องเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ผ่อนคลาย พักผ่อน มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และของเล่นที่หลากหลาย

3.4 มีพื้นที่ของห้องเรียนที่สะดวกต่อเด็กและผู้สอน หมายถึง การใช้พื้นที่ของห้องเรียนในการทำกิจกรรมอย่างคุ้มค่าทั้งกิจกรรมที่สงบ และกิจกรรมที่เคลื่อนไหว

4. การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย หมายถึง ความสามารถในการใช้กระบวนการสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะทำกิจกรรมแล้วจดบันทึกลงในเครื่องมืออย่างต่อเนื่องครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน และนำผลการประเมินมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

4.1 มีการประเมินผลพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล หมายถึง การประเมินผลพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ

4.2 การประเมินผลพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน หมายถึง การประเมินผลพัฒนาการของเด็กครบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

4.3 จัดการประเมินผลให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน หมายถึง การประเมินที่ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมเด็ก การตอบคำถาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเด็ก ความสนใจและความตั้งใจขณะทำกิจกรรม

4.4 มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ หมายถึง มีการวางแผนการใช้เครื่องมือ การเตรียมแบบบันทึกพฤติกรรมเด็ก และมีการจดบันทึกพฤติกรรมของเด็กไว้เป็นหลักฐาน เพื่อแสดงถึงพัฒนาการของเด็ก

5. คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของครูปฐมวัยที่มีลักษณะตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู ดังนี้

5.1 การใช้ภาษาของครู หมายถึง ครูที่พูดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจน ถูกต้อง ใช้วาจาเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์กับเด็ก

5.2 การแสดงท่าทางและอารมณ์ของครู หมายถึง ครูที่มีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส และอารมณ์ไม่ฉุนเฉียว

5.3 การแต่งกายของครู หมายถึง การที่ครูแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย และเหมาะสมกับสถานการณ์

5.4 ดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคนอย่างทั่วถึง หมายถึง การที่ครูดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคน

เกณฑ์การให้คะแนนในการประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของครูปฐมวัย

1. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
1. เขียนจุดประสงค์เหมาะสมกับพัฒนาการและตรงตามหน่วยการเรียนรู้	
- ครูมีความสามารถในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการและครอบคลุมประสบการณ์สำคัญทั้ง 4 ด้าน โดยสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสม	4
- ครูมีความสามารถในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการ โดยสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสม	3
- ครูมีความสามารถในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการ โดยสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ และมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างเหมาะสม	2
- ครูมีความสามารถในการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเหมาะสมกับพัฒนาการโดยสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้	1
- ครูไม่สามารถเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กได้	0
2. เนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้	
- ครูมีความสามารถในการกำหนดเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และบูรณาการทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กตามวัย	4
- ครูมีความสามารถในการกำหนดเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และบูรณาการทักษะบางทักษะอย่างเหมาะสม	3
- ครูมีความสามารถในการกำหนดเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามวัย	2
- ครูมีความสามารถในการกำหนดเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้เหมาะสมตามวัย	1
- ครูไม่สามารถกำหนดเนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้ได้	0

1. ด้านการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ (ต่อ)

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
3. กำหนดสื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก	
- ครูมีความสามารถในการกำหนดสื่ออุปกรณ์ทั้งของจริง ของจำลองและสื่อที่ประดิษฐ์เอง ได้อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กและสามารถใช้สื่อได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและคุ่มค่าที่สุด โดยเน้นสื่อที่เด็กสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง	4
- ครูมีความสามารถในการกำหนดสื่อ อุปกรณ์ทั้งของจริง ของจำลองและสื่อที่ประดิษฐ์เอง ได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก และใช้สื่ออย่างถูกต้องตามขั้นตอนและคุ่มค่าที่สุด	3
- ครูมีความสามารถในการกำหนดสื่ออุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก และใช้สื่อตามขั้นตอนได้	2
- ครูมีความสามารถในการกำหนดสื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้แต่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก และไม่ใช้สื่อตามขั้นตอน	1
- ครูไม่สามารถกำหนดสื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก	0
4. ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้	
- ครูมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ โดยปฏิบัติตามขั้นนำขั้นดำเนินการ และขั้นสรุปได้อย่างถูกต้อง	4
- ครูมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ โดยปฏิบัติตามขั้นนำขั้นดำเนินการ และขั้นสรุปได้อย่างไม่สับสน	3
- ครูมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ โดยปฏิบัติตามขั้นนำขั้นดำเนินการ และขั้นสรุป ได้เป็นบางครั้ง	2
- ครูดำเนินกิจกรรมในการดำเนินกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ โดยปฏิบัติตามขั้นนำขั้นดำเนินการ และขั้นสรุปได้บางขั้นตอน	1
- ครูไม่สามารถดำเนินกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ได้	0

2. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
1. เลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	
- ครูมีความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก โดยเป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถลงมือปฏิบัติได้จริงและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	4
- ครูมีความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก โดยสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	3
- ครูมีความสามารถในการเลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ โดยสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	2
- ครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมโดยสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	1
- ครูใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมที่เด็กไม่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้	0
2. จัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	
- ครูสามารถให้ความช่วยเหลือ แนะนำ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะในการสังเกต สำรวจในการปฏิบัติกิจกรรมและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	4
- ครูสามารถให้ความช่วยเหลือ แนะนำ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง	3
- ครูสามารถให้ความช่วยเหลือ แนะนำ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองเป็นบางครั้ง	2
- ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	1
- ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กสามารถลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้	0
3. กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ	
- ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยวิธีการคิดด้วยตนเองอย่างอิสระในการคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาโดยครูมีหน้าที่ชี้แนะ และให้คำปรึกษาต่าง ๆ	4
- ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยวิธีการคิดด้วยตนเองอย่างอิสระในการคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา	3

2. ด้านรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
- ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยวิธีการคิดด้วยตนเองอย่างอิสระในการคิดสร้างสรรค์	2
- ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการคิดจากสิ่งที่ครูกำหนด	1
- ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระได้	0
4. เลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับกิจกรรม	
- ครูสามารถเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม จุดประสงค์ หน่วยการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก และสามารถเลือกใช้สื่อได้ถูกต้องตามขั้นตอน	4
- ครูสามารถเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก และใช้สื่อได้ถูกต้องตามขั้นตอน	3
- ครูมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับกิจกรรม และใช้สื่อตามขั้นตอนได้	2
- ครูมีความสามารถในการเลือกใช้สื่อ อุปกรณ์ได้แต่ไม่ใช้สื่อตามขั้นตอน	1
- ครูไม่สามารถเลือกใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมกับกิจกรรม	0

3. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
1. การจัดสภาพห้องเรียนตามหน่วยการเรียนรู้	
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตรงกับหน่วยการเรียนรู้ และประสบการณ์ตามวัยของเด็ก และสามารถจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กสัมผัสและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างมีความหมาย	4
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตรงตามหน่วยการเรียนรู้และประสบการณ์ตามวัยของเด็ก และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กสัมผัสได้	3
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตรงตามหน่วยการเรียนรู้และประสบการณ์ตามวัยของเด็ก	2
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ตามหน่วยการเรียนรู้	1
- ครูไม่สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ได้ตามหน่วยการเรียนรู้	0

3. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก (ต่อ)

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
2. มีการจัดมุมประสบการณ์ที่หลากหลายตามหน่วยการเรียนรู้	
- ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีมุมประสบการณ์อย่างน้อย 4 - 5 มุม โดยตรงกับหน่วยการเรียนรู้ 1 มุม และจัดป้ายนิเทศตรงตามหน่วยการเรียนรู้ได้	4
- ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีมุมประสบการณ์อย่างน้อย 3 - 4 มุม โดยตรงตามหน่วยการเรียนรู้อย่างน้อย 1 มุม และจัดป้ายนิเทศตรงตามหน่วยการเรียนรู้ได้	3
- ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีมุมประสบการณ์อย่างน้อย 3 - 4 มุม โดยตรงตามหน่วยการเรียนรู้อย่างน้อย 1 มุม	2
- ครูสามารถจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่มีมุมประสบการณ์อย่างน้อย 3 - 4 มุม แต่ไม่ตรงตามหน่วยการเรียนรู้	1
- ครูไม่สามารถจัดสภาพแวดล้อมที่มีมุมประสบการณ์ในห้องเรียนได้	0
3. มีบรรยากาศที่สนองต่อความต้องการของเด็ก	
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ที่สะอาดปลอดภัย และผ่อนคลาย โดยเด็กทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดบรรยากาศในห้องเรียน	4
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่สะอาด ปลอดภัยและผ่อนคลายโดยเด็กบางคนมีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดบรรยากาศในห้องเรียน	3
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่สะอาด ปลอดภัยและผ่อนคลายโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศในห้องเรียนแต่ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน	2
- ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่สะอาด ปลอดภัยและผ่อนคลายโดยเด็กไม่มีส่วนร่วมในการจัดบรรยากาศในห้องเรียน	1
- ครูไม่สามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กได้	0

3. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก (ต่อ)

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
4. มีพื้นที่ของห้องเรียนที่สะดวกต่อเด็กและผู้สอน	
- ครูสามารถจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอนชัดเจนโดยมีพื้นที่ทำกิจกรรมที่สงบ และกิจกรรมที่เคลื่อนไหว มีพื้นที่แสดงผลงานของเด็ก มีพื้นที่การเก็บของใช้ของเด็กและผู้สอน มีป้ายนิเทศตามหน่วยการเรียนรู้หรือสิ่งที่เด็กสนใจ	4
- ครูสามารถจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอนชัดเจนโดยมีพื้นที่ทำกิจกรรมที่สงบ และกิจกรรมที่เคลื่อนไหว มีพื้นที่แสดงผลงานของเด็ก มีพื้นที่การเก็บของใช้ของเด็กและผู้สอนอย่างเป็นสัดส่วนชัดเจน	3
- ครูสามารถจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอน โดยมีพื้นที่ทำกิจกรรมที่สงบ และกิจกรรมที่เคลื่อนไหว มีพื้นที่การเก็บของใช้ของเด็กและผู้สอน แต่ไม่มีพื้นที่แสดงผลงานเด็ก	2
- ครูสามารถจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอน โดยมีพื้นที่ทำกิจกรรมที่สงบ และกิจกรรมที่เคลื่อนไหว แต่ไม่เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน	1
- ครูไม่สามารถจัดพื้นที่อำนวยความสะดวกเพื่อเด็กและผู้สอนได้ชัดเจน	0

4. การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
1. การประเมินผลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล	
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	4
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	3
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล และมีการประเมินผลไม่ต่อเนื่อง	2
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการเด็กเป็นรายกลุ่มมากกว่าเป็นรายบุคคล	1
- ครูไม่มีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล	0
2. การประเมินผลพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน	
- ครูมีความสามารถในการประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและ	4

4. การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (ต่อ)

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
สม่ำเสมอ	
- ครูมีความสามารถในการประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาและมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง	3
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา และมีการประเมินผลไม่ต่อเนื่อง	2
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการเด็กไม่ครบทุกด้าน	1
- ครูไม่สามารถประเมินผลพัฒนาการเด็กครบทุกด้านได้	0
3. การประเมินผลส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน	
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลที่เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน และประเมินตามสภาพจริงเป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ	4
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลที่เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน และประเมินตามสภาพจริงเป็นปัจจุบัน	3
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลที่เป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน และประเมินตามสภาพจริงเป็นบางครั้ง	2
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลที่เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวันแต่ ประเมินผลไม่เป็นปัจจุบัน	1
- ครูไม่มีความสามารถในการประเมินผลพัฒนาการที่เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ประจำวันได้	0
4. มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ	
- ครูมีความสามารถในการวางแผนการประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีการเลือกใช้ เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและสามารถตรวจสอบ ได้	4
- ครูมีความสามารถในการวางแผนการประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีการเลือกใช้ เครื่องมือและจัดบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างต่อเนื่อง	3
- ครูมีความสามารถในการวางแผนการประเมินผล มีการใช้เครื่องมือและการจด บันทึกเป็นบางครั้ง	2
- ครูมีความสามารถในการประเมินผลจากการสังเกต แต่ไม่มีการจัดบันทึกเป็น ปัจจุบัน	1
- ครูไม่มีความสามารถในการประเมินผล	0

5. คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย

รายการประเมินผล	ระดับคุณภาพ
1. พุดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้องใช้วาจาเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์	
- ครูพุดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้องใช้วาจาเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์กับเด็กทุกคน	4
- ครูพุดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้องใช้วาจาเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์กับเด็กบางกลุ่ม	3
- ครูพุดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้องกับเด็กทุกคน	2
- ครูพุดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้องกับเด็กบางกลุ่ม	1
- ครูพุดจาสุภาพ ไพเราะ	0
2. มีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่ฉุนเฉียว	
- ครูมีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่ฉุนเฉียว กับเด็กทุกคนและเหมาะสมกับกาลเทศะ	4
- ครูมีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่ฉุนเฉียว กับเด็กทุกคน	3
- ครูมีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส กับเด็กทุกคน	2
- ครูมีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส กับเด็กบางคน	1
- ครูไม่มีอารมณ์ที่มั่นคง	0
3. แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาด สะดวกและเหมาะสมกับสถานการณ์	
- ครูสามารถแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาด สะดวกและเหมาะสมกับสถานการณ์ทุกวัน	4
- ครูสามารถแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาด สะดวกและเหมาะสมกับสถานการณ์	3
- ครูสามารถแต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาด เป็นบางครั้ง	2
- ครูแต่งกายเรียบร้อย แต่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์	1
- ครูแต่งกายไม่สุภาพ เรียบร้อย	0
4. ดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคนอย่างทั่วถึง	
- ครูสามารถดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคนอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันอย่างสม่ำเสมอ	4
- ครูสามารถดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคนเท่าเทียมกันอย่างสม่ำเสมอ	3
- ครูดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นบางกลุ่ม	2
- ครูดูแลเอาใจใส่เด็กเป็นบางคน	1
- ครูไม่ดูแลเอาใจใส่เด็ก	0

ข้อปฏิบัติในการบันทึก
แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
ข้อปฏิบัติในการบันทึก

1. บันทึกรายละเอียดของผู้ถูกสังเกต
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย (ครูผู้ที่เป็นคู่สัญญาของผู้รับการนิเทศ) ทำการสังเกตและประเมินในแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
3. การสังเกตให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย (ครูผู้ที่เป็นคู่สัญญาของผู้รับการนิเทศ) ทำการสังเกตพร้อมกัน
4. การประเมินระดับคุณภาพพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสามารถ ดังนี้

4 หมายถึง	ครูสามารถดำเนินการได้ดีมาก
3 หมายถึง	ครูสามารถดำเนินการได้ดี
2 หมายถึง	ครูสามารถดำเนินการได้ปานกลาง
1 หมายถึง	ครูสามารถดำเนินการได้ไม่ค่อยดี
0 หมายถึง	ครูไม่สามารถดำเนินการได้

แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

ครู..... คนที่..... ครั้งที่..... ระดับชั้นปฐมวัยปีที่...../.....
วันที่..... หน่วยการเรียนรู้เรื่อง.....

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพ					บันทึกการสังเกตพฤติกรรม
		4	3	2	1	0	
1	การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์						
	1.1 เขียนจุดประสงค์เหมาะสมกับพัฒนาการและตรงตามหน่วยการเรียนรู้						
	1.2 เนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้						
	1.3 กำหนดสื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก						
	1.4 ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้						
2	รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
	2.1 เลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม						
	2.2 กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง						
	2.3 กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ						
	2.4 เลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับกิจกรรม						
3	การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก						
	3.1 การจัดสภาพห้องเรียนตามหน่วยการเรียนรู้						
	3.2 มีการจัดมุมประสบการณ์ที่หลากหลายตามหน่วยการเรียนรู้						
	3.3 มีบรรยากาศที่สนองต่อความสนใจของเด็ก						
	3.4 มีพื้นที่ของห้องเรียนที่สะดวกต่อเด็กและผู้สอน						

แบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย

ครู..... คนที่..... ครั้งที่..... ระดับชั้นปฐมวัยปีที่...../.....
วันที่..... หน่วยการเรียนรู้เรื่อง.....

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพ					บันทึกการสังเกตพฤติกรรม
		4	3	2	1	0	
4	การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย						
	4.1 มีการประเมินผลพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล						
	4.2 การประเมินผลพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน						
	4.3 จัดการประเมินผลให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน						
	4.4 มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ						
5	คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย						
	5.1 พุดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจน ถูกต้อง ใช้วาจาเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์						
	5.2 มีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่ฉุนเฉียว						
	5.3 แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาด สะดวกและเหมาะสมกับสถานการณ์						
	5.4 ดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคน						

**แบบบันทึกพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย
ในการนิเทศการสอนแบบคู่สัญญา**

โรงเรียน..... ภาคเรียนที่..... ปีการศึกษา.....
 ชื่อผู้สอน..... ระดับชั้นปฐมวัยปีที่.....
 ชื่อผู้สังเกต.....
 วันที่..... เวลา.....
 กิจกรรมที่ทำการสังเกต.....

พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย	
จุดเด่น / ข้อดี	จุดด้อย / ข้อที่ควรพัฒนา
ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	

ลงชื่อ.....ผู้สังเกต
 (.....)
/...../.....

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคุณภาพกับจุดประสงค์ IOC

ตารางแสดงการหาค่าความสอดคล้องระหว่างคุณภาพกับจุดประสงค์ IOC

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			$\sum R$	IOC
		1	2	3		
	1. การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์					
1	เขียนจุดประสงค์เหมาะสมกับพัฒนาการและตรงตามหน่วยการเรียนรู้	1	1	1	3	1
2	เนื้อหาตรงตามหน่วยการเรียนรู้	1	1	1	3	1
3	กำหนดสื่ออุปกรณ์ได้เหมาะสมกับเหมาะสมกับจุดประสงค์ของหน่วยการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก	1	1	1	3	1
4	ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่วางแผนไว้	1	1	1	3	1
	2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1	เลือกใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	3	1
2	กิจกรรมที่เน้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	0	1	1	2	0.7
3	กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ	1	1	1	3	1
4	เลือกใช้สื่อได้เหมาะสมกับกิจกรรม	1	1	1	3	1
	3. การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก					
1	การจัดสภาพห้องเรียนตามหน่วยการเรียนรู้	1	0	1	2	0.7
2	มีการจัดมุมประสบการณ์ที่หลากหลายตามหน่วยการเรียนรู้	1	1	0	2	0.7
3	มีบรรยากาศที่สนองต่อความสนใจของเด็ก	1	1	0	2	0.7
4	มีพื้นที่ของห้องเรียนที่สะดวกต่อเด็กและผู้สอน	1	1	1	3	1
	4. การประเมินผลพัฒนาการของเด็กปฐมวัย					
1	มีการประเมินผลพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล	1	1	1	3	1
2	การประเมินผลพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน	1	1	1	3	1
3	จัดการประเมินผลให้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมประจำวัน	1	1	1	3	1
4	มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	3	1

ตาราง (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่			$\sum R$	IOC
		1	2	3		
	5. คุณลักษณะและบุคลิกภาพของครูปฐมวัย					
1	พูดจาสุภาพ ไพเราะ ใช้ภาษาชัดเจน ถูกต้อง ใช้วาจาเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	3	1
2	มีอารมณ์ที่มั่นคง ยิ้มแย้ม แจ่มใส ไม่ฉุนเฉียว	1	1	1	3	1
3	แต่งกายสุภาพ เรียบร้อย สะอาด สะดวกและเหมาะสมกับสถานการณ์	1	1	1	3	1
4	ดูแลเอาใจใส่เด็กทุกคน	1	1	1	3	1
รวมคะแนน		19	19	18	56	

แสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัย โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยกับจุดประสงค์โดยใช้สูตร

$$TOC = \frac{\sum R}{N}$$

$$TOC = \frac{56}{20 \times 3}$$

ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคุณภาพกับจุดประสงค์โดยรวม = 0.93

TOC = แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูปฐมวัยกับจุดประสงค์

$\sum R$ = แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N = แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวเบญจวรรณ นุชโส
วันเดือนปีเกิด	30 ธันวาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	122/7 หมู่ 4 ตำบลบึงสนั่น อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12110
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารหลักสูตรและงานวิชาการ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอนุบาลคริสตสงเคราะห์ 184 หมู่ 2 ตำบลองครักษ์ อำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก 26120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542	ค.บ. (วิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา) จาก สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ